

Կ Ա Մ

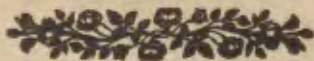
Հ Ա Ի Ա Ք Ա Շ Ո Յ

ԶՈՒԱՐ ՃԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԻՐԱՆ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

معارف نظارت جلیله سلك رخصتنامه سیله طبع اولنشد

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. (Ս) ԳՐԱԾԱՐԱՑ ԸՆԿ.

Կ. ՊՕԼԻՍ ՊԱՍՅԱՆ-ԱՆԻ ՃԱՊԱՌԵԹԻՒՆ 34

1885

[Faint, illegible text, possibly a title or subtitle]

[Faint, illegible text, possibly a subtitle or author information]

[Faint, illegible text, possibly a name]

[Faint, illegible text, possibly a name]

[Faint, illegible text, possibly a list or description]

Յ Ա Ռ Ա Զ Ա Բ Ա Ն

Ահներեւ ճշմարտութիւն մ'է այսօր թէ՛ որ եւ է դրող՝ այն ատեն միայն կը յաջողի՝ երբ կը զը-
րէ զուարճացնելով եւ կը զուարճացնէ ուսուցա-
նելով : Ա. այս վկայ են դարուս Եւրոպացի մե-
ծանուն վկայաւորք եւ դիտունք , որք ընկերային
խնդիրներու , բարոյականի եւ գիտութեանց ամե-
նէն գծուարին մասերն ու անթափանցելի կաթ-
ծուած գաղտնիքներն անգամ յաջողած են զուար-
ճալի եղանակաւ պարզել ու մեկնել ժողովրդեան ա-
մենայետին դասուն իսկ՝ հրահրելով նորա հետա-
քրքրութիւնն եւ առ շնոյմ ճաշակ ընթերցանու-
թեան :

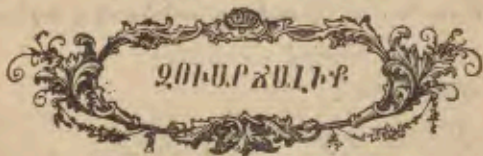
Եւ մեր նպատակն ասկէց ասորիւր չէ :

Մեր փափաքն է մեզ նիւթ ունենալով ազգային
բարոյականի աղնուացումն՝ նախնի եւ արդի անու-
անի բարոյախօսներու եւ հեղինակաց զուարճալի
ու հրահանդիչ գործերէն քաղել մի հոտաւէտ փունջ
եւ զայն նորակազմ Մամոյ Ընկերութեան միջո-
ցաւ նուիրել ընթերցասէր հասարակութեան :

Քաջայայտ հմբ որ ընթերցասէր հասարակու-
թիւնն չպիտի զլանայ սոյն ազգօգուտ Ընկերու-
թեան իւր աջակցութիւնն՝ նուիրելով նմա բարոյ-
ական եւ նիւթական քաջալերութիւն :

Տ . Գ . ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Մ Օ Տ Ա

Զի՞նչ է ըստ մասանց բանի Մօտան :

— Յաւելումն Մախսերու , Բարձումն
Խաղաղութեան , Բաղմապատկութիւնն Կուռց
եւ Բաժանումն այր եւ կնոջ :

— Ըստ ձեռո՞յն :

— Տգեղ :

— Ըստ տեսակի՞ն :

— Անվախճան .

— Ըստ բնութեա՞ն :

— Միմոտական եւ կապկական :

— Ըստ սեռի՞ն .

— Արական եւ իգական , բայց իգականը
չատ կը դործածուի :

— Ո՞վ կը ծախէ .

— Ստակ չունեցողը :

— Ո՞վ կը գնէ .

— Ստակ պահելու տեղ չունեցողն ու տը-
գեղ երեւնալու վաճաք ունեցող գեղեցիկը՝

— Ո՞վ կը հնարէ .

— Խեղացին .

— Ո՞վ կը գործածէ :

— Խենդը .

— Քանի՞ տարի կապրի .

— Տարիի չի քշեր , զի առաւօտուն կը ծնի
և իրիկունը կը մեռնի .

— Այն որ հարստութիւն չունի՝ վարկ ալ
չունի , այն որ հնազանդ կին մը չունի՝ հան-
գիստ ալ չունի , այն որ զաւակ չունի՝ զօ-
րութիւն չունի , այն որ ազգական չունի՝ նե-
ցուկ ալ չունի , իսկ այն որ ասոնց և ոչ մին
ունի՝ Ազատ կեանք մը ունի .

— Ի՞նչ բան աւելի կատեն կանայք .

— Տգեղները , քան թէ տգէտները :

— Միտովքի հարցուցին թէ՛ իւր աղջիկ-
ներուն շատ լեզուներ պիտի սովորեցնէ՞ .

— Կանանց ունեցած մէկ լեզուն արդէն
իրենց համար շատ է , պատասխանեց .

Կանայք երեք բան պատուհանէն վար կը նետեն . Ժամանակնին , Առողջութիւննին եւ Դրամնին .

Տիկ . Տիւքիֆրէն .

Սա ակնոցը քանի՞ կը ծախէք .

— Անգամ մը աչքերնուդ դրէք փորձեցէք եթէ յարմարի՝ չենք կռուիր :

— Հոգ չէ , ես զարգարանքի համար է որ կուզեմ , փառք Աստուծոյ աչքերո շատ աղէկ կը տեսնեն :

— Զարմանալի՛ բան , զարգարանքի համար ալ կոյր ըլլալ չէի տեսեր .

— Ի՞նչ իլլալ , աշտափ կանայք զարդարանքի համար կը մեռնին , ես ալ կոյր որ ըլլամ , ամօթ է :

ԵԼԵԻՄՏԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Ներեցէք բարեկամ , բայէն սա մեր քսան դահեկանը կը վճարէք :

— Ի՛նչ . . . Ի՞նչպէս .

— Եթէ մեզմէ փոխ առած քսան դահեկանին պայմանաժամը եկաւ՝ հաճեցէք վճարել :

— Աւուդ Պարոն , ըսածնիդ չեմ լսեր :

— Զես լսեր մի՛ . . .

—Անցեալները բազմիք գացի, ուր մեծցուցե՞ր եմ ի՞նչ եմ ըրեր, ականջներս գոցուեցան

—Բան մը չէ, կանցնի, առ այժմեկէք սա մօտակայ ճաշարանը մանենք ճաշենք, որուն կերակուրները ամեն մարդ կը դովէ:

—Ողջ ըլլաս բարեկամ, Աստուած զաւկըներդ պահէ, ես ալ առտուընէ՛ի վեր բերանըս բան մը դրած չէի:

—Ա՛, աղէկ միտքս եկաւ, դիտէ՞ք, տանը պայմանաժամն ալ երկու ամիս անցաւ, եւ տակաւին դուք . . .

—Աւա՛ղ բարեկամդ իմ, չեմ լսեր, չեմ հասկնար, ո՛հ, այս ի՞նչ փորձանք էր որ գլխուս եկաւ:

—Մեր խանութներէն մէկն ալ մօտաճառի մը վարձու տուինք, չորս ամիս է ամսական չի վճարեր ու միս առէք կըսէ, մինչդեռ ես այնչա՛յ մօի կարօտութիւն չունիմ, արդ կը մօտեծմբարեկամներէս մէկուն յանձնարարել որ դոնէ միսը մեր խանութէն առնէ

—Ո՛հ, եթէ այդպիսի բարիք մը ընէք ինձ, յանհունօ երախտապարտ կը մնամ ձեզ:

—Բայց պարո՛ն, դուք իմ մօրուքի՞ս կը խնդաք ի՞նչ կընէք:

—Քաւ լիցի, այդ ի՞նչ խօսք է:

—Ուրեմն ադ ի՞նչ տարօրինակ խլուծիւն է,

մերթ կը լսէք մերթ չէք լսեր :

—Մի բարկանայք կաղաչեմ , բժիշկները ասոր «Մալատի տը Տուաթ Ավուառ» անունը կուտան ,որ ըսել է Ելի մուտքի հիւանդութիւն

Հանճարն ու ազնուութիւնը ո՞ւսկից կը ճանչցուի , հասակէ՞ն թէ տեսակէն .

—Ըստ արդի Դրամաբանութեան՝ ոչ հասակէն և ոչ ալ տեսակէն , այլ միմիայն քսակէն :

ԲԱՌԵՐՈՒ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐ

Ի՞նչ են մեռեալները .

—Վճարելու համար պայմանաժամին ըստասող բռնիցաներ .

Գերեզմանը ի՞նչ է .

—Միշտ փոխառութիւն ընող պանքա մը , ի՞նչ է նոր տարին .

—Պզտիկ տղայ մը , որ միշտ կը սիրուի . ի՞նչ է բժիշկը .

—Գաբրիել հրեշտակի գործակաւորը .

—Սասոր ստացուածքը ի՞նչ է .

—Մարդկանց մարմինը .

—Բժշկին թշնամին ո՞վ է .

—Առողջութիւն :

Ի՞նչ է ոսկին.

— Ճարտասանութեան Առաջին դասարանու.

Ի՞նչ է հարսանիքը .

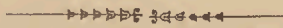
— Տրամութեան հովտին ծաղկաւէտ կիրճը.

Ի՞նչ է դրամը .

— Հազուադիւս բարեկամ մը սը իը հաս-
ցէն մէկումը չի յանձներ և երբեմն գիպու-
ածով կը գտնուի .

Ի՞նչ է օգին .

— Վարպետ խոստովանահայր .

Հռովմի մէջ հարս ու փեսի գերեզմանի մը
վրայ սա տապանադիրը կը կարդացուէր .

«Կեցի՛ր անցորդ և տե՛ս սա հրաշալիքը,
ահա երկու հարս ու փեսայ՝ որք չեն կռուիր.»

Խորհրդապահ հովիտեան մպսին կանայք որո՞ւ
կը նմանին .

— Պատժական առեւտրի քննիչ պաշտօնէի մը,
որ նախ անուշութեամբ որրալով զաղանեացդ
վերահասու կըլլայ, յետոյ՝ զատավճիռդ ըս-
տորագրելով մահուանդ պատճառ .

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԾԱՂԿԱՆՑ
ԸՍՏ ՍԻՐԱՀԱՐ ԵՐԻՑԱՍԱՐԴԱՑ

Կապոյտ Մանուչակ . . . Մտածմունք
Ճերմակ Մանուչակ . . . Թշուառութիւն
Ճերմակ Յտամիկ . . . Դեղեցկութիւն
Դեղին Յտամիկ . . . Երջանկութիւն
Կարմիր Վարդ . . . Սէր. Բոց
Ճերմակ Վարդ . . . Անմեղութիւն
Ասաղաժաղիկ . . . Անօգուտ հարստութիւն
Լեմանաժաղիկ . . . Տանջանք
Գամելիւս . . . Հաստատամտութիւն
Մեխակ . . . Սաստիկ Սէր
Խաչխաչ . . . Անցեալ Սէր
Շուշան . . . Հպարտութիւն
Ռահլէն . . . Թշնամութիւն
Ներկիս . . . Տմարդութիւն

— 0 —

ԱՄԵՆ ԼՍԱԾԻ ՄԻ ՀԱՒԱՏԱՔ

Զուարճախօսի մը կրնակը պալար (չիպան)
մը կելլէ , և որովհետեւ չէր կրնար կրնակը
տեանել և վերքին ինչ տեսակ բան ըլլալը
հասկընալ, կինը կը կանչէ ու կըսէ ,

—Սա կրնկիս վրայ վէճը է ի՞նչ է անդամ մը նայէիք , ցաւէն խիտս կը տանջուիմ :

Կինը հնազանդելով՝ կը պատասխանէ , ա՛հ սիրելի ամուսինս , չորս կողմը կարմիր՝ մէջ տեղն ալ կապտագոյն պալար մ'է : Նոյն միջոցին ազջիկը վրայ հասնելով՝ նա ալ կը գննէ ու կըսէ , հայր իմ , չորս կողմը կապոյտ մէջտեղը մոխրագոյն է :

Քանի մը վայրկեանէն տղան տուն վերադառնալով՝ հայրը անոր ալ կարծիքը իմանալու համար կրնակը կը ներկայացնէ :

—Օ՛ , սարսափելի բան հա՛յր իմ , ես այս տեսակը տեսած չէի , մէջ տեղը ճերմակ՝ չորս կողմը սևագոյն է :

Զուարճախօսը վեց առողջ աչերու այս անհամաձայնութենէն բարկացած՝ տունէն դուրս կը նետուի և սրճարան կը մտնէ , ուր քանի մը անձինք , «իմացաք , այս ինչ քաղաքը սանկ դէպք մը պատահեր է , այն ինչ ծովերուն մէջ նաւեր ընկղմեր են , կին մը եօթը զաւակ մէկտեղ ծներ է , ևայլն ևայլն ըսելով կարծիք կը փոխանակէին , և այս գեպքերուն վրայ զուարճախօսին ալ կարծիքը հարցնելուն՝ սա ամենայն պաղարիւնութեամբ ըսաւ :

—Զեմ՝հաւատար , չեմ հաւատար , վասն զի ես որ կրնկէս մինչև ականջս չեմ կրնար շխտակ

լուր մը առնուլ որք իրարմէ հինգ տասը մատ
միայն հեռու են, ի՞նչպէս կրնամ հաւատ
ընծայել աւելի հեռաւոր տեղեր անցած
գեպքերու պատմութեանը :

— օ —

ՁԱՐՄԱՆ Ս. ԼԻՔ

Հարուստը ոսկին կը պաշտէ,
Արհեստաւորը անոր համար կաշխատի
Գործաւորը երկուքին ալ կը ծառայէ
Փաստաբանը այս երեքը իրար կը ձգէ
Գինեղանը այս չորսն ալ կը գինովցնէ
Դեղագործը հինգն ալ կը թունաւորէ
Բժիշկը վեցն ալ կը մեռցնէ
Ժամսկիւր եօթն ալ կը պաանէ :
Գերեզմանաւորը ութն ալ կը թաղէ.
Քահանայն իննին ալ թողութիւն կուտայ.
Հողը տասն ալ մէկանց կը մարսէ :

— օ —

Անհաւատարիմ կինը ինչի՞ կը նմանի :
— Գծէն շեղող կառախմբի մը, որ թէ իրեն
և թէ ուրիշին կը փռասէ :

— օ —

Աշխարհիս ժէջ չորս բան պատճառ են ամեն տեսակ կռիւներու .

Ես , Դու , Իմս , Քուկդ ,

— 0 —

ԾԱՆՐԱՔԱՂ

Ո՛հ, հետաքրքրութենէս կը նեղուիմ քոյր իմ՝
Ի՞նչպէս ,

— Մեր գործածած Պռիկան գլխարկներուն
համար աւազակի գլխարկ կըսեն եղեր :

— Ծշմարիտ է, վասն զի (Պռիկան) բառը ո՛ր
Գաղիերէն է աւազակ ըսել է .

— Ուրեմն ի՞նչու գործածենք այդ գլխարկը , միթէ մենք գո՞ղ եմք :

— Հապա՞ քոյք իմ , խօսքը մէջերնիս, եթէ
կամք ունենամք՝ ո՞ր քերիտասարդին սիրտը
չեմք կարող գողնալ :

— 0 —

Երբ հիւանդ մը բժշկին ներկայանայ ի՞նչու
համար այս վերջինը սովորութիւն ունի հիւանդին
ձեռքին երակը զննելու և ոչ թէ սրտին :

— Որովհետեւ իր ուզածը հիւանդին ձեռքէն
պիտի ելնէ :

— 0 —

Բարեկամ, աղջիկնիդ ամուսնացուցի՞ք:

—Ոչ, տակաւին յայտնի չէ:

—Եւ ի՞նչու:

—Որովհետեւ փեսացունիս դեռ գործ մը չի գտաւ:

—Ս, հ, բարեկամ, դու զանոնք անգամ մը գլուխ դիտի բեր ամուսնացուր՝ և ետքէն տես թէ ի՞նչ գործեր կը բացուին:

— o —

Ո՛հ պարոն բժիշկ, եթէ կնոջս ունեցած հիւանդութենէն աեղեակ ըլլալիք՝ որչա՞փ թշուառ ամուսին մը ըլլալս պիտի հաստատէիք:

—Խեղճ կին, ի՞նչ կզգայ:

—Լեզու չունի որ ինչ ունենալը ինչ զգալը հասկցնէ:

—Իրա՞ն:

—Այո, կարծեմ մոթ աեղ մը վախցած է որ լեզուն բռնուեցաւ:

—Ապա ուրեմն աչքդ լոյս բարեկամ:

—Ի՞նչպէս:

—Երանի քեզի որ համբ կին մը ունիս, ես ի՞նչ ընեմ որ ամուսնանալէս ի վեր կնկանս լեզուն չեմ կրցած գտալել:

— o —

Ի՞նչպէս էք բարեկամ ,
 —Վիճակս գիտես . , փառք Աստուծոյ ,
 —Վիճակդ գիտեմ նէ աղէկ չես , ի՞նչու
 փառք Աստուծոյ կըսես և զԱստուած կը
 շողորորդես :

— 2 —

ԿԱՏԱԿԱԽՈՍԻ ՄԸ ԿՏԱԿԸ

Կատակախօս մը մեռած ատեն իւր կնոջն
 ըսաւ .

—Սիրելի կինս , հանգիստ եղիր , ամենեւին
 առնելիք չունիմ , պարտք չատ ունիմ , մնացա-
 ծն ալ զաւակացս կը թողում :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն Ո Ւ Կ

ԹԻԻ 1

ԱՌ ՄԻԿԱՌԻ ՄՈՒԽՆ

Սրտին խորհուրդները սիրելոյն պատմե-
լու համարձակութիւնը չունեցող մարդ մը ճա-
րահատեալ՝ սիկաուի մուխին միջնորդութիւնը
խնդրեր է հետեւեալ երգով.

Ո՛ր իմ սիկաուի մուխն թեթեւիկ
Շուտ կը թափանցես իմ սիրտը մեղմիկ,
Գերազանցելով ճարտար բժիշկներ՝
Որք չ'կարեն տեսնել սրտերու խորեր :

Ծխողիս սրտին դաղտնիքը տեսնես
Գաղտնապահութեամբ օգոյն մէջ չաւես,
Քեզմէ կը խնդրեմ մի անդամ՝ դոնէ՝
Լեզուիս չ'կրցածը սիրելոյս պատմէ՝ :

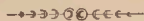
Վօրթէռի կը հարցնեն թէ մարդս աշխար-
հի մէջ ինչի տէր է . կը պատասխանէ ,

— Երեք բանի . Առաջին՝ հոգւոյ , երկրորդ՝
մարմնոյ , եւ երրորդ՝ ստացուածքի . Բայց որով-
հետեւ հոգին կղերին, մարմինը բժշկին եւ ըս-
տացուածքը փաստաբանին կը պարտի՝ ապա-
ուրեմն բանի մ'ալ տէր չէ՛ :

Ո՛վ է այն բազդաւորը , որ անտարբեր եւ գլուխը գլխարկով , իշխանի մը , հասարակապետութեան նախագահի մը , թագաւորի մը եւ մինչեւ իսկ հայսեր առջեւ կը նստի .

— Կառավար մը :

Ո՛հ , կըսէր , սնանկացեալ մը իւր բարեկամներէն մէկուն , եթէ կորուսած հարստութիւնս վերստին ձեռք բերէի՝ աղքատաց եւ թշուառաց օգնութեան ձեռք կը կարկառէի :

— Բայց այդ զգացումը ասկէ առաջ հաւուստ եղած տոնենիդ չունէիք կարծեմ .

— Իրաւունք ունիք , այդպէս էր , այլ հիմա փորձով համոզուեցայ թէ մարդուս սիրտը անկուախութեան ատեն աւելի առտոտաձեռն կըլլայ , քան թէ հարստութեան ժամանակ :

Ամուսնանալ պատրաստուող երիտասարդ մը քահանային ներկայացած՝ մեղքերը խոստովանելէն ետքը տեսնելով որ քահանայն ապաշխարանք չի սահմաներ՝ պատճառը հարցնելուն՝ սա պատասխանը կընդունի .

— Միթէ չպիտի՞ ամուսնանաք . անկէ քաշելիք ապաշխարանքնիդ ձեր մեղաց քաւութեանը համար բաւական է :

ԳՈՐԾՈՒՆԵԱՅ ԴԻԱՄԱՀԱԻԱՔ ՄԵՐ

Պարոն գրամահաւար, Ա . . . անուն անձէն սրահանջնիս գանձուեցա՞ւ .

— Ա, յո՛, տէր իմ, անցեալ շարթու , և որն սուկի տետրին մէջ ալ նշանակուեցաւ :

— Բայց մինչև յարդ անտուկին չի յանձնուեցաւ .

— Կը լենդրեմ . . . այդ հաշիւը վրաս դրեցէք :

— Վրադ գլենք մի՞

— Վասն զի յանակնկալս մեծ փորձանքի մը հանդիպեցայ, և այդ գումարը գործածեցի :

— Մե՞ր հաշույն էր այդ փորձանքը .

— Ո՛չ, իմ հաշույս :

— Բայց կործեմ թէ ամսականնիդ օր առաջ ամբողջապէս տաացած էիք .

— Շնորհակալ եմ, այո , բայց որո՞ւ մաքէն կանցնէր թէ ասանկ գէպք մը պիտի պատահէր և

— Ինչ որ է եղածը եղած է, շարունակենք, այն ինչ պարոնէն ալ դրամ գանձուեցա՞ւ .

— Երէկ իրիկուն ուշ ասուն մինչև որ թերհաչիւ երկու ոսկի ձեռքէն առի՝ հողիս բերանս եկաւ :

— Շատ աղէկ . ան ո՞ւր է .

— Անշուշտ այս առաւօտ ձեզ պիտի յանձնէի եթէ կէս գիշերին հայրս յանկարծ հիւանդանալով՝ բժիշկներ, գեղաւա

— Վախնա՞մ այդ ալ հօրդ վրայ պիտի գրենք .

— Ո՛չ, իմ վրաս գրեցէք .

— Լաւ , քանի որ արդէն դուք սրուշեր գրբեր էք . սա օ . . . անուն անձը անցեալ շաբթու խոստացած էր իւր պարտքը վճարել, իրեն գիւմեցի՞ք, վճարե՞ց .

— Ոչ ամբողջը այլ սանկ քիչ մը բան

— Ան ալ վրանիդ գրենք երթայ , վասն զի քիչ ըլլալուն՝ տիրոջն յանձնելու ձանձրութիւնս առնելը չարժեք .

— Ոչ թէ ասոր համար՝ այլ

— Այլ կարծեմ ձեր այս վայրկենէս պաշտօնէ հրաժարեալ լինելնիդ մեզմէ խմանալու և . . .

— Ի՞նչ կըսէք տէ՛ր իմ ,

— Գէ՛շ կըլլայ քսակակի՛ց բարեկամդ իմ ,

այսուհետեւ մեր առնելիքները հաւաքուած աւտեն ձեզ պատահելիք վարձանքներու և անակնկալ գէպքերու առաջին առնելու համար կրեսմ.

— Բայց տէ՛ր իմ, դպրութիւնն ըրի, անհաւատորմ՝ գտնուեցայ, առած ըլլալս խոստովանեցայ, զի ես ուրիշներու նման սուտէ չեմ ակտրժիր.

— Աւ հասկցանք թէ աւելի կուտէ կախարժիս եղեր.

— Ստիպուեցայ, ի՞նչ ընենք, պարտքս է, հետզհետէ կը վճարեմ. դուք իմ վրաս դրեցէք.

— Բայց ո՞ւր գրենք եւ զբայը, վրաս դրէ, վրաս դրէ ըսելով վրադ գրելու տեղ չ'մնաց, այսուհետեւ քիչ մ'ալ ես իմ վրաս սլօտի գրեմ, գնա՛ բանդ:

→→→○○○○←←

Շատախօս մը ճարտարաթիօսութիւն սովորել փափաքելով Ստեփանի կը դիմէ և իւր փափաքը կը յայտնէ.

Փիլիսոփայն ուրիշներէ առած վարձքին կրկնապատիկը կը պահանջէ անկէ, որ երբ պատճառը կուզէ խնայալ,

— Վասն զի պէտք է որ քեզի թէ խօսիլ և թէ լռել սովորեցնեմ. կը պատասխանէ փիլիսոփայն:

→→→○○○○←←

ԼԵԶՈՒ

ԴԵՌԱԽՈՍ ՄԱՆԿԱՆՅ [°]

Փոքրիկ աղուն՝ ՊէՊէֆ ձայներն, և յոյժ փոքրիկան
 ՊՐՏԸՏԻԿ
 Օրօրացել՝ ՆէնՆիՆէր, պառկեցնելն է ՊԱՃԻԿ.
 Յարույսանել՝ ՅՕՓՊԱԼԱ, հատեցներն է ՏԻՏԻԿ
 Ի կերակուր յարդորել և վերցնելն է՝ ՀԱՓԻԿ :
 ՏԱՏԻՄ՝ քայլից տալ փոխել, եւ 'ի ձեռացն՝
 ՀԱՐԻՃԻԿ
 ՊԻՐ՝ ձայն հանելն է սաստել, ցնորք ցոյցանայն՝
 ՊԻՒՃԻԿ
 ՃԱ՝ աչք դոյել և բանալ, համբոյր առնուն է՝
 ՊԱԶԻԿ
 Ննջեա՝ 'ի քուն մանտ'ւկ դու ՕՐ ՕՐ ՕՐ ՕՐ և
 ՊԱՃԻԿ :
 ԸՄՊՈՒ՝ արբումն ջրոյ, սխիթ տակն է ՄԻՄԻԿ
 ՄԱՄԱ՝ թեթեւ կերակուր, լոյս ճրագ այն՝ ՄՕՄԻԿ
 Ի քուն ածել՝ Ի՝ ՊԱՊԱՄ, թռչնոյ անունն ՊԻԼԻԿ
 ՊԱՊՈՒԼԱ՝ մօրոս, այլ ցնցոս, քնքոյշ կակուղ՝
 ՓՈՒՓՈՒԼԻԿ :

[°] Յամբ Տեառն 1775 ին գրուած ձեռագիր եր-
 գարանէ մը ընդօրինակեալ .

ԳԼԻՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆՏԱՆՆԵԼԻՆ

Աշխարհիս մէջ ո՞րն է դէրութեան անտանելին .

— Ըստ իս՝ պատերազմի մէջ դէրի իյնալէ անտանելի բան չ'կայ :

— Ատի երջանկութիւն մ'է, զի պատերազմի տակն փորձութիւններէ ազատած՝ հանդիստ կը նստիս :

— Անդու ժմարդու մը դէրի ծախուիլ .

— Աս ալ բան մը չէ, դերաւաճառը ուղէ չուղէ կ'ստիպուի դէրին աղէկ նայել արժէքը չի կորսնցունելու համար, և թերեւս օր մ'ալ աղաւթութիւն չ'տրհէ .

— Իմ գիտցածս այսչափ է բարեկամ .

— Ուրեմն մտիկ ըրէք սր ըսեմ .

— Պատրաստ եմ .

— Դրամը ձեռքդ բռնի՛ն դպատեանը 'ի զուր օրն 'ի բուն կ'սպասես , հիւանդիդ բնութիւնը սա՛ն բռնի՛ն դիտնալուն համար մէկէն 'ի մէկ դուրսէն ուրիշ բռնի՛ն մը չես կրնար բերել , և

— Հասկցայ , հասկցայ , այո՛ , աշխարհիս մէջ դրամը ձեռքդ դէրի ըլլալէ անտանելի բան չ'կայ :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

Սուտ — Հարցնող չ'կայ, թէ և ծախողք խիտտ շատ են ։

Զրպարտութիւն — Մենալաճառայ ձեռք անցած է այս ապրանքը , դինները հաստատուն են բայց ստակ համբողջը քիչ .

Մնանկութիւն — Այս ապրանքը մերթ ընդ մերթ կերեւոյ հրապարակին վրայ , և այն ուղի յաւաստած պահուն, որով ծախողը կը շահի և դնողը անպատճառ կը վնասէ ։

Շահ — Առեւտրական հրապարակին մէջ շատ կայ , բայց շահերը խոստովանող մը չ'կայ .

Վնաս — Ահա խանութ պաններու բերնէն լըսւած առաջին բառը , որու արձագանգովը աշխարհի հրապարակները կը լեցուին .

Դրամ — Համոզիչ փաստ մը ըլլալուն առնել փափաքողայ թիւը անհաշուելի է , և հրապարակին վրայ առեւտուրը ամուր է ։

Ամենաթուլ-կղակ կինն անգամ իւր տալիքը ճշդութեամբ խոստովանելը մահացու մեղք կը համարի ։

Քիկօ Լըպրօն

❧ ՓՈԽՆ.Չ ❧

Պալատ մը , ուր կին չդ տնուիր՝ կը նմանի
գարուն չունեցող տարուսն կամ վարդ չունե-
ցող գարնան մը :

Ֆրանսուա Ա.

Նայուածքը կանանց համար միշտ զմայլուն
թարզ ման մ'է, որու պաշտօնն է հաճութեամբ
ըսել ինչ որ բերանը չհամարձակիր ըսելու :

Լաթենա

Սեքստուս Տրդ խոստացաւ սրբուհեաց կար-
գը դասել այն կինը՝ որուն ամուսինը իրմէ
գանդատած չըլլայ :

Կանանց ամենէն մեծ փառասիրութիւնը
այլոց վրայ սէր ներշնչելն է, զի հոս կը կայանայ
իրենց բոլոր հոգն ու զբաղմունքը , և չկայ կին
մը որ չի հրճուի իւր աչերուն ըրած աշխարհա-
կալութեանցը վրայ :

Մօլիէր

Չարասիրտ կնոջ մը ամենէն վնասակար անդամը իր լեզուն է :

Ֆէնելոն

Ոսկին կը գրաւէ սէրը, և բարբարոս մ'ան-
գամ կրնայ հաճելի և սիրուն երեւիլ կանանց՝
եթէ հարուստ ըլլայ :

Օվիս

Ս. Օդատինոս մեծ խնդիր մ'է գիտնալը
կրտէ, թէ արդեօք կանայք վերջին դատաստա-
նին օրը յարութիւն առնեն նէ դարձեալ կի՞ն
պիտի ըլլան, զի կը վախնամ որ Աստուծոյ ներ-
կայութեանն անդամ զմեզ հրապուրեն :

Աւելի գիւրին է վիհ մը լեցնել քան թէ
գեղեցիկ կնոջ մը խղճերը :

Պլուտարքոս

Վնասակար ընկերը աւելուած ստամբսի կը
նմանի, որ ինչ որ ընդունի՝ անմիջապէս կաւրէ
և չափ սրտառական կերակուրն ալ գէշ և վնա-
սակար հիւթերու կը փոխարկէ :

Քրիօ Լըպրօն

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՕՐԷՆ
ԱՆՀԱՆԳՍՏՈՒԹԻՒՆ

Աղառական կուսակցութեան պատկանող
և երգիծաբանութեամբը ընկերութեան մէջ ա-
նուն հանող Շաբէլ անուն անձը իրեն եղած ա-
մեն ճաշի հրաւերներուն մատլի ու խորհրդա-
ծութիւնները ընելով՝ տեղ մը չէր երթար .

Ա. — Պարոնին հրաւերին կամ յաւ ևս է ը-
սել հրամանին հնազանդ ելով՝ իւր ուղած օրը,
որոշած ժամուն, իւր տունը երթալու եմ .

Բ. — Հոն հաւանականաբար իմ անձիս ան-
հանգստութիւն պատճառող ստիպողապէս
ցուցուած անյարմար տեղը նստելու եմ :

Գ. — Երբ պարոնին տխրժալը բարեհաճի
հրամայել՝ այն տտեն սեղան իջնելու և ըստա-
մըքսիս տկարութիւն պատճառող իր հրամայած
կերակուրներէն ուտելու եմ .

Դ. — Ոչ թէ իմ ախորժակիս՝ այլ իւր հըրա-
մանաշը համեմատ չափէ տեղի գինի խմելով
անհանգիստ ըլլալու եմ :

Հետեւաբար առի ճաշի հրաւեր մը չէ՝ այլ
քաղաքավարօրէն կատարելու անհանգստու-
թիւն պատճառելիք հրաման մը, որոյ համար
պարտիմ չերթալու գեղահատէն առնել :

Շող ենաւի մը մէջ չորս հինգ բարեկամներ իրիկուան ժամը 12 ին ժամացոյցերնին լարելու ատեն տեսնելով որ ժամացոյցը ամենեւին իրարու յարմար ընթացքի մէջ չեն՝ իրենցմէ ժամացուցին չինացոյ՝ ընկերնուն կը հարցնեն թէ « տեսնե՞ք ձեր ժամացոյցը ճիշդ է :

— Ես ժամացոյց չեմ գործած երբեք, կը պատասխանէ շեշտելով :

— Ինչո՞ւ :

— Սկզբունքիս դէմ է :

— Ինչո՞ւ համար :

— Անոր շնորհիւր իմ ժամանակիս ալ ձերիննին նման չի շուարեցնելու համար :

Ի՞նչ է օրացոյցը :

— Անիւ ու զանկ չունեցող տեսակ մը ժամացոյց՝ որու վրայ աղան յուսով կը նայի իսկ ծերն լալով երկիւղիւ :

Դիողինէս ծառէ կախուած կին մը տեսնելով՝ ըսաւ . « Իցի՛ւ թէ ամեն ծառեր այս տեսակ պտուղներ ունենային : »

❧ ԾԱՂՐԱՔԱՂ ❧

Կաղաչեմ մայր իմ, գրպանս պատուեր է քիչ մը կարէիք .

— Ի՞նչ կրտսեմ ո՛րդեակ , տակաւին երկու օր չեղաւ կարելը, այս ո՛րչափ դրամ դրեր հա՛ներ ես որ շատ մը պատուեր է :

— Կը սխալիս մայր իմ, բաւական տաւնէ՛ր ՚ի վեր գրպանս պարապ ձեռքիս ելեմուտքէն զատ ուրիշ բան տեսած չունի :

Ազբատիկ մէկը, հարուստի մը տուն յա՛ն ճախ երթալով՝ (որոյ հետ տղայութեանը դըպ-
րոց դապած և ուսման պարտաւոր էր) ան-
կէց օգնութիւն մը կ'սկսեցալէր, բայց հարուստ
ընկերը ամենեւ ին ուշադրութիւն չէր ըներ նորա
չարժմանը : Օր մը ազբատը դարձեալ ըստ սո-
վորութեան անոր տունը երթալուն՝ երկուքին
մէջ հեռեւեալ խօսակցութիւնը կ'անցնի .

— Զուտկ ունի՞ք, կը հարցնէ հարուստը :

— Այո՛ւ աէր իմ .

— Դպրոց կը զրկէ՞ք .

— Այո՛ .

— Ի՞նչ կը կարդայ .

— Հին բարեկամութիւնը մոռցող կամ չի
յարդ ողներուն դիտուն անէծք կը կարդայ :

Պարո՛ն, շատ կը հիանամ ձեր բարեկամին
համբերատարութեանը վրայ .

— Ի՞նչպէս .

— Պահքը լամնեւին չաւրեց , եւ ուսիքի
վերաբերեալ կերակուր բերանը չ'դբաւ .

— Ա՛հ բարեկամ , մարդուս համբերատա-
րութիւնը բերնէն ներս մտածովը չի չափաւր,
բերնէն դուրս ելածին աւշադրութիւն ընելու է :

Զուարճախօսի մը կը հարցնեն .

— Սէլը ինչի՞ կը նմանի .

— Թարմ հաւկիթի :

— Ամուսնութիւ՞նը .

— Կարծր հաւկիթի :

— Կնաթողութիւ՞նը .

— Հոտած հաւկիթի :

Ի՞նչ է յոյսը .

— Մաքդոյ սանձը :

ԵՐԿՈՒ ԵՐԵՍՓՈՒՄՆՔ

Երեսփոխան մը ժողովոյ փակմամբը մեկ-
նեւրս պահուն իւր քովը նստող ընկերին ըսաւ .

— Դուք այսօր ժողովոյ մէջ ամենեւին բե-
րաննիդ չի բացիք .

— Ընդհակառակն, պատասխանեց ընկերը
պաղարինուծեամբ , ձեր ատենաբանած միջո-
ցին երեժկտալէն բերանս չդուրսեցաւ :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

Թիի 2

Թիւ 1 Նկարհանուիլը կարդալ այսպէս

« Մամուլը գրական աշխարհի լոյսն է »

8U.64 9.108

Հետեւեալ գրեանք ամեն օր հրատարակուելով՝ ձրիաբար կր բաժնուին .

Բամբասադիրք . — Բաղմահատոր մատ-
եան մը . Հեղինակութեամբ տիկնանց . ձրի կը
բաժնուի վերնատանց եւ կանանց կողմի պահա-
րաններուն մէջ :

Տիեզերական ստալիստուլիւն . — Յօրինեալ 'ի թղթակցաց լրագրաց :

Պատմութիւն պատերազմին կանանց , —
Խմբագրութեամբ Հարսերու և զոքանչներու :

Հնտիր ասացուածք - ի նաւախորաց եւ
ի բեռնակրաց :

Սոսկալի արկածք 'ի ճանապարհս . — Երկասիրութեամբ բռնամբարձ կենդանեաց և կառաց , օժանդակութեամբ ձիավարաց և կառավարաց :

Կէթօտք երաժշտական 'ի պէս պէս ձայնս ,
տաղակացուցիչ և ոարստօրեցուցիչ . — Հեղինակութեամբ շրջուն խանութպանաց՝ որք վիստան
'ի փողոցս :

Ընդարձակ ճարտասանութիւն համոզեցու-
ցիչ. — Այստառօրութեամբ փաստաբանաց :

Համառուօտ մարմնամարդութիւն վայրկենական . — Հեղինակութեամբ շողենաւ մանող ու ելնող անհամբեր բազմութեանց :

Նուազաւոր սղբերգութիւնք . բաժանեալ արարս անլերջենալիս . — Հեղինակութեամբ կոյր (ծոյլ) , կաղ (սաղ) , սապրատող (կեղծող) մարացկանաց :

Լրագիր առեւտրական ստութեանց . — Տպեալ 'ի սրճարանս և 'ի շողենաւս . Հեղինակք լաղկանք . Պարունակութիւն , Ա'իս Վա'իս , Օ՛Ք Բիւ'Ք : Չրի ընթերցումս և ձրի ունկնդրութիւն :

Գազդիկոյ դատարաններէն մէկուն մէջ ամբաստանեալ մը ինքզինքը պաշտպանած ժամանակ տեսնելով որ դատաւորներէն մին կ'սկսի մրտիկել՝ ինքն ալ անմիջապէս խօսքը կը կտրէ .

Նախագահը — Խօսքերնիդ ինչո՞ւ չէք ամբողջացուներ .

Ամբաստանելոյն փաստաբանը — Ի՞նչ ընէ , քնացող պարսն դատաւորին արթննալուն կըստպասէ :

Նախագահը — Ո՛չ , շարունակեցէք դուք , զի քնացող ընկերնիս՝ ձեր խօսքը վերջացնելուն կ'սպասէ որ արթննայ :

ԱՆՅԵԱԼ ՆԵՐԿԱՅ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅ

Ազգային նշանաւոր շուարճաբաններէն 'ի Տէր հանգուցեալ բարեյիշատակ Յարութիւն Գ. Սըլվաճեանի տակէ քառորդ դար առաջ Անցեալ Ներկայ և Ապագայ վերնագրով շարագրած հետեւեալ գուշակութիւնք հետզհետէ կատարուելան՝ արժան համարեցանք հոս արտատպել :

“ Անցեալ, Ներկայ և Ապագայ . կամ սանկ ըսենք, երէկ, այսօր և վաղը :

Ահա այսպէս :

Երէկ մանչուն մայրն ու քայրը աղջիկտես կ'երթային. այսօր մայրը աղջիկտես կ'երթայ կամ աղջկան մայրը փեսատես կ'երթայ . վաղն ալ աղջիկը էրիկտես պիտի երթայ :

Երէկ հարսը մունջ կը կենար կեսրաջն ու պարոնատառն առջև . այսօր կեսուլն ու պարոնտառն մունջ կը կենան հարսերնուն առջև . վաղն ալ փեսայն մունջ պիտի կենայ հարսին առջև :

Երէկ հայրը կը հրամայէր տղուն . այսօր տղան կը հրամայէ հօրը . վաղն ալ հաւուն պիտի հրամայէ թոռը :

Երէկ բանջարի գլուխ կուտէին . այսօր ոչ-

խարի գլուխ կուտեն . վաղն ալ իրարու գլուխ պիտի ուտեն :

Երէկ երիտասարդները հօրերնուն տունը կը պառկէին . այսօր մինչև կէս գիշեր գինե-տունն ու կաղինոն կը նստին . վաղն ալ փողոցը պիտի պառկին .

Երէկ արևը կը կը դառնար . այսօր երկիրը կը դառնայ , վաղն ալ մեր գլուխը պիտի դառնայ :

Երէկ հարուստ պառկեցանք . այսօր աղքատ արթնցանք . վաղն ալ անօթի պիտի մեռնինք .

Երէկ բաներով օրն իրիկուն ըլինք . այսօր պարելով ատեն կանցնենք . վաղը քարերով պիտի ծեծ կուլինք :

Երէկ մամիկնիս 14 ծունկ աղօթք ըրաւ . այսօր մենք Հայր մեր մը կ'ըսենք . վաղը տղաքնիս սիրահարական երգեր պիտի ըսեն :

Երէկ լրագիրները մեզի խելացի խրատներ կուտային . այսօր իրենց շահը կը մտածեն . վաղն ալ մենք մէկ երկու դրուշ գրպաննիս պահելը պիտի մտածենք :

Երէկ կանայք և աղջկունք ինքուրնին ու արտեւանունքնին սև կը ներկէին . այսօր երեսնին ճերմակ կարմիր կը ներկեն . վաղն ալ սրտերնին ու մարմիննին սևով պիտի ծածկեն :

Երէկ հարս գացող աղջիկներուն սնտուկը ոսկի ու արծաթ և Սաղմոսի գիրք մը կար . այսօր բամբակ մետաքս և խաղի տետրակ մը կայ . վաղն ալ նարտի և սօմինոյի քարեր ու առջի սիրելիներուն նամակները պիտի գտնուին (ոմանց) քով :

Երէկ ժողովուրդը լրագրապետէն կը վախ՝ նար . այսօր ժողովուրդը լրագրապետին վրայ կը խնդայ . վաղն ալ լրագրապետը ժողովրդէն պիտի վախնայ :

Երէկ ջուր կը խմէինք . այսօր օդի կը խըմենք . վաղն ալ մենք ջրիէն պիտի խմուինք : ”

ԿԱՆԱՆՑ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ՄԷՁ

Արդեօք աշխարհիս մէջ ամուսնական վիճակէն գոհացող մը կը գտնուի՞ , հարցուց ատկին մը .

— Այո՛, ես գոհ եմ, պատասխանեց օրիորդ մը :

— Բայց , ներեցէ՛ք օրիորդ , դուք տակաւին ամուսնացեալ չըլլալով՝ . . .

— Ո՛հ, ես ալ ամուսնացեալ չըլլալուս հա-

մարդ ո՞հ եմ կըսեմ, զի եթէ ամուսնացած ըլլայի՝ անկէ դո՞հ չպիտի ըլլայի, որովհետեւ ամեն օր անկէ գանգատողներ չատ կը տեսնեմ.

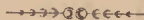

Ա՛հ բարեկամ, այն ինչ անձէն ամենեւին չէի յուսար .

— Ի՞նչ բան ,

— Իրեն խորհուրդ մը տուեր էի որ՝ մէկու մը չպիտի իմացներ, բայց ինձմէ բաժնուելէ ետքը շատերուն ազգարարեր է :

— Ներեցէք պարոն, եթէ չես ուզեր մէկէ մը ահնաժողովուն ունենալ՝ խորհուրդդ ամենեւին մէկու մը մի՛ յայտնէր . զի քանի որ դու չես կարող բերնիդ իշխելով ուրիշէ մը չիմացուելու սրտիդ գաղտնիքը պահել՝ ի՞նչպէս պիտի կարենաս այլոց բերաններուն հրամայել :

Այնտարհիմ մէջ ամենազոյալարին բանը մարդուս ինքզինքը ճանչնալն է . իսկ ամենազոյալին բանը ուրիշներու խրատ տալն է :

ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ ԾԱՌԱՅ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ Ի ՄԻ ԱՐԱՐ

(Վայելուհի սեմեակ մը)

Տեսիլ Ա .

Բիէթուօ (Առանձին) — Ա՛լ համբերութիւնս հա-
տաւ , այս ի՞նչ անողանելի՛ բան է եղեր հարուստ
կարծեցեալ անկուտի մարդու քով ծառայելը . հա-
ցագործը չ'ատար , նպարաւաճառը կը վռնտէ , մը-
սածախը երես կը դարձնէ , վասն զի ա՛լ համը
փախուցինք , եւ մեր պարտքը փոխանակ այս ե-
ղածներէն յուշաբերելով գործի մը ետեւէ բլլալու՝
անհոգ անփոյթ ու ձեռնուռնայն անոր ասոր տունը
փորիկը կը կշտացնէ : Խեղճ արիկին մայրը ալ անօ-
թութեան չ'դիմանալով՝ քրոջը տունը գնաց . քիչ
օրէն ես ալ պիտի փախչիմ , մտածելով որ ամսա-
կաններս ինձմէ առաջ աս տունէն փախչելու ճամ-
բան բռնեցին , զի օրական հացը գանդի չկարողա-
ցող ծառայ մը կարելի՞ բան է որ ամսականները
առնել յաջողի անկուտի (պատուոյն չ'դպչելու համար
չըսենք ծակ՝ դրպան) տիրոջ ձեռքէն : Այսօր ստակ
պիտի գայ , վաղը պիտի գայ ըսելով համոզելնե-
րուն վերջը չեկաւ , ուստի մեկնելէ առաջ միտքս
դրի իրեն լաւ դաս մը տալ . իւր խօսքերուն հա-
ւատացող օրիորդաց ալ խրատ մը՝ որպէս զի չի
խաբուին այսպիսի անկուտիներու արտաքին երե-
ւոյթներէն եւ չլացուցիչ խօսքերէն : Ամեն օր չորս

օրիորդաց նամակ կը տանինք նամակ կը բերենք . մեր պարոնը տարած նամակներնուս պատասխանները առնելուն պէս՝ զրասեղանին գլուխն անցած ժամերով կ'զբաղի թափառողներ գրել, ձեռագրներ շինել, տողը տողին բերելու համար մատուցներովը համբերելու . կը կարգայ, կը խնդայ, կաւրէ, կը գրէ կը լիզէ . բնիցնելէն ետքը՝ գլուխը կը սանտրէ կը զարդարուի եւ ճամբայ կենէ վիշերուան ժամը ութին վերադառնալով յանկողին մտնելու ու մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամը վեց խոկալու համար : Ո՛չ, ո՛չ, ալ բաւական է . այս ամիսուն առաջը առնելու համար երէկ առ օրիորդ Սեւանի գրած նամակը տարի օրիորդ Էօթէնիին յանձնեցի, օրիորդ Էօթէնիին նամակն ալ Սեւանիին . Լինտային նամակը Անժելին՝ Անժելինն ալ Լինտային . ասոնք ընելէս ետքը բերանացի իմացուցի իրենց թէ վաղը ժամը վեցին կրնան անձամբ մեր տունը գալով պատասխանել, զի տէրս վեցէն առաջ անկողնէն չեկելու ծուլութիւնն չըսենք թէ սովորութիւնն ունի : Ո՛հ, եթէ յաջողինք՝ արդարեւ շատ գեղեցիկ տեսարան մը պիտի ըլլայ եւ (Ներսէն հազալու ձայն) ահա արթնցաւ, հիմա կուգայ, եւ բարի լոյս չըսած՝ նամակ պիտի հարցնէ :

Տեսիլ Բ .

ՆՈՅՆ ԵՒ ԱԼՊԷՌԻ (անյարդար)

Աւագ — Բիէթոճ .

Բի — Ի՞նչ կը հրամայէք տէր իմ .

Աւագ — Նամակները եկա՞ն .

Բի — Այ տակաւին .

Ալպ — Զարմանալի՛ բան , ժամը հինգն է եւ տա-
կաւին նամակ մը եկած չէ .

Բի — Անհոգ եղի՛ք տէր իմ , հիմա ուր որ է
ծայրը կը վերթի . ժամանակը անցունելու համար
երէկի եկած նամակները անգամ մ'ալ աչքէ ան-
ցունելով զբաղեցէ՛ք . ես հիմակու հիմա մառանը
աւելու կերթամ, պէտք ըլլամ'նէ կանչէ : (մեկնի)

Ալպ — Աղէկ ըսիր Բիէթոս , անանկ կընենք .
(Գրասեղանէն նամակներ հանելով) աս Էօթէնիինն
է , թէ եւ գեղեցիկ՝ բայց ի՞նչ օդուտ , հարստու-
թիւն չունի . (ուրիշ մը առնելով) այս ալ Անժելինն
է . խեղճ աղջիկ , խոստմանցս միշտ կը հաւատայ ,
հա՛, հա՛. հա՛, (ուրիշ մը առած) սա սխտորի կեղեւն
ալ Լինտայինը ըլլալու է , այո՛, ճիշդ , բաւական
կծու հոգեր է այս անգամ , կամ զինքը կնաւթեան
առնելու՝ եւ կամ տանը դռնէն ներս մտնելու չեմ
եղեր, եւ այս ալ վերջին պատգամն է եղեր, որչա՛փ
աճապարեւ , վերջնադիր մը ուղղելու ենք ասոր թէ
մենք շտապող եւ քթէն չ'ընուող սիրուհիներէ չենք
ախորժիր . (ուրիշ մը առնէ) ո՛հ , Մելանի այսօր
զիս ճաշի կը հրաւիրէ , եթէ չերթանք՝ կը վշտա-
նայ , պէտք է հնազանդիլ իւր հրամանին . (Բիէթ-
ոս իյնալով ելնելով մտնէ շնչարգել)

Բի — Տէր իմ ինքը բանը օրի-
որդ Անժելին կողմանէ . . .

Ալպ — (ընդմիջելով) Նամակ եկաւ . ո՛ւր է

Բի — Ի՞նչ նամակ , խելքդ միտքդ ալ նամա-
կին է վագեր , հօրեղբայրը եկաւ . Պ. Էտուարը :

Ալպ — Ի՞նչ . . . եւ ու՞սկից յառաջ կուգայ այս
անակնկալ այցելութիւնը .

Բի — Ի՞նչ կը զարմանաս տէր իմ, միթէ օրինորդ Անժել քու նշանածդ չէ՞, դու որ անոնց տունը ամեն ատեն կ'երթաս՝ հիմա ալ անոնք փոխադարձ այցելութեան կոչան, ասոր համար սիրտդ ինչո՞ւ թունդ կը հանես, միայն սա գիտցիր թէ չաքար չունինք, « սուրճ մը եփէ » մի՛ ըսեր :

Ալսլ — Այսպէս առանց կանխաւ իմացնելու զա՛յ .

Բի — Ի՛նչ, ի՞նչ բնենք, բան մ'էր եղաւ, եւ, խօսքը մէջերնիս՝ առաջուց ալ իմացնելու ըլլային նէ՝ զարձեալ չաքար չպիտի կ'նայինք ճարել, զի ես չունիմ, դուն չունիս եւ նպարաւաճառը երեսս նայած չունի :

Ալսլ — Բայց ես ինչ կըսեմ, դու ինչ կըսես .

Բի — Անանկ է, նայինք եկողը ի՞նչ կըսէ, բայց հող չէ մէկ տունէ կը սեպուիք, ահա եկաւ :

Տեսիլ Գ .

ԱԼՊ . եւ ԷՏՈՒԱՐ (Բիէթոօ մեկնի)

Ալսլ — (ընդ յառաջ երթալով) Ո՛հ, զո՞ւք էք սիրեցեալդ իմ Էտուար, ի՞նչ բարեբաղդութիւն որ զձեզ կը հիւրնկալեմ, ո՛հ խիստ երախտապարտ եմ այսպէս զիս պատուելնուդ համար :

Էտվ — Փաւ լիցի . հոս գալուս պատճառը օրինորդ Մեղանի անուան ուղղեալ նամակ մը բերել էր, զոր սխալմամբ մեր տունը զրկած էիք . (նամակը կը հանէ եւ գրասեղանին վրայ կը դնէ)

Ալսլ — (գունահատ եւ կակաղելով) Ո՛հ, բա ա այցայդ նամակը . . . իմ գրչէս ելած չէ . . . սխալմունք մը ըլլալու է . (մեկուսի) թշուառական ծառայ .

Էտվ — Ընդհակառակն, ճիշդ ձեր գիրն է ինչ-

պէս եւ ստորագրութիւնը . Օրիորդ Անժել սասաիկ վշտացած է ձեր այս ընթացքէն եւ հակառակ ձեր այնքան խոստմանց՝ թէ ուրիշ մը չէք սիրեր եւ . .

Ալպ — Ներեցէք բարեկամդ իմ յիշեցնել ձեզ թէ շատ զրեր իրարու կը նմանին, ստորագրութիւնս ալ կրնան կեղծել, զի օրիորդ Անժելի ձեռքը խնդրելէս 'ի վեր նախանձոսներ շատ ունեցայ , եթէ բարեհաճիք սակաւիկ մի սպանել՝ դուլսս սանտրեմ եւ 'ի միասին երթանք օրիորդ Անժելի վիշտը փարատել եւ հանդարտեցնելու , այո՛ , վստահ եմ թէ իմ անմեղութեանս սկիտի հաւատայ . (Այս միջոցին Բիէթոս սենեկին դուռը բանալով՝ դուրսը երկնցնէ եւ ձեռքն ունեցած փայտհաշիւը (չէթէլէ) կը ցուցընէ՝ ըսելով)

Բի — Տէ՛ր իմ , շտար կոր .

Ալպ — (Բիէթոցի մօտենայ եւ ցածէն) Լո՛ւէ , կամաց խօսէ , չե՞ս գիտեր թէ հիւր կայ .

Բի — (Անոր պէս ցածէն) Փայտհաշիւը լեցուեր է , հացագործը ա՛լ չ'աւար , չտալէն հոքն ալ աչքը գոցեր , բերանը բացեր կամ բերանը գոցեր աչքը բացեր ստակ կուղէ , ստա՛կ :

Ալպ — (Սաստելով) Լո՛ւէ՛ կըսեմ քեզի ,

Բի — (Բարձր) Խնժի՛ նայէ՛ տէր իմ , ես քեզի պէս փորս ասղին անղին չեմ կշտացներ , նզովից ծնունդ մարդուն ա՛լ չեմ կրնար խօսք հասկցնել , աս որ՛չափ ասին անօթի սկիտի միամ :

Ալպ — Բայց կաղաչեմ , Բիէթոս , լո՛ւէ՛ .

Բի — Բայց զիցուք թէ ես լոնցի , փորս չ'կրնար ալեւս լոնել , ասոր ի՞նչ սկիտի ըսես .

Էտվ – Ի՞նչ կայ Պ. Աւպէն, արդեօք Բիէթոյի բա՞ն մը պատահեցաւ .

Աւպ – (Շուարեալ) Ո՛հ, սանկ քիչ մը վախցեր է խեղճը :

Բի – Վախն ալ խօսք է, հացագործին ալ չեմ տար պոռալէն՝ տենդս բռնեց .

Աւպ – Խեղճ Բիէթո, բաւական ատենէ 'ի վեր այնպիսի ախտէ մը բռնուած է որ բժիշկք արգիւ լած են իրեն հաց ուտել մինչեւ որ լուծմունք պատահի :

Բի – Ի՞նչ կըսես տէր իմ, ի՞նչ ախտ, ի՞նչ բժիշկ, ի՞նչ արգելք, ի՞նչ լուծմունք, բան չուտող մարդը բնականաբար լուծմունք ալ չունենար, դուք զիս մէկ կողմէն անլուծութեան կը մատնէ՞ք՝ միւս կողմէն կըսէք թէ լուծմունք պատահի :

Աւպ – Ալ մի՛ երկարեր Բիէթո, կը հասկնամ, ըստ հրահանգի բժշկի՝ հացագործին ապսպրեցի հաց չտալ. մայրս քանի մը շաբաթ է մօրաքնոս տունը գնաց, ես ալ ատկուեցայ պանդոկը ճաշել որպէս զի տանը մէջ հաց չգտնուի եւ դու կարենաս առողջանալ. առ այժմ քու սնունդդ պաղ ջուր պիտի ըլլայ .

Բի – (Մեկուսի) Ա՛յ կոկորդիլոս, կը տեսնե՞ք, ի՞նչ վարպետութեամբ սուտերը կը շարէ :

Աւպ – (Շարունակելով) Հետեւաբար Բիէթո՞, պարապ տեղը մի հոգնիր, մինչեւ որ լուծմունք չի պատահի քեղ՝ հաց չպիտի ուտես . (գուռը զարնեն)

Բի – Կարծեմ թէ լուծմունքն սկսաւ տէր իմ .

Աւպ – Նայէ՛ ո՞վ է .

Բի (Նայելէն ետքը) Օրիորդ Մեկանիին սպասու-

հին 1, (մեկուսի) լուծմունքին ծայրը փրթաւ :

Ум — сердце, душа.

Բի — Ամեն ատեն օրիորդին թարած համալս
ձեռքէս անուող կլինը . (սողառուհի մը մտնէ)

Սպասուհին — Պարոն Ալպէ՛ն , ձեր խաբերայու
թեան սխալմամբ մեզի զրկած նամակէն տիրուհիս
իմանալով որ դուք օրիորդ Էօթէնի անուամբ մէկու
մը սիրահարած էք՝ պաշտօն տուաւ ինձ գալ իմա-
ցընել ձեզ թէ՛ այլ եւս մեր տունը գալու ձանձրու-
թիւնը չանէք, զի դուրը գոց պիտի գտնէք .

Բի - Եւ փառք յաւիտեանս ամեն . (Ալպէս բարկացած՝ Բիէթոպի կը նայի Բիէթոս ալ երեսը անդին դարձունելոյ միմոտակոն շարժմունքներ կընէ)

Աւագ - Բայց այս նամակները մերը չեն, ո՞վ է այս

Սպա - Երկար խօսք պէտք է, իմ պաշտօնս
այս չափ էր, մնաք բարով. (ասոր մեկնելու պահուն
ծառայ մը մտնէ հնչարգել.)

β/ι = 0,50 n² q t.

Ծառայ — Չի ճանչցա՞ք պարոն ձեր խաբերայ
տիրոջ նամակները բերելով զմեզ անհանգիստ ը-
նեններդ մոռցա՞ր :

Բի - (Սկսվեաւ ցուցնելով) Ենծի մը'սեր . ահոր
բսէ, ահո'ր .

Ծա — Ա.յո', ան որ պիտի ըսեմ, (Սլպէտի) Պա'րոն, առէ՛ք այս նամակը՝ որ օրիորդ Անժէլի անուան ուղղեալ է, մեր տան մէջ այս անունով անձ չկայ, այդուհետեւ մեզի գալու ձանձառութիւնն մի' առնօքէ, կիճանա՞ք պարո՛ն Ալպէ'ռ, ա'լ վերջ բեր :

Բի - Ոստանաւոր շինեցիք պարոն , (Սլաւէտի)
Ի՞նչ կր մտածես տէր իմ, այլ եւս հաց պիտի ուտենք

կարծեմ, այնպէս չէ՞, ըստ բաւականին լուծմունք. . .

Ալպ — Ահ, ճիւղաղ (Բիէթոզ մեկնի)

Էտլ — Արդ պարոն Ալպէս, ամեն բան հասկցուեցաւ, դուք խաբեբայ մ'էք, եւ այս անձանց ձեզ տուած խրափը օրիորդ անժեյի կողմանէ ալ լսած համարելով մի՛ յանդգնիք նորա անունն անգամ բերանիդ առնուլ. (մեկնելու պահուն Բիէթոզ թեւին տակ իր հագուստին ծրարը առած մօնէ)

Բի — Մնաք բոլորով տէր իմ, ալ եւս ինծի ալ գործ չմնաց այս տանը մ'ջ. զի վերջնական պատասխաններ ստացաք եւ պատասխան գրելու պէտք չունենալնուդ՝ ինծի ալ պէտք չունիք. ասկէց դատ, հիմայ ուր որ է Ղինտայի կռուարար սպասաւորը կուգայ, զոր անօթի փորանց մտիկ ընելու ժամանակ չունիմ. իսկ դուք տեսքը պատգամաւորք, իմացուցէք օրիորդաց թէ ի՞նչ կարժեն այսպիսի սուտ պարծենկոտները, թող այսուհետեւ կարեւորութիւն չիտան չնմանցեմ մեր պարոնին պէս անկուտիներու խոստովներուն, չըսեմ խոստմունքներուն: Գուք ալ Տէր իմ անյիշաչար եղիք ինչպէս որ մենք անյիշաչար եմք քու չնորհիւդ կորուսած ժամանակներնու ամսականներու եւ մանաւանդ անօթի կենալներու համար: Մի՛ այպանէք, անօթի պահուող ծառայէ մը ասկէ աւելի լաւ ծառայութիւն չէր սպասուէր, զի կարծեմ թէ օրիորդները ազատեցինք սրտամաշ վիճակէ, զձեղձ խաբեբայութիւն գործելէ, եւ զմեզ՝ ԱՆՕԹՈՒԹՆՆԷ:

(ԶԳԻ ՎԱՐԱԳՈՅՐՆ)

— ❧ ՇԱՂՐԱՔԱՂ ❧ —

Տ. Հայր, երկու ժամ է եկեր նստեր ես՝
բան մը պիտի լսեմ՝ բայց չես համարձակիր ու
միշտ կուլ կուտաս , արդեօք կերածդ մղձ՞ր է
դայիք .

— Ոչ, սիրելի զուական, ինձի բաժին ծուխ
ինկա՞ք այն խնայեցելու եկեր եմ , երեսս ալ չի
բռներ , այն է որ բերնիս կուգայ ու կուլ կու-
տամ :

— Ոչ Տ. Հայր ոչ . քանի որ այդ քան բնու-
թիւն ըլեր ես քեզի կուլ տալը , վախճանք որ
մ'ալ մեզ անով տեղով չելլես կըլլես .

— Բսել է որ զիս չէք ուղեր .

— Քաւ լիցի, թէեւ գլխնուս վրայ տեղ ու-
նիս՝ բայց . . .

— Ուրեմն երթամ ուրիշի մը հետ զձեզ
փոխանակեմ, տեսրակէս ալ աւրեմ :

— Բայց կը խնդրեմ մտքէդ հանես .

— Ո՞րը , զձե՞ղ թէ ընելիքս .

— Երկուքն ալ :

Մէկ տեսակ ապրանք վաճառող երկու դըրացի խանութպաններու նման գեղեցիկ և երիտասարդ երկու տիկնայք չեն կարող իրարու հետ սիրով կամ բարեկամաբար վարուիլ:

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿ

ԹԻՒ 3

ԹԻՒ 2 Նկարհանուկը կարող ապագա
« Պատուեցր ձեր բոլոր մեծերը »

ՊԱՏՈՒԷՐ

Ամեն վաճառողք իրենց յաճախորդաց
ապրանք վաճառելէ առաջ պարտին նոցա ու-
շաղբութիւնը հետեւեալ սողերուն վրայ հը-
րաւիրել.

ԱՌՔԱՃԱԽՈՐԴՄ

Ապարիկ՝ չկարեւ տալ,
Ետեւիդ՝ չկարեւ գալ.
Երե գամ՝ քեզ չգտնեմ,
Թե գտնեմ՝ ոչինչ ստնեմ:

Զի ապարիկ տալովս
Նախ՝ քեզ բարի երեւիմ,
Յետոյ դրամն ուզելով
Քոյ բշխամիսն համարոշիմ:

ԵՐԳԵՆՈՂ ՈՒԹԻՒՆՆ ՊԱՐՏԱԽՈՐԻՉ

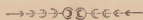
Քիչրմօն քաղաքին շաքարադործութիւնը մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է : Բազմաթիւ շաքարադործաց մէջ նշանաւոր է Կոյեառ. և Տիփեռի գործարանը, ուր պտղի շաքարեղէն և քաղցրահամեմունքներ շինելու համար բազմաթիւ կանայք կ'աշխատին : Գործարանէն ամեն օր երգերու ձայներ լսող ճամբորդը կը կարծէ թէ թէ շաքարադործութեան արհեստը զանաւոր երաժշտութեան արամուսկի կընէ :

Սակայն այնպէս չէ ,

Հոն հաճոյք մը զգալու կամ զբօսելու համար չէ որ պտուղ ստեղծ կամ շաքար զտող կանայք այսպէս կ'երգեն, այլ երգեցողութիւնը պարտաւորիչ է, և սրահներու մէջ կեցող յատուկ դեռեր՝ պտուղ ստեղծելու կամ շաքար զտուելու ատեն վայրկեան մը երգելէ գազարող կիներ ատղանայ կ'ենթարկեն. զի մինչդեռ կանայք և աղջկունք այսպէս կ'երգեն՝ գործարանապետը իւր դրասենեկին մէջ ապահով կըլլայ թէ գործաւորուն հիք շինած շաքարեղէնները չեն ուտեր :

Ահաւասիկ Քիչրմօնի կանանց փափաքանայը

Համաձայն արհեստ մը , որք երգեցողութեան սիրոյն՝ ուրիշ գործարաններու մէջ առնելիք օրականներն կ'իտար շտաբի գործարանին մէջ աշխատիլը նախատեսածար կը համարին եղեր :

Վոյթէու օր մը տղնուական տիկնաջ մը քով դանուած ստոնն նորա տատր տարեկան որդին զէրկն առնելով սիրած ժամանակ, “ որդեա՛կ իմ՝ կըսէր, մարդ իկներէ իրաւունք ըստու նալու համար միշտ ջանարու ես կ'իկները քեզ կողմնակից առնեալ, տանք կողմնակից առնեալու համար պարտիս բնականնին ու էութիւննին գիտեալ. դիտցիր թէ կանայք թեթեւամիտ և զարգատէք կըլլան . ” տղուն մայրը այս խօսքերէն բարկացած՝ “ Պարտ'ն, կանանց ամենքն ալ ձեր ըսածին պէս են, ” հարցնելուն՝ “ ո՛չ տիկին, բայց ես հիմակուց տղեկը սուտի չի վարժեցնելու համար կըսեմ : ”

Մարդկային ազգի ամենէն վնասակար անդամները որո՞նք են .

— Անմիտները, որք գործած վնասնին դարմանել անկարող են :

ԽՄԲԱԳԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ի՞նչ է մարդ այ կեանքը .

— Կառավերդ ութիւն յերես Արարա .

— Ի՞նչպէս .

— Արարուած Առաջին՝ Զուարճութիւն .

Արարուած երկրորդ՝ Տանջանք . Արարուած եր-
րորդ՝ Անճառիրութիւն :

— Եւ վերջը .

— Վերջը վաւարդայրը կ'իջնէ, խաղն ալ կը
վերջանայ :

ԱՆԽՈՌՈՎ, ԳՈՂ, ՄԸ

Գաղ մը գիշեր ժամանակ հարստի մը տուն
մաներով՝ ձեռքի եկած թանկագին նիւթերը
ծրար մը բրած փողոցի գոնէն մեկնելու սրահուն
գրան առջեւէն անցնելու վրայ գիշերային այցե-
լութենէ վերադարձաւ քանի մը ճամբորդներ
տեսնելուն՝ անմիջապէս ծրարը կը ձգէ և տան
դռնի մէկ անկիւնը դրած աւելը ձեռք ա-
ռած կ'սկսի գրան առջեւը աւելլել : Ճամբորդը
զարմանալով կ'ատկայուն հարցնել թէ այսպէս

զիշեր ժամանակ փողոցը աւելլուն ի՞նչ հարկ կայ :

Գողը կը պոտաախանէ .

— Որովհետեւ տան տէրը ձեզի օրեր մեռաւ, առաւօտուն ալ կանուխ հիւրեր պիտի դան, ուստի աւելլու յարմար տուի՞ծը հիմա է, զի աւլուքս լմնցներէս ետքը հանգուցեալին բարեկամաց տունները պիտի երթամ աւա՛ղ դուժաւ տարի պաշտօնով .

— Բայց լալու սղբալու ձայներ չեն լսուիր, լոյս ալ չ'տեսնուիր .

— Այո, հանգուցեալին ընտանիքը պարտեղին վրայ նայող սենեակը դայլին, վառնդի հանգուցեալը փողոցին վրայի սա սենեակն է . խեղճերը երեք ժամէ ի վեր կուլայլին և հիմա ձայներնին կտրեցին . աւլուքս լմնցներով մեկնելէս ետքը հաւասարի եմ թէ գոռում գոչումը աւելի պիտի վրցնեն և մանաւանդ վաղն առաւօտ՝ յուղորկաւորութեան ժամանակ :

Կին մը իւր ամուսնոյն,

— Ի՞նչ գիրք է այդ, որ կը կարդաս կը կարդաս և տակաւին չ'լմնցաւ .

— Զգերո՞ւդ դպաւ, ախ'կին .

— Ես շատ գիրք տեսած եմ, բայց ինչքան

որ մեծ բլրաց՝ քանի մը օրէն քանի մը շարաթիւն կը լմննայ . ստարին անցաւ և առկաւին այդ գլքին կէսն անդ ամ չեաւ եկեր .

— Գաւ դիտցամ գլքերէդ չէ, շատ պիտայ է .

— Օրացոյց է ինչ է .

— Օրացոյցը ստարին անդ ամ մը կը ձգեն ու նորը կառնեն, առ անանկ չէ, շատ կարեւոր գիւրք մը ըլլալուն ձեռքէս չեմ ուղեր ձգել :

— Ո՛հ, երանի թէ օրացոյց ըլլար և ստարին անդ ամ մը վախճաւ՝ նորը տանելի .

— Երանի՛ք թէ դու ալ տիկին, օրացոյց ըլլայիր :

Զէնօն յո՛ն փիլիսոփայն շատախօս մը կը խնայաւոր այսպէս .

— Պարո՛ն շատախօս, թէև շատ խօսիլ գիտեա՛մ բայց չեմ դիտեր թէ Աստուած մարդու երկու ականջ և մէկ բերան չորհած է որպէս զի ԵՐԿՈՒԹ ԸՆԵՐ և ՄԷՆ Խօսինք :

Գիշեր ատեն այցելու թեան եկող ու շատախօսութեամբը անհանդատութիւն պատճառող հիւրը ճամբերու համար ի՞նչ պէտք է ընել .

— Յօրանջե՛լ, խակ եթէ չ'զլած ուլ՝ միաբե՛լ կամ ջնանալ կեղծել :

ՊԱՐՍԱՆԴԻՍԱԿԱՆ

ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԸՆԴԱՄԵՆԱՅՆ ՏԵՂԻՍ

Կարգ Ա. — Տեսակ տեսակ ող ելից ըմպելիներ հրամայուցած դիմակաւ որ խափած պառաւելներաւ դէմքերը տեսնելէ աւել բերան մնացող ֆաակաղորոյսք՝ Հարիւրաւոր ։

Կարգ Բ. — Գէմելնին ելնող դիմակաւոր կանանց սր կարգէն ըլլալուն իսկ անտեղեակ՝ անվայել խօսքեր ողղելուն համար բանախե տուղ անաց դատաւարաւոր Սեփահիք՝ Հարիւրաւոր ։

Կարգ Գ. — Քրանող, պաղ առնող և երկարատեւ հիւանդութեանց դատաւարաւոր Պարտահիք՝ Միլիոնաւոր ։

Կարգ Դ. — Գիմակաւոր կնոջ դէմքը տեսնելու աէնջով դատարկ-դրպան մնացած, եւ մինչև առաւօտ պարտարահի դինեպանին մառանին մէջ հզնութեամբ ժամանակ անցունելով Զուարթացեալք՝ Հարիւրաւոր ։

Կարգ Ե. — Ամեն տեսակ ող ելից ըմպելի արբելէ առողջութիւնին վտանգելով փոխումի ենթաբեկող Կարաւահիք՝ Հաղարաւոր ։

Կարգ Զ. — Այլերնին քնայնելէ ետքը պարահանդէս վաղող և առաւօտուն պարասըրահի դրան մէջ օձիքնին ձեռք տալով յանդիմանութիւններ լսող Համեստահիք՝ Միլիոնաւոր

Կարգ Է. — Առաջութիւնին տեսականապէս վրայ տուող Անխոհմք՝ Հազարաւոր :

Կարգ Ը. — Արշալուսոյ միջառլ լուսոյն նոր երեւիլ սկսած պահուն յուշաբերեալ՝ դըրպաններու պարապ մնալը տեսնելէ խո՛ր մը տածմանց ենթարկուլ և վերջապէս ճարահատեալ՝ խղճահար գինեպանին զթասրտութիւնը հայցոյ պարնոյք Տեսեսադէտք՝ Միլիոնաւոր :

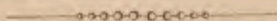
Կարգ Թ. — Պարել չգիտնալնուն պարող և անկանելով ազդերք ցուցնելնին վիրաւուծի դեմել ստիպուողք Կսկծաւորք՝ Հալիւրաւոր :

Կարգ Ժ. — Վայրկենական սիրաբանութենէ յտիշտակեալ, թուշիկնակ, ձեռնոց, քսակ և ժամացոյց ետ չառնելու արայմանաւ աշալուրջ քսակահատից պահ տուող վայրկենական սիրահարք Անուշադիքք՝ Հազարաւոր :

Կարգ ԺԱ. — Ծնողաց կողմանէ պարահանդէս երթալէ արդիլուելնուն համար տան խաղաղութիւնը խոնդարող Սրդողք և Սրդողահիք ալ՝ Միլիոնաւոր :

Վերջին Կարգ . — Այս հարիւրաւոր, հա-

զարաւոր և միլիոնաւոր թուոյ վրայ ցաւակցու-
թիւննին յայտնող խոհականաց բիւրաւոր թի-
ւերն ալ յաւելցնելով երբ ամբողջ գումարը
դիւրաւ կարդալու համար զէռօնները ըստ կանո-
նի զատենք՝ պիտի գտնենք ուրախութիւնին
յայտնող պարասրահից ԽՂԺԱՀԱՐ ԳԻՆԵՊԱ-
ՆԱՅ միաւոր կամ տասնաւորի վոքք թիւերը ։

ՀԱՐՅ—ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

Ի՞նչ է ամուսնութիւնը ։

— Աղքատաց համար՝ պէտք մը , դիւրա-
կեաց եղողներուն համար՝ կապ մը , իսկ հա-
րուստներու համար՝ արդելք մը ։

Ի՞նչ է հաճոյքը ։

— Կեանքի փուշերուն մէջ ցանուած ծա-
ղիկներ, զորս պէտք է խնամով քաղել , վասն զի
անոնց գեղեցկութիւնը վաղաժամարչամ է ։

Քօրսէն ի՞նչ է ։

— Կամաւոր բրանկա , յորմէ տղաաիլը տա-
րակուսելի է պայմանաժամ՝ չունենալուն համար ։

Ի՞նչ է ստախոսութիւնը ,

— Ընթացիկ դրամ ։

Ի՞նչ է ազատութիւնը .

— Ախա մը՝ ուրիշ բանուողը բուժելու համար աշխարհիս բոլոր գեղամածառացքով անկարելի է գտնել գեղ մը :

Ի՞նչ է այն, որ աշխարհիս մէջ շուտով կը մոռցուի .

— Բարեգործութիւնը :

— Ամենէն ոչ մոռցուածը ի՞նչ է .

— Չարութիւնը :

Ի՞նչ է այն որ շատ չի սիրուիր .

— Տղեղութիւնն ու Անկուտիութիւնը :

— Անհանդատութիւնն պատճառով հիւրը ո՞րն է .

— Այն՝ որ պղտիկ սպաքներ կռնենաց հետը :

— Կենդանեաց մէջ ամենէն մարդասէրը ո՞րն է .

— Տղբուկը :

Անխիղճ և խարդախ մարդ մը փելիտախայի մը կը հարցնէ թէ .

— Խիղճ և ուղբութիւն ինչի՞ կրսեն .

— Քաւ չգիտցած՝ ու քեզի պէտք չեղած բաներուն կրսեն :

ԱՌԱԿ ՄԸ

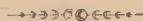
Կատուն սեւ վերարկուով մը սաքն ու ձեռ-
ները ծածկելով գնաց ըստ մուկերուն թէ՛ ալ
ասկէ ետքը մի՛ վախճար, համարձակ պատեցէք
ո՛ր թշնամիք նարարեղնաց, զի ես ճղնաւոր եղայ,
պահ.ք պիտի պահեմ ու միս չպիտի ուտեմ, ուս
տի ալ ձեզի չեմ փառեր, ես բնութիւնս փոխե-
ցի, ալ խոտ ուտի ուտեմ և բնաւ մէկուն դէշու-
թիւն չպիտի ընեմ. ասկէ դատ՝ եթէ տանու-
տէր.ք թտկարդներ բարեն՝ ձեզ պիտի խնայեմ,
այսուհետեւ ինծի համար ծախ ու ազօթ.ք ։ »

Միտմիտ մկներն հաւատացին և ուրախա-
յան, ու երբ իրենց ծակերէն դուրս ելնել պը-
տրաւել պատրաստուէին՝ « կեցէ՛ք , կեցէ՛ք , ը-
սաւ ծեր մուկ մը, հեզ մը ես ելնեմ սոսկաւու-
ն երեսը նայիմ ու ետքը կըսեմ ձեզի . » զայս
ըսելէ ետքը ծակին բերանը դնաց, ու տեսնելով
որ կատան ձեռքերն ու սաքերը վերարկուին
մէջ ծածկեր խելքիկ մը նստեր էր՝ բայց աչքե-
րը դարձեալ առաջուան պէս կը փայլին կը
դառնան ու միշտ գէպ ՚ի ծակերն անկուած են ։

Փարձառու մուկը լաւ մը զննելէ ետքը
հասկնալով որ կատուն զիբեն.ք խաբել կուզէ՛

— « ասիէ ետքը Արթա Մարկոսն ալ ըլլաս նէ հատարացողին խերն անխեղձ » , կըսէ ու ներս կը քաշուի ։

Այս առակէն՝ բնութիւննին լաւ սերտուած խաբերաց մարդկանց խօսքերուն և շարժմանցը (որք կեղծ ու պատիր են) կարեւորութիւն չտալ կը սովորինք ։

ՀԱՒՆՈՑ

Երբ կուզը հաւնաց մտենլով Հաւը իւր ճիրանը կը ձգէր՝ խեղճը (կըրրաւ , կորրաւ) կորաց կը պոռաւ . Աքաւաղը թշնամին վանելու մտք՝ կի՛թ կի՛թ , կի՛թ , կը գոչէր . անդիէն բաթը կարեկցո թեամբ՝ վա՛խ , վա՛խ , վա՛խ կըսէր . Իսկ Հնդկահաւը օդնութեան համար՝ դուլլո՛ւղ , դուլլո՛ւղ կը ձայնէր . անկիւն մը կձկկոտած Կազն ալ սու՛սսսս , սու՛սսսս բաշեկամբ կըսէր , լռեցէք որ թշուառական կուզը զձեզ ալ չի յափշտակէ ։

Կայծակ

Անհողութիւնը երկու անգամ ֆլապ կը պատճառէ մարդուս , պարծենկոտութիւնը երեք անգամ , իսկ անխոհեմութիւնը չորս անգամ ։

ՃԱՐՏԱՐ ՊԱՏԱՍԻՍԱՆ

Հետաքրքիր մը Տէրվիչի մը ներկայանալով՝ հետեւեալ հարցմանցը պատասխանները ուզեց .

« Առաջին . — Ինչո՞ւ կրօնն թէ Աստուած ամեն ուրեք է, երբ զԱյն ամենեւին տեղ մը տեսած չունիմ, ցոյց տուէք ինձ Անոր ուր լինելը : »

« Երկրորդ . — Ինչո՞ւ մարդս իր յանցանացը համար կը պատժուի, քանի որ իր ըրածները Աստուծմէ են, զի մարդս ազատ կամք չունի և հակառակ Աստուծոյ կամոյ՝ բան մը չկրնար ընել . իսկ եթէ կարող լինէր՝ իւր աղէկութեանը համար ամեն բան պիտի ընէր : »

« Երրորդ . — Ի՞նչպէս Աստուած կրնայ պատժել զտառան դժոխքին կրակովը, քանի որ նա նոյն տարերքէն բաղկացած է, և կրակը ի՞նչ ազդեցութիւն կրնայ ընել անոր վրայ : »

Տէրվիչը առանց պատասխանելու՝ գետնէն մեծ հողակոյտ մը առաւ և հարցնողին գլխուն զարկաւ .

Մարդը այս անակնկալ հարուածէն կրակ կտրած՝ վազեց դատաւորին բոգըքել, և ըսաւ .

« Տէ՛ր իմ, Տէրվիչի մը երեք խնդիր առաջարկեցի, որ փոխանակ պատասխանելու՝ գետնէն

մեծ հողակցատ մը առնելով դիտուս զարկաւ առնանկ ուժով մը՝ սրուն ցաւէն հիմա կը մեռնիմ :

Դատաւորն անմիջապէս Տէրվիշը բերել տուաւ և մարդուն դիտուն հողակցատը լիջեցնելուն պատճառը հարցաւ :

Տէրվիշը պատասխանեց այսպէս .

“ Հողակցատը աս մարդուն ըբած երեք հարցումներուն յարմար պատասխանն էր . վտան զի հիմա ձեր ներկայութեանը կըսէ թէ՛ դիտուն մէջ ցաւ մը ունի, թող ինքը ցուցնէ այդ ցաւին գլխուն մէջ ո՞ր տեղը ըլլալը՝ ես ալ անոր ցուցնեմ Աստուծոյ ուր ըլլալը :

Երրորդ, ինչո՞ւ կը գտնուտի ինձմէ քեզի, ես ինչ որ ըրի՝ Աստուծոյ գործն է, զի ես առանց Աստուծոյ կամայ անոր չզարկի, ինչպէս որ ինքն ալ կըսէ , ես ինձմէ թո՛ղ իշխանութիւն ունիմ :

Երրորդ, քանի որ ինքն ալ հոգէ չինաւած է, թո՛ղ նշուէս կրնայ նոյն տարեւրէն ցաւ մը կրել : ”

Հետաքրքրիւր մտածելով որ Տէրվիշին այս խօսքերը իւր երեք հարցմանց պատասխաններն էին՝ կը գրկէ զայն և ձեռքը կը համուրէ, ներումն իմեղ բերով դատաւորէն՝ զինքը անհանգիստ ընելուն համար :

(Կան շատ մարդիկ՝ որոց գլուխը մինչև քաշին չզարնուի չեն ուշաբերիւր կամ չեն զգաստանար :)

ՏՄԱՂՐԱՒԱՂ

ՊՐՐՍԱՅԻ ՄԷՁ

Ի՞նչու նստեր ես և՛ դժայր, չեղևո՞ւ ծախսեա.
ահա հեաղհեա՛ն գինեղը կը բարձրանան :

— Չգէ՛ բարեկամ, ձգէ, 330 հատ բաց
ունիմ՝ անոնք գոյել կը նայիմ :

— Բայց ի՞նչ խելքով այս միջոցին թուղթ
ծախեցիր .

— Ո՛հ, ձգէ, (. . .) ին հակառակեցոյ, և
մինչև որ 330 կտոր թուղթ ծախեցի՝ խերս աչ
նիծուեցաւ :

— Գոնէ քանի մը դահեկան վնասով գոցէ.

— Ինչո՞ւ գոցեմ, կարելի և հաւանական է
որ վաղն առաւօտ գինեղը իջնեն, ուստի ես այս
երեկոյ բաց պիտի կենամ :

— Եթէ այդ խելքով երթաս՝ օր մ՛ալ բո-
լորովին մերկ պիտի մնաս :

ԳՐԱՀԱՆՈՒԿ

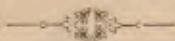
Ա Մ Օ Շ Ր ա Կ Ա Ն Շ Հ ա և
Ա Ղ է Կ Ի Ի Ի Ի ն

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

Թ Ի Ի 4

Թ Ի Ե 3 Նկարհանուկը կարգալ աշտպէս
« Նառակաթիկ և շաբար »

ՄԱՀԱԶԴ

Զուարճախօս գինեպան մը կը խնդրէ իւր ժառանգորդներէն՝ որ եթէ մեռնի՝ իրեն համար հրատարակելի մահազդը փոխանակ « այս ինչ մարդը մեռաւ և յուզարկաւորութիւնը այն ինչ ժամուն պիտի կատարուի », կարճ ու կուկիկ կերպով գրելու՝ հետեւեալ ձևով գրեն :

(. . . .) ԳԻՆԵՊԱՆՆ

«Յետ հինգ ամսեայ կարճատեւ ? և տաժանելի հիւանդութեան՝ երէկ երեկոյ առ Աստուած փոխեցաւ ՚ի հասակի 96 ամաց, ՚ի խոր սուգ և ՚ի թախիժ համակելով իւր որդացեալ տակաւները, շիշերը, դաւաթները, աթոռները, մանր մանր սննակները ևսյլն ևսյլն ևսյլն :

Յաճախորդ գինեմոլք և ապառիկ արբողք բարեկամք կը հրաւիրուին ներկայ դռնուիլ յուզարկաւորութեան տխուր հանդիսին՝ որ պիտի կատարուի վաղը ժամը վեցին ՚ի տաճարին Բաքոսեան :

Կ'առաջարկէ նաև որ գաղղիարէնն ալ ըստ արդի սովորութեան՝ սա ձեւով գրուի .

Տ.

« Պարոն Տակառ Գինեպահեան, Տիկին Գինի Տակառեան, Պարոնայք Շիշք և Գաւաթք Գինեառնեան, Պարոն Օղի Անխտտորեան եւ Եղբարք, Տիկին Գօնեոք Անխտորդ ական»

Յաւ քր որաւի կը ծանուցանեն իրենց բարեկամաց ու յաճախորդաց՝ թէ

(. . . .) ԳԻՆԵՊԱՆՆ

Հայր Գինեառն, Մեծ Հայր Տակառներու, Հօրեղայր Շիշքերու և Գաւաթներու, Մօրեղբայր մեծ և փոքր Պնակներու, երէկ իւր մահկանացուն կնքեց ՚ի հասակի 96 տմաց :

Յուզարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղը ՚ի տաճարին Բաքոսեան : »

Երբ զուարճախօս գինեպանին իւր մահազդը այսպէս հրատարակել տալ ուղեւուն պատճառը կը հարցնեն՝

— Որովհետեւ, կըսէ, տախկաց ոչ միայն մահազդ՝ այլ ամբողջ ընտանիքի մը կանոնաւոր թըւահամարն ալ է, զի իմ ողջ եղած ատենս շատեր չգիտեն որո՞ւ ազգական, կամ հօրեղբայր և կամ փեսան ըլլալս, մեռնելէս անմիջապէս

Ետքը այս ամենքը մահազդին միջոցաւ կը յայտնուի . ամեն մարդ հետաքրքրութեամբ կը կարդայ և կը ծանօթանայ թէ մեռնողին և թէ իւր ժառանգորդացը . այս ժառանգորդաց պարտապահանջը ալ կարդալով կամ կարդացողէն իմանալով մահազդին պարունակութիւնը՝ ժառանգորդաց օձիքը կը բռնեն, ուրմիս հանելով մեռնողին և մահազդը հրատարակողին՝ որոց շնորհիւր կը հասկնայ իւր պարտականին կարողութեան աստիճանը ։ »

ԴՊՐՈՅԱԿԱՆ ԱՐԴԻԻՆՔ

Ենթադրելով որ 500 աշակերտ ունեցող վարժարանէ մը տարին հինգ չրջանաւարտք վճարական ստանան, դպրոցին ուսման չրջանն ալ վեց տարի հաշուելով՝ ընդ ամենը երեսուն չրջանաւարտ կունենանք վեց տարուան միջոցին . բայց մնացեալ 470 աշակերտք ի՞նչ վճարական ստանալու են .

Պատասխան .

- 10 Հատ Հանքադետ . — Հօրը դրականէն
 Գողցող .
 10 « Ծարտարուեստ . — Քսակահատու
 Թեան մէջ .

- 40 Հատ Թուաբան . — Հինգ անգամ հին-
դը կը հաշուէ քսան :
- 20 „ Տնտեսագետ . — Մարդ խաբելու
մէջ վարպետ .
- 40 „ Պատկերհան . — Հրեշտակը կը շի-
նէ սատան :
- 40 „ Ճարտասան . — Լաւ հայհոյարան :
- 40 „ Վաճառական — Որ կը վաճառէ
հօրը տանը մէջ ինչք որ կան :
- 400 „ Երկրաչափ . — Փողոյներու լայնքն
ու երկայնութիւնը ազէկ դ խաշող :
- 40 „ Սեղանաւոր . — Մէջ խաղցնող հա-
լըտաւ թիւն խր հօր :
- 400 „ Բանաստեղծ . Սիրահարական խա-
ղեր շինող :
- 20 „ Արձանագործ . — Խրիկունները
յեկներու մէջ պառկելը կընէ բան գործ :
- 40 „ Ճարտարապետ . — Հօրը տունը
փլցնելուն մէջ վարպետ :
- 40 „ Խրաւաղետ . — Դրացւոյն հաւը
գողցող :
- 20 „ Երաժիշտ . — Մլխ, վա՛խ, օ՛ֆ բիւ՛-
ֆի երգիչ :
- 3 „ Տրամաբան . — Սեւին ճերմակ՝
ճերմակին սեւ ըսող :

5	Հատ Պատմագիր . — Աչքդ Ղարխաի պատմութիւններ դրող :
60	“ Բնալոյծ . — Օղիին ծածը քամող :
20	“ Հոգեբան . — Մարդուս հոգին հանող :
470	

ԱՂԶԵԱՆՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Նոյնպէս, եթէ 500 աշակերտուհի ունեցող
վարժարանէ մը հինգ տարւան միջոցին 30 շք
ջանատար աշակերտուհիք վկայական ստանան,
մնացեալ 470 աշակերտուհիք թիւ վկայական
կ'ստանան .

Պատասխան.

- 30 Հատ Ասդնագործ . — Եղբորը քսակ մը
անդամ շինել չ'կարողացող :
- 20 “ Ճարտարուեստ . — Դիմող ծա-
թեան մէջ :
- 40 “ Տնակապետ . — 5 վարացի ար-
ժէք ունեցող բանին 40
վարաց տալու վարպետ :
- 20 “ Բանաստեղծ . — Սիրահարական
նամակներ խմբագրող :
- 50 “ Տանտիկին . — Տունը տակնուվե-
րայ ընող :
- 30 “ Երաժիշտ . — Անպատկառ եղա-
նակներու երգիչ :

50	„	Գծադրիչ . — Խւր դէմքը գծող — ներկերով թանաւորիչ :
40	„	Ձեռագործ . — Ձեռքէն ամենեւին չիզար գործ :
50	„	Թուարան . — Մատուըներովը համրող :
100	„	Ճարտասան . — Սիրեմ բայը խո- նարհելու մէջ :
20	„	Տրամարան . — Ծուլութիւնը սաշտականելու մէջ :
20	„	Հողերան . — Ծնողայն հողին հանող :
$\frac{20}{470}$		

ՓՈՐՁԱՆԱԽՈՐ ԿՅՇԻԿՆԵՐ

Բարեւրն քաղաքը ծեր մարդ մը կար Ապու-
ֆասէմ անունով, այս մարդը շատ հարուստ էր,
այլ խիստ կծծի և ազահ լինելուն՝ խեղճու-
թեամբ կապրէր, սա չտի ըսենք թէ՝ մուրացիկի
մը ունեցած կեանքը ասոր անցուցած կեանքէն
աւելի երջանկօրէն էր. թողունք հանգերձանքը
որ հին ու հաղարումէկ կտորներէ կը բազկա-
նային, զարմանալի և հետաքրքրական էր տեսնել
իւր կօշիկները, որ բաղմաթիւ կարկտաններով
և հաստ բեւեռներով գամուած ըլլալէն այնչափ

ժանրացած էր՝ որ շատնեղութիւն կը պատճառէր քալած ատենը : Բաբելոնի մէջ ծանր նիւթերու վրայ խօսուած ժամանակ՝ « ֆասէմի կօշիկներուն չափ ծանր է » խօսքերը իբր առակ կը գործածուէին : Օր մը ֆասէմ խմանալով որ շուկան խիստ աժան գնով բիւրեղեայ անօթներ կը ծախսէին՝ աճապարեց զանոնք գնել . քանի մը օրէն խմանալով նաև թէ անուշահոտ իւղերու վաճառական մը սպարակահայր ձեռքէն սղաւտերու համար ստիպուած էր ունեցած վարդի ջուրը ծախել՝ մեր պատուաւոր վաճառականը ֆասէմ անոր ալ կէս գինը վճարելով առաւ . և բիւրեղեայ անօթներուն մէջ լեցուցած՝ տան դարակին (լուսփ) վրայ շարեց, զանոնք մեծ շահով մը վաճառելու յուսով : Եւ որովհետև քաջայայտ էր թէ պիտի շահէր՝ ուստի որոշեց հանդարտ սրտով լսողնիք մ'երթալ, ուր երկար ժամանակէ 'ի վեր չէր գացած . հանուելու սենեակը իւր բարեկամ՝ կարծածներէն մարդ մը տեսաւ որ նոյնպէս լուացուիլ եկած էր . այս մարդը ֆասէմի ըսաւ, « բա՛ւ է ալ բարեկամ, փոխէ՛ սա կօշիկներդ, բոլոր քաղաքին մէջ՝ առածի կարգ անցեր ես . »

— Ես ալ ատանկ միտք մը ունիմ, բայց ատնք ալ տակաւին նետուելու բաներ չեն :

Զայս ըսելէ ետքը լուացուելու համար բաղ-

նիր մտաւ : Պահ մը ետքը քաղքին դատաւորն
 ալ բաղնիք մտաւ, բայց Քատէմ անկէց առաջ ել-
 նելով հաղուեցաւ ու իր կօշիկներուն տեղ նո-
 ըրեր տեսաւ որք դատաւորինն էին . (հարկ է ը-
 սել թէ իրեն հետ խօսող բարեկամը այս խա-
 ղը կընէր :) Քատէմ կարծելով որ այս նոր կօ-
 շիկները իւր այն բարեկամը պարզ կած է՝ ինքն
 իրեն շնորհակալութեամբ հաղաւ չափէ դուրս
 ուրախացած, զի նոր կօշիկ առնելու ծախքէն
 ազատեցաւ : Կէս ժամէն դատաւորն ալ բաղնի-
 քէն ելած կը հաղուէր, ծառայք ՚ի գո՛ւր կը փըն-
 սուէին նորա կօշիկները . Քատէմի կօշիկներէն
 զատ ուրիշ կօշիկ չկար : Ուստի շուտ մը գաջին
 Քատէմը գտան ու բերին . դատաւորը սաստիկ
 զայրացած բռնաբարկեց զայն, և Քատէմ ստիպ-
 ուեցաւ բանտէն ազատելու համար բուսկան
 սուգանք տալ : Կօշիկներու երեսէն տեսած փա-
 սին ցաւէն՝ զանոնք տարաւ Տիգրիս գետը նե-
 տեց որ ստանը առջիւէն կ'անցնէր : Քանի մը օր
 ետքը ձկնորսները ուռկան ձգած էին գետը, և
 երբ տեսան թէ սովորականէն աւելի ծանրու-
 թիւն մ'ունէր՝ մեծ ուրախութեամբ ուռկանը
 կը քաշէին, բայց անոր մէջ Քատէմի կօշիկները
 գտնելուն՝ սաստիկ զայրացան, զի հասար բեւ-
 եռները ուռկանին հիւսուածքը բոլիկ բոլիկ ըրեր
 էր : Չկնորսք նոյն օրուան բան մը չի շահէնուն

հասցնելէ . ջուրը կօշիկները քշեց տաբաւ մինչև քաղաք տանող ջուրի ճամբուն խողովակին բերանը, որով քաղքին ջուրը կտրեցաւ :

Ջրոյն վերակայունները շուտմը պարտաւորեցան երթալ ասոր պատճառը խմանալ , ու ֆատէմի կօշիկները գտնելով՝ զանոնք դատաւորին ներկայացուցին , որով մեր աղահը բաւական դումար մ'ալ տուժել պարտաւորեցաւ : Դատաւորը կօշիկները նորէն իրեն յանձնեց . ֆատէմ այս անգամ միտքը դրաւ զանոնք այլել, բայց որովհետև թրջուած էր՝ չորցնելու համար տանիքը արեւուն դէմ կտխեց : Ստատանան դեռ չէր կշտացած աս մարդուն հետ ըզբօնեւելէ , զի առաջիններէն աւելի մեծ վնաս մը պատրաստէր էր :

Գրացւոյն շնիկը իւր տիրոջ տանիքին վրայ ելլելով երբ տեսաւ որ կօշիկներ կան կախուած որը օդին մէջ կերերացին՝ այս կենդանին բնութեամբ խաղալը սիրելուն տիրոջը ասնիքէն ֆատէմի տանիքը ցտակեց ու սկսաւ կօշիկներուն հետ խաղալ . այս խաղալուն ժամանակ՝ կօշիկը նոյն միջոցին տանը առջեւէն անցնող կնկան մը գլխուն ինկաւ, որ յանկարծակիի գալով՝ լիզին վրթեցաւ : Կնոջ այլը աճապարեց դատաւորին բողբել, և կօշիկներուն պատճառած վնասն անդաբմանելի է ըսելով՝ տուգանք պահանջ

ջել : Քասէմ՝ պարտաւորեցաւ առաջիններէ աւելի դրամէ ելնել, զի ինքն պատճառ կը սեպուէր շնիկին կօշիկները փողոց ձգելուն :

Դատաւորն ստակը առնելով դատախազին յանձնելէ ետքը երբ դարձեալ կօշիկները Քասէմի կը վերադարձնէր՝ սանտրա ոտքն ինկած արտասուալից աչօք կապաչէր որ իրեն օգնութիւն մը ընէ այս անիծեալ կօշիկները անյայտ ընելու համար, վասն զի, կը յաւելուր, քանի որ ասոնք կան՝ ես ալ վնասուելէ չպիտի ազատիմ :

Այս անգամ դատաւորը Քասէմի խոնարհ և անկեղծ աղաչանայր զիջաւ, ու հաճեցաւ ազատել զանի փորձանաւոր կօշիկներուն երեսն տուժելիք դւամարներէն, խրատելով միանգամայն թէ՛ ալ ևս առածի կարգ անցնելու չափ ազահութենէ զգոյշ կենայ, ու պէտք եղած տեղը կարեւորին և վայելուչին համար ծախք ընելէ չի փախչի . մոքէն չի հանէ թէ քանի՞ կօշիկի դին վճարեց այն անիծեալ կօշիկներու երեսն՝ զոր չուղեց փոխել պէտք եղած ժամանակ :

Ահա այսպէս ազատեցաւ Քասէմ՝ տուժելէ, խրատուած ու զգաստոցած, ուխտելով կենայր մէջ ալ ևս այս օրինակ ազահութիւն չընել՝ որ իւր սիրական սակիներէն աարաբաղդաբար բաժնուելուն պատճառ եղած էր :

ԳԵՂՋԿՈՒՀԻ ՄԸ

Գիւղացի գեղեցիկ աղջիկ մը իշուն ջուր խմցնելու համար զայն գիւղէն քիչ մը հեռու դռնուած աղբիւրը ստարած ասին՝ էջը յանկարծ բանէ մը վախնալով ետ կը փախչի, զոր բռնելու համար խեղճ աղջիկը կ'ստիպուի ետեէն վազել. նոյն միջոցին մարդ մը իրեն դէմ ելնելով բաղկէն կը բռնէ և ո՞ր գիւղէն ըլլալը կը հարցնէ, « այս ինչ գիւղէն եմ, » կը պատասխանէ գեղջիկահին, ճամբան շարունակել ուզելով.

— Ձեր գիւղին մէջ այս ինչ անուն օրիորդը կը ճանչնա՞ք, կը կրկնէ մարդը, զայն ճամբէն արդիւլելով.

— Այո, կը ճանչնամ:

— Ուրեմն զինքը իմ կողմէս այսպէս գըրկել և համբուրելիդ կը խնդրեմ, ըսելով զայն կը դրկէ, բայց համբուրելու միջոցին՝ գեղջիկահին ձեռքը անոր բերնին արդելք գնելով

— Կեցէ՛ք, սրտան, կեցէ՛ք, կըսէ, եթէ կուզէք այդ կամբերնիդ շուտ մը օրիորդին խնայեալ՝ հաճեցէք էշս գրկել և համբուրել, զի կը տեսնէք թէ նա ինչմէ առաջ գիւղ պիտի հասնի. » և ուժգնութեամբ մարդը հրելով գրկէն կը փախչի :

Ի ՄՈՒՆԵՏԻԿՈՒԹԵՆԷ Ի ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ոսկերչի զուարճախօս մունետիկ մը լրագրաց աղղերու ռինակին մէջ « այս ինչ զիւղի վարժարանին համար կառավարիչ մը կը փնտռուի դոհացոյցիչ ամանականաւ », խօսքերը կարդալուն պէս՝ կարծելով թէ ըստ նախնի դրութեան գիւրաւ պաշտօնի պիտի անցնի՝ շունջը ուղղակի նոյն գիւղի թաղական խորհրդարանը կառնէ և ինքզինքը կառավարչութեան ընտրելի կառաջարկէ .

Հագարաբաժու մը ըստ օրինի կ'սկսի զինքը հարցաքննել .

— Քերականութիւն գիտէ՞ք .

— Բոս բաականին .

— Ընտանիք բառը ի՞նչ մասունք բանի է .

— Չայնարկութիւն .

— Ինչէ՞ն .

— Զի երբ գիշեր մը դատարկ ձեռամբ տուն երթամք՝ մեծ ու պզտիկ կ'սկսին չայնարկել :

— Վարժապետն ի՞նչ մասունք բանի է .

— Առաջ դոյական էր, բայց ետքը հարկեցուցիչ պատճառներ զոյն ածականի վերածեցին

— Ատանկ բան կըլլայ .

— Ինչո՞ւ չըլլար, ամսագլուխը օր մը անցնելէ ետքը ամսական չառնող վարժապետը մինչև լոյս հաւկիթ կածէ, ասիկայ կենդանի օրինակներով կրնամ հաստատել.

— Դուք ի՞նչ պաշտօն կրնաք վարել.

— Կառավարչութիւն .

— Ըմբոստ դանուող ուշակերտը ի՞նչ դըրութեամբ պիտի զգաստացնէք.

— Արգի հրել մշտել, երբեմն կամուռել ու հացհոյելու դըրութեամբ . քանի որ հիմայ ծեծը վերցած է.

— Օ՛, այդ չեղաւ . ասոնք բարբալտոսութեան դարէն մնացած են.

— Աշակերտներս ալ քաղաքավարեալ զաւկներ չեն ա'.

Հոգաբարձուն ընկերոջը հետ ակնարկ մը փոխանակելէ ետքը.

— Վկայական ունի՞ք .

— Ի՞նչ վկայական .

— Ձեր կարողութեանը . . .

— Եթէ կարողութիւնս ատղը ըլլար՝ վարժապետութիւնը ի՞նչ պիտի ընէի, հետեւաբար վկայականի պէտք չեմ տեսներ .

— Ներեցէ՛ք, մեր հարցուցածը այդ մտօք չէ մենք կուզենք այդ վկայականէն հասկնալ ձեր վիճակը և . . .

— Բայց իմ վիճակիս վկայն ես եմ, ուրիշին
հարցնելու չ'եչ հարկ կայ :

— Բայց բարեկամ, դուք մեր ըսածը չէք հասկնար ըստ արդի դրությեան պարտիք ՚ի ձեռին ունենալ

— Ես ձեզի բան մը ըսեմ տես՛րք, քանի որ հիմայ ձեւերը փոխուել են, իմ գործիս ամենեւեւ չպիտի դա այս պաշտօնը, զի տակաւին գործի չ'սկսած որ այսշտի քրտնեցայ, պաշտօնի դժոխս անցնելէս ետքը տրդեօք որչա՛փ պիտի քրտնիմ, նա մանաւանդ ամապղլուխներուն . ուստի ծառայ եմ, Եւ մեկնեցաւ :

Մեկտառիլի կը կը հարցնեն թէ “ամեն երկ-
րի օրէնքը կը ներեն 14 տարեկան տղու արքայա-
կան գահը բազմելուն, բայց ի՞նչու այդ ատարկքն
ունենցող տղոց ամուսնանալուն չեն թոյլատրեր:

— Որովհետև, երկիր մը կառավարելը կին մը կառավարելէն շատ դժուրին է . կը սլառաստխանէ :

264038

Միևէն, ցարդ ՀՆՁԱԿԻ հանելուկաց նկարներն
առանց տեղափոխելու, հրատարակելնուս պատ-
ճառը՝ ընթերցողաց շատերուն գաղափար մը տալ
էր քե՛ս՝ այս տեսակ նկարները լճհայէս պետք էր

կարդայ, բայց այսուհետեւ եւրոպական հանդեսներու պէս մենք ալ նկարները տեղափոխելով պ'իտի նրատարակենք :

Իւրաքանչիւր բռնոյն Նկարհանուկը առաջին անգամ լուծողը՝ մեկ հատոր ՀՆՉԱԿ նուէր պիտի ընդունի :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն Ո Ւ Կ
Թ Ի Կ 5 [ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՐ]

Թիւ 4 Նկարհանուկը կարդայ պարզա
« Բնութիւնը չը գիտցած մարդուդ շատ առջեւէն մի՛ քայլեր »
Երես 64 Պարհանուկը կարդայ՝ (Ամէն օչարակէ տնուշանտու ևւ
աղէկ է հին գինին .)

ԱՌ ՀՆՉԱԿ

Հնչե՛ դու, իմա Հնչակ,
 Չայնիկդ ե անուշակ,
 Չայն սուր սո. Հայս համայն
 Ի լուր ճշմարտութեան :

Հնչե՛ դու, ո՛վ իմա Հնչակ,
 Աշխարհս ե անփառունակ,
 Ուր ջարք ընդ միշտ խաղան աւա՛ղ
 Դեր անամօր բարւոյն 'ի նուաղ :

Հնչե՛ ո՛վ դու, ո՛վ դու, ի՛մա Հնչակ,
 Ի կարգ բերել հարուստն առ աղքատ,
 Ի կարգ բերել տգետն առ գիտուն,
 Եւ տալ մարդուն բուն երջանկութիւն :

Հնչե՛, ո՛վ դու, իմա Հնչող
 Սիրուն ծայնիկ կամք լսող,
 Երջանկութիւն կուգէ աշխարհ
 Եւ ոչ երբեք ցաւ ու աշխար :

Առակախօս

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Մ.ՊԱՌԻԿ ԻԻՂՄԳԻՆ

Միմիայն անուանին Եկեղեցեայ մէջ աւագ
Հինգշաբթի օրը կտրուցուելու համար իւզա-
գին դրոպ և մինչև յաւիտեան ազդասիրարար
չվճարել ուխտող բարեպաշտօն և օրինակելի
անձանց ցանկն է հետեւեալը, որ արձանագրու-
թեալէ մը խնամօք քաղուած է .

Հօսիմ Մեծ տպարանի Առաւ փոխաւ մէ.

,0008 ” հմն բարեպաշտօն քաակահատ .

,0005 „ Մեռանի տառապանքները մի .

,0003 „ Կարծեցեալ հարուստ մի ծակ—
դրացն .

,0004 „ Եկեժամարտիւ ճշմարտութիւն մի .
(խմբ' ստախստ)

,0003 „ Կարճապատիւ տնկուտի մի .

0005 „ փոքրատափիւ ոմն բարեպաշտօն
 փառասէր .

3,000\$ ” Մելնակապատիւ անունը կոյ ինք
 չ'կայ անաբժաթ ոմն

,0004 ” Կրտսեբադատիւ սուած աաենը
վրայ առնող սարուկ մի.

0002 „ Ի դիմաց անկուտի ընկերութեան
դրամապահճն.

,0008 ” Բարեպաշտօն և օրինակելի խա-
ղամուկ մի տնակործան .

կէտենց հարաւ, Ստորակէտենց մօրաքոյրը, Շէշտենց հօրաքոյրը և

— Ի՞նչ էին հագած :

— Ամենքն ալ վերջին նորածնութեանց համեմատ չըջաղգեստներ հագած էին, իրենց մէջ մինակ ես կայի անցեալ տարուան մօտայի չըջաղգեստովս, և ամօթէս ինչ ըլլալս չը դիտցայ. ասկէց զատ, Տողադարձենց հարսին հագած չըջաղգեստն ու գլխարկը գլխելէ չի կշտացայ, բերնիս ջուրերը վազեց :

— Ի՞նչ կըսես, Տողադարձենց հա՞րսն ալ եկած էր, զարմանալի՜ բան, բայց շատոնց էր որ ատանկ բան մը ըրած չէր :

— Անշուշտ այն ատենուան մօտային համեմատ չըջաղգեստ և գլխարկ մը չունենալէն չէ կրցած դալ :

— Ո՞ր ատեն եկաւ .

— Հաղիւ թէ ես ծնրադրելու մօռք գլուխըս սանկ կէս մը կը ծռէի, զի ինչպէս որ գլխտես՝ ֆօրսէն կ'արդիլէ զմեղ ծնրադրելէ, և գլխարկնուս վրայի զարդերը չաւրելու համար կ'ստիպուինք զգուշանալ երկիրպագանելէ, այն միջոցին ահա մօտէս ոտնաձայն մը առնելով՝ նայեցայ որ Տողադարձենց հարսն էր եկողը :

— Գլխարկը քանինո՞ց բան էր .

— Առ նուազն ոսկի ու կէս կ'արժէր :

— Շրջազգև՝ տոր.

— Քիչէն քիչ կանդունը 23նոց ընտիր մե-
տաքսեղէն մ'էր, բայց իմ աչքս գլխարկին վրայ
մնաց :

— Չըսե՞ս մենք չսլիտի կարենանք մէյ մէկ
հատ առնել :

— Ատ ի՞նչ խօսք է քո՛յր իմ, ան հարուստ
ըլլալով առնելէն ետքը՝ մենք ալ մեր աղքա-
տութեամբը երեք ամիս դիչեր և ցերեկ ահուա-
նիս սեղմելով անոր ասոր կտրը կը կարենք՝ և
կէս ժամուան մէջ կընտնէք հատ մը առնել, օրտլ
հարուստներուն հաւասարած կըլլամք, և միթէ
մեր ուղածն ալ աս չէ :

— Է՛հ, ատանկ կընենք : Ինքենք ալ հո՞ն
էին :

— Այո, բայց դարձեալ մութայիանի պէս
սանկ պարզ չրջազցեալներ հաղած էին, աղա-
մանդեայ ծանրագին օղեր, մատանիներ և ա-
պարանջաններու մէջ ալ կը խեղդուէին . ես
քեզի բան մը ըսե՞մ քո՛յր իմ, անպատճառ. տա-
լիքենց աղջիկները խենթ են, որ պարզ բաներ
հաղնելով՝ մօտայի համար վատնելիք գրամին
աղամանդներու կուտան, որոց թշնամին շատ է,
մինչդեռ մենք մեր գրամները գողցուելէ եր-
կիւղ չունեցող բաներու համար կը վատնենք ,

ասկէց զատ՝ էրիկ մարդոց նման միշտ կը ծընրադրեն և երկիրպագութիւն կընեն .

— Վասն զի , քիչ մը առաջ քու ըսածիդ պէս՝ ֆօռոէ չունենալնուն համար ծնրադրելէ չեն արգիլուիր, չըջազդեստնին ալ ծանրագին մեաաքսիդէն մը չէ որ երկիրպագանելու համար ծռած ատեննին ծալքերը աւրելու երկիւղը ունենան :

— Այդ խօսքդ շատ ճշմարիտ է .

— Բոլորովին ալ մոռցայ հարցնել թէ քաւողը ի՞նչպէս էր .

— Ա՛հ, ինչե՛ր ալ կը հարցնես քո՛յր իմ , գոնէ տաղին անդամ մը նորաձև դիտարկ և չըրջազդեստներու հոսանքէն բռնուող մը ալ ևս քարոզին ուշադրութիւն ընելու ժանա՞կ կունենայ, և, խօսքը մէջերնիւ՝ իմ Եկեղեցի երթալս ալ տիկնանց վրայ մօտայի վերջին օրինակները ուշադրութեամբ դիտելու մտօք չե՞ր, որպէս զի մեզի համար շինելիքներնիս ալ նոյն ձևով շինենք . ասկէց զատ, բաւական ատենէ ՚ի վեր Շէշտոնց քոյրը տեսած չէի, քովս դալով քրոջը նշանաւորը ետ ընելնուն մանրամասնութիւնքը երկարօրէ՛ն սլատմելէն՝ ալ ժամանակ մնա՞ց արարողութեանց և քարոզին ունկնդիր ըլլալու . այն աստիճան ապք վիճաբանութեան մը բռնութեամբ է՝ ինք՝ որ եթէ ժամակոյր մեզ մօտենալով «տ՛իկ»

նայք, արարողութիւնը վերջացաւ, պիտի մեկնէ՞ք, վերնատան դռները պիտի դոցեմ», խօսքերը չըսէր՝ ով դիտէ մենք տակաւին մինչև ե՞րբ հոն կենալով պիտի խօսակցե՞ինք :

— Ուրեմն քոյք իմ, ուխտդ ընդունական .

— Քեզ օգնական ինձ պահապան .

— Այս արտերնիս խղճերնիս հանդարտեցան :

ՀՆՉԱԿ — Կեցէ՛ք , “ Եկեղեցասիրութիւն և ջերմեռանդութիւնն ալ տաանկ ըլլալու է , ” ըսէ՛ք միաձայն :

ՄԱԿԴԻՐ

Մակդիրք լի՞ նշպէս կը բաշխուին .

— Ըստ բնութեան խրաքանչիւր անհատի :

— Ուրեմն, իր դործը ձգելով ուրիշի դործին ետեւէ ըլլողին լի՞ նշ մակդիր կուտան.

— Ոչինչ մարդ :

— Երկու անձանց դադառակ խօսած ժամանակ ականջ դնող երրորդի՞ն .

— Անկիրթ :

— Չը պիտոյած բանին վրայ յամառող և սխալ մեկնութիւններ տուողի՞ն.

— Իմաստակ :

— Առանց վերջը մտածելու բերնին եկածը դուրս տուողի՞ն.

— Անխօհեմ :

ԽՐԱՏ

Պարզամիտ գիւղացի մը որ առաջին անգամ քաղաք մտած եւ ճամբուն երկու կողմը դըռնուած գեղեցիկ շէնքերը գիտելով գէպ'ի պանդուկ կը յառաջանար՝ յանկարծ խիստ մօտէն իւ՛շուան ձայն մը առնելուն՝ կը վախնայ, և ինչ ըլլալը հասկնալու համար երբ ետին կը դառնայ՝ թիթեղեայ սնտուկ մը շարժած մարդ մը կը տեսնէ, որ իւ՛շուան ձայնը կրկնելով կ'անցնի կ'երթայ : Գիշուիկը, «թերեւս այս մարդը ճամբայ բանալ տալու համար սաւանկ ձայն մը կը հանէ» կըսէ մտովի՝ ու ճամբան կը շարունակէ . քիչ մը յառաջանալէ ետքը ականջին տակէն ստատչի՛, ձայն մը կ'անցնի, « անշուշտ սաղ երու երամակ մ'է եկողը, » կը կրկնէ և մէկ կողմ քաշուելուն՝ կը տեսնէ թէ կաշիապատ զամբիւղ մը շարժած մարդ մը առանց ոտնաձայնի կրակի պէս կ'անցնի քովէն . « արդեօք այս մարդիկը խեղճ են ի՞նչ են որ ասանկ անճոռնի և ստրատիեցուցիչ ձայներով մարդը յանկարծակիի կը բերեն, » խօսքերը միմուտով պանդուկ կը մտնէ և պանդուկապետէն նոյն ձայներուն բացատրութիւնը կը խնդրէ :

Պանդուկապետը քմիծաղով մը կըսէ գիւղացւոյն .

— Գե'ղջկու կս, մեր քաղաքը ձեր գիւղին չի նմանիր . հոտիսն դացած ժամանակդ այդպիսի ձայներէ չի վախճալու համար ատոնց մէկ քանիկն նշանակու թիւնները քեզ խմայներու եմ, ուստի մտիկ ըրէ .

“ Ի՞նչէն, ձայնն որ առնես՝ չի կարծես թէ մէկը վախայներու համար այդ ձայնը կը հանեն , այլ շրջուն ծխալուծառը հասկցիր, որ իր թիւ թեղեայ խանութը շալկած կը պտըտի .

“ Թի՛լի՛լի՛հ, մի՛լի՛լի՛հ, զի՛լի՛հֆ, երէք կանգուն երկայնութեամբ ձայն մը որ լսես՝ մի կարծեր թէ անուշադրութեամբ մէկու մը ոտքին կոշակն վրայ կսխառած է, ու որտիմն ցուէն քիթն ու բերանը ծռմուկով ատանկ ձայն մը կը հանէ . շրջուն կերպրատուածառն (բռտմութեֆթի) ձայնն է այն, որոյ խանութը փոխն ՚ի փոխն կը տանին ձիեր կամ էշեր :

“ Յանկարծ ոկանջիդ խիստ մօտէն սասճչի ձայն մը որ անցնի՝ չըսես թէ սողերու երտմակ մ'է եկողը, շրջուն Գտակալաճառն է այն, (ֆէսճի) սա իր կաշիսպրտ խանութը շալկած այնպիսի աճապարանօք կը քայլէ՝ զոր դուն աշխարհի կործանման դուժարեր սուրհանդակը կը կարծես :

“ Յառուռա՛ջ, պոռացող ձայնէն յառաջ քալեցէք չի հասկնաս , աճուրդի մունետիկ մէ

այն որ ձեռքն ունեցած ապրանքը վաճառելու համար աստ անդ կը վազվառէ միշտ կրկնելով՝
յառուռա՛շ :

“ Տուտու՛թ, տուտու՛թ, տուտու՛ճճճթ ,
ձայնէն յանկարծակիի մի դար, հանրակառքն է
որ կանցնի , միայն թէ անոր առաջնորդողին ա-
քացին կամ՝ ձեռքի դաւադանը չի ճաշակելու
համար անմիջապէս ճամբադ փոխելու ես , այ-
սինքն հանրակառքի՝ ճամբուն վրայ դառնուելու
չես որ հիւանդանոց՝ և կամ մինչև իսկ անդիի
աշխարհ ճամբորդել չ'ստիպուիս :

“ Ահա այս մէկ քանի օրինակներէս սա հաս-
կըցնել կուզեմ թէ՛՝ այսուհետև ճամբան դա-
ցած ասենդ այս և ասոնց նման ձայներէ չի
վախնաս, և դիւղական փողոցներու մէջ պատել-
ներուդ պէս քաղաքաց պողոտաներու մէջ ալ
դանդաղ դանդաղ չի քայլես, որպէս զի ասդիս
անդին չի հրմշակուիս : ”

ՅՈՐԴՈՐԱՆԲ

Ինձ նայէ՛ մայր իմ, ալ ևս միաքս դրի որ
ամուսնանամ. ուտի . . .

— Հա՛հ, հա՛հ, հա՛հ, կեցիր քիչ մը խնդամ :

— Աս ի՛նչ ըսել է.

— Ըսե՛լ է թէ ինչի՞ դժբախտութիւնով կ'ելլես ա՛մուսնանալ, նախ և առաջ տուն մը չունիս :

— Խնդիրը տուն մը ունենալուն վրայ է .

— Ոչ, ուրիշ բաներ տը կան՝ բայց ամենէն առաջ գոնէ տուն մը ունենալու ես զաւակս որ ...

— Ես կարգուելէս ետքը տուն ալ պիտի ունենամ խանութ ալ :

— Եւ փառք յաւիտեանս ամէն, ըսե՛լ է որ դրամոթիտով աղջիկ մը առնել կուզես .

— Ամենեւի՛ն :

— Ապա ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կարենաս տան և խանութի աէր ըլլալ .

— Մտիկ ըլլէ որ ըսեմ, ես կուզեմ ունենալ սցնպիտի կին մը՝ որ հոգ չէ եթէ զեղեցիկ չըլլայ, հոգ չէ նաև եթէ տարիքոտ ալ ըլլայ, բաւ է որ հայրը ունեւոր ըլլայ, տուն տեղ ունենայ, և ամենէն աւելին՝ ամթիսած ընտանիք մը, երկիւղած մարդիկ ըլլան. այս ամեն յատկութիւնները ունեցող Պ. Վերջակէտին դստերը հետ կուզեմ ամուսնանալ :

— Տեսա՞ծ ես օրիորդը .

— Օրիորդը տեսնելու պէտք մը չունիմ, իմ հասկնալիքս հօրը վիճակն էր, և անկէջ ալ լիովի տեղեկութիւն տուի . կարծեմ դու ալ կը ճանչնաս այդ ընտանիքը .

— Այո, բայց օրիորդը բաւականէն աւելի ցորենադոյն է .

— Հոգ չէ, կանանայ գեմքերնին ներկելու օրէնքը դործադրել սկսելնէն ՚ի վեր՝ ցորենա- գոյնը Անթիօյի կարգն անցաւ ։

— Բայց քիչ մը հասակը կարճ է ։

— Այդ ալ հոգ չէ, հագուստին համար շատ կերպասեղէն չ'երթար ։

— Կըսեն թէ աչքին մէկը սանկ քիչ մը ծուռ կը նայի ։

— Ես ալ անոր շիտակ նայելու չեմ ա' ։

— Խնդալու ատեն ակռաները դուրս կ'իյնան եղեր ։

— Մենք ալ զինքը խնդացնելու չենք որ ակռաները դուրս իյնան ։

— Կըսեն նաև թէ կարճատես ըլլալուն՝ հեռուն չի տեսնար ։

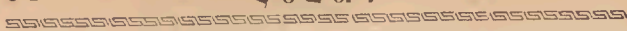
— Հեռուն տեսնողն ալ արդէն մեր դործին չի դար ։

— Լեզուն ալ քիչ մը ծանր է եղեր ։

— Աս ալ աղէկ, սա առ նա առ ըսելիքները չի հասկնալու կը զարնենք ։

— Բայց զա՛ւակս, ի՞նչ պէս պիտի կարենաս զինքը պահել, քանի որ . . .

— Մայրիկ, ես տուն փեսայ պիտի երթամ, որով տան վարձք տուլէ, նա մանաւանդ ծախք ընելէ պիտի աղատիմ ։ ասոր համար էր որ հայրը ունեւոր ըլլայ ըսի ։

— Ո՛հ, տուն փեսայ ալ չեն ընդունիր զքեզ :

— Ինչո՞ւ .

— Վասն զի, երեսիդ ըսել չըլլայ՝ քեզի պէս անկուտի մը որ դրամոժիտ չուզելով տուն փեսայ երթալ կուզէ՝ դարձեալ դրամոժիտ առած կը համարուի :

— Ինչէ՞ն .

— Հաշիւը ճիշդ է զաւակս, դրամոժիտը առնելով՝ տուն մը պիտի վարձէիր, չըսեմ թէ առնէիր, կնոջդ պէտքերը պիտի հոգայիր ժամանակի մը համար, զի ձեռքդ ունեցած դրամի հատնելուն պէս՝ առնելիքներդ ալ կը հատնին . բայց տուն փեսայ երթարովդ առանձին տան տիրոջ մը պէս ամեն ծախսեր քու վրայդ չի մնար, այս հաշիւները հիմա ամեն մարդ գիտէ, ասոր համար կըսեմ թէ պարսպ տեղը մի հոգնիր :

— Բայց մա՛յր իմ, ամեն խօսքերուն առջեւ պատ կը քաշես .

— Ճշմարտութիւնն է որ կը խոստովանիմ զա՛ւակս, զի կը տեսնեմ թէ իւր աստիճանէն վեր կին առնողը անպատճառ հանգստութիւնը կը կորսնցնէ . ուստի քաջ գիտեմ թէ դուն ալ քիչ օրէն հանգստութիւնդ կորսնցնելով՝ պիտի սկսիս իմ գլուխս ալ ցաւցնել .

— Ուրեմն ի՞նչ ընեմ .

— Աշխատէ՛ քու աստիճանիդ համեմատ կին

մը առնուլ, որ աստիճանէդ վեր եդողին նման պահանջքներով բեռնաւորեալ չի գալէն 'ի զատ՝ Տէր մի արասցէ ձախորդութեան մը հանդիպած աստեղդ քու ցաւակէց և մխիթարիչդ կըլլայ, իսկ չըլլայ ալ նէ՝ դոնէ միւսին նման այդ նեղ կացութեանդ միջոցին իւր անհասանում կարծած դրամթափն հաշիւը յառաջ չի քշեր որ զքեզ բուրովին շուարեցնէ :

— Աղէկ կըսես մայր խմբ, բայց եթէ ես չեմ կարող այս վիճակէս մէջ կին մը պահել՝ չամուսնանալ՝ դաստապարտուելու եմ, զի կաշխատիմ՝ բայց քիչ կը շահիմ :

— Համբերելու է զաւակս, միթէ քաղելդ գթուարացնող հիւանդ վիճկիդ մէջ կրնամ ոտք ելնել վաղել, եթէ անհամբերութեամբ այդպիսի անխոհեմութիւն մը ընես՝ հիւանդութիւնդ կը կրնապատկի և դու աւելի կը տանջուիս, ամուսնանալն ալ ճիշդ ասոր պէս է :

— Ո՛հ, այդ համբերութիւնն խիստ դառն է մայր խմ :

— Ճշմարիտ է զաւակս, բայց պարտիս գիտնալ թէ՛ համբերութեան ծառին արմատը որչափ որ դառն ըլլայ՝ նորա սրտուղը այնքան քաղցրահամ կըլլայ, իսկ անհամբերութեան ծառին սրտուղը թէև 'ի սկզբան քաղցրահամ կ'երեւի՝ սյլ խիՍՏ ԴԱՌՆ ըլլալը շատ մը կը հասկցուի :

ՀԱՍՐՀԱՆՈՒԿ
[ՄԱՐԿԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ]
ԹԻԲ Գ

հմ
հմ

հմ

հմ

Ս

Ս

Ս

հմ

հմ

ԹԻԲ Գ ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿԻ ԿԱՐԿԱՅ ԿԱՐԿԱՅ
« ՄԱՐԿԱՅ ԳԵՂԱՆԻՆ Է ԿՈՎԿԱՅԻՆ »

ԹԻԲ Գ ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿԻ անսխալ կարգացրին
Տեառք Ա. Գաբրիել Դէորդեան. Բ. Տիգրան Տօղ-
րամաճեան. Գ. Արշակ Քէրէստէճեան. Դ. Սեդրաք
Խ. Քիւրճեան :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՂՕՔ ԾԱՆՐԱԲԵՌՆԵԱԼ ՕՂԻ ԲԱՔՈՍԵԱՆԻ

Ի ՏԱԿԱՌԻ

Մինչ լըռիկ մընչիկ Օղին 'ի տակառ՝
Անարգ հաճոյից պատրաստէր պաշար,
Անպատում բերկրէր հոգւով կարողին,
Խոստովան լինէր ո՛ր անձամբ անձին .
« Ի՞նչ որ կամեցայ , ինչ որ ըսի ես՝

Օ՛խ , եղէւ այնպէս » :

« Կամեցայ լինել ընդ միշտ ազդեցիկ՝
Իբրեւ ըզնոցի մի ջընաշխարհիկ ,
Իշխել ցանկացայ փոքու եւ մեծի ,
Առջն մեծատան մինչ իսկ տընանկի .
Զի նոցա մեջ միշտ շրջիմ պարզերես ,

Օ՛խ , եղէւ այնպէս » :

« Ասացի՝ շատեր ինձ գերի ըլլան ,
Ես նոցա կենաց եւ մահուան իշխան .
Հաճոյիցս համար տաց ոմանց հրաման
Ըսպաննել զիրար մահուամբ զանազան ,
Եւ կամ գեր խոցել 'ի հարուած պէս պէս ,

Օ՛խ , եղէւ այնպէս » :

« Ըսի որ յընեն ծունըր իմ առջեւ ,
 Սըրտով եւ հոգով միշտ փարին գինեւ .
 Որպէս գի ճօնեմ նոցա մահադեղ ,
 Անժամ յափշտակեմ հաճոյս սիրագեղ .
 Ընտանիք նոյա հիւծին դառնապէս ,
 Ծխ , եղեւ այնպէս » :

« Յանցաւոր , զանիճ , գող եւ մարդասպան
 Բիւրաւոր գերիւս եւ ծառայս ըլլան ,
 Որք բազմաց ազդէն դող , սարսափ եւ վիշտ
 Ու հաճոյք առքեն անխիղճ սրտիս միշտ .
 Կամեցայ այսպէս , առաջի այսպէս ,
 Ծխ , եղեւ այնպէս » :

« Խոստովանիմ քե կեանքն չե իմ սարգեւ ,
 Այլ երբ կամիմ գայն բառնամ արդարեւ .
 Ծառայքս սուժեն՝ ես կամ ապաշով
 Զոհերուս վրայ միշտ ծիծաղելով .
 Ո՛վ երջանկութեանս , յուսացի այսպէս ,
 Ծխ , եղեւ այնպէս » :

« Մարդըն փըքայ քե ե մի մեծ եակ ,
 Մինջղեւ ինեւ ե ստրուկ եւ անարգ .
 Ո՞ճ , քե ունեի հանճար եւ հոգի ,
 Ինչէր կընեի , ինչէր գործեի .
 Այսպէս հանապազ կամիմ սպարգապէս ,
 Վա՛խ , չըլլար այնպէս » :

Վ. Ա. Ճ. Ա. Ռ. Ե. Ա. Լ. Ա. Մ. Ռ. Ի. Ս. Ի. Ն. Ք.

« Առաջ կ'ուզէին Պսակ՝
Հիմա կը պոռան Քսակ » .

Միեւնոյն վարժարանի մէջ ուսման պա-
րտադատ երկու բարեկամ. օրիորդներէ մին առ-
կէ երեք տարի առաջ այնինչ զիւրը հարս կ'եր-
թայ, երկրորդն ալ անցեալները դարձեալ նոյն
զիւրը իւր բարեկամուհւոյն գտնուած փողոցը և
անոր բնակած տանը գէմի տունը հարս կ'երթայ.
Երբ այս վերջինը օր մը պատուհանը նստած
փողոցին տունները աչքէ կ'անցնէր՝ զիմացի տան
պատուհանին առջև իւր հին բարեկամուհին
տեսնելով՝ ուրախութեամբ կը բարեւէ զայն և
կ'սկսին խօսակցել այսպէս .

— Ո՛հ, ի՞նչ բարեբաղդութիւն սերելի բա-
րեկամուհիս, որ զքեզ հոս մեզի զբացի կը դըռ-
նեմ .

— Ո՛հ, ես ալ որչա՛փ ուրախ եմ մեր փո-
ղոցը գալելնուդ համար, այսուհետև վարժա-
րան դացած ատեննուս պէս պիտի կարենանք
իրարու հետ տեսնուիլ, այնպէս չէ՞ .

— Ամենայն սիրով :

— Դուն քուկինդ քանի՞ն՞ առիր .

— Զորս հազարի . դուն քանի՞ն՞ առիր .

— Ութը հարյուրի :

— Բայց մենք այն ատենները խնայանք որ հինգ հազարի առերես .

— Ճշմարիտ է, թէև առաջ հինգ հազար համեցի, բայց ամուսնանալէս տարի մը ետքը հայրս մեռնելով՝ անկէ ինձ ժառանգ մնացած երեք հազարն ալ իրեն տուի, որով ութը հազարի ապրանք եղաւ ինծի :

— Է՛ր նշպէս, դոնէ տուած ստակդ կարծէ :

— Ոչ, քոյր իմ, ոչ, ես խաբուեցայ, հայրս մայրս զիս այրեցին, բայց զանոնք ալ չեմ մեղադրեր, իրենց ազխաւթնամբը՝ անպիսան միջնորդ ուհեաց ճարտատանօրէն թափած լեզուներէն խաբուեցան որք կ'արժէ կ'արժէ կրտէին, այլ աւա՛ղ, ոչ թէ ութը հազար դահեկան՝ ութը հազար փախայ ալ չարժեր եղեր. տառնօք ծնողք այնչափ տոտկով աղամանդ կտռնեն եղեր իրենց աղջկանք, հիմա այն ստակով անպիտան մարդ մը կտռնեն իրենց զաւկին, որպէս զի անոր գլխուն փորձանք թլլայ :

— Ո՛հ, արդեօք իմ առածս ալ չորս հաշար կարժէ՞, արդաթէ ոչ՝ մենք ալ ստակնիս ծովր նետած պիտի բլլանք :

— Աստուած տայ որ խարուած չըլլաս : Ահունէր ի՞նչ գրիլի .

— Այդ թ' նշ ըսել է, արդէն անանձն էր որ անուն դնեմք.

— Մխարս չի հասկցար, կեցիր որ ըսեմ, մենք հիմայ ղերենք առջի անունով չենք կանչեր, զոր օրինակ, տիկին Միջակէտ իւր ամուսնոյն անունը 3000 դրամ է, տիկին Տաղադարձ ալ 7000 կըսէ էրկանը, ես ալ իմ չըլլալուիս անունը 8000 դահեկան դրամ եմ:

— Տէր ողորմեա, ատանկ անձն կըլլայ.

— Ինչո՞ւ չըլլար, եթէ քուկդ ալ տուած ատակդ կարծէ՝ անունը մի փոխեր և հետը սիրով վարուէ, իսկ եթէ չարժեք՝ մեղի պէս քանիի որ առիւր այն անունովը կանչէ, դուն ալ չորս հազար կանչէ, և անշուշտ եմ թէ քիչ ատենէն պիտի ստիպուիս ղինքը այս անունով կոչելու երբ տուած ատակդ հասնի և իր քու վրադ ունեցած սէրը պաղի:

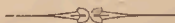
— Բայց . . . ատանկ անուն տալ կըլլայ իրենց.

— Այո՛, քոյր իմ, մեղի համար տակէ ուրիշ թ' նշ մխիթարութիւն կըլլայ, ատակը եւել եւել լօք մանաւանդ տակի ըլլալով կուտանք մէկ մէկ ամուսին կառնենք, վերջը ծախել որ ուղենք՝ կուտ մը տուող չըլլար. հիմայ, ես որ սա իմինս 8000ի տուած եմ, հինգ հարիւր դահեկանի աչքս կը դոյցեմ կուտամ, բայց առնալը ո՞ւր է:

Դրացի տան սղան սր պատուհանին առջև այս երկու խօսող արիկներէն չի տեսնուելու կերպով իւր մօրը հետ նստեր սոյն խօսակցութեան ունկնդիր կըլլար, մօրը դառնալով ըսաւ .

— Հիմա մա'յրիկ, սա հարիւր ոսկիով դատած աղջկիդ եթէ առնեմ, ա՞ն ալ ինծի համար արդեօք ասանկ խօսքեր պիտի ընէ, ա՞ն ալ իմ անունս 100 պիտի դնէ, ա՞ն ալ ասոր հազար դահեկանի առի պիտի ըսէ .

— Եւե՛րթ, պատասխանեց մայրը, դուն ըստակ առնելը նայէ, կնիկդ քեզի համար ինչ կուզէ նէ թող ան ըսէ, աշխրջով է հիմա դամ ուզելը, շատ քիչ կոյ չուզող, առաջ՝ քեզի պէսերը կուզէին թէ զլուսնին անցնի պսակ, իսկ հիմա՝ ձեռունին բացած կը պոռան քսա՛կ :

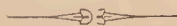
ԾԱՆԾԱՂԱՄԻՏ ՄԸ

Ձատկի տութիւ ծանծաղամիտ երիտասարդ մը իւր սիրուհոյն ոսկեղօծեալ հաւկիթ մը նըւիրելու պահուն,

— Կը խնդրեմ ագնիւ օրիորդ, կըսէ, որ բարեհաճիք Ձատկի տութիւ սոյն դուղնաքեայ նուէրս ընդու . . .

Օրիորդին հեռուեալ պատասխանէն՝ պարոնին խօսքերը բերանը կը մնան.

— Ո՛հ, ներեցէք պա՛րոն, ես երկուքդ մէկանց Հեմ կրնար մարսել :

ՏԱՊԱՆԱԳԻՐ

Ձեռագիր հին երգարանէ մը ընդօրինակեալ հեռուեալ տապանագրէն կը հասկըցուի թէ՛ ասկէց քանի մը հարիւր տարի առաջ իւր կեանքն շուայտութեամբ և անառակութեամբ անցնող հարուստի մը ժառանգորդները փափաքելով յիշեալին ՚ի կենդանութեան գործած յանցանաց տղտը դոնէ մեռնելէն ետքը վրացէն սրբել՝ յաջողեր են կոյր քուէներու արդիւնք իրենց դիւղի երկտառանից ժողովը կաշառել և այդ մարդուն դիակը բարերարաց կարգը թաղել 200 ասկուոյ փոխարէն, անշուշտ յաւիտեանս յաւիտենից զայն բարերար հռչակելու մտօք, բայց այն ատենի ժողովուրդը այդ մարդուն բարերար չըլլալը տպագաց սերնդին իմացնելու համար թերևս սա տապանագիրը նուիրեր է :

Աստ հանդչի յաւիտենական փառաց յուսով
 Կարճեցեալ բարերար երկու հարիւր ոսկով .
 Էր այրս 'ի զարմէ աննշան,
 Կեանք անյուշ, կեանք շուայտութեան .
 Նա չէր բնառ աղքատութիւն,
 Այլ կաշկանդեալ արծաթաւեր .
 Եղովի, կոյրերը կաշառեցին,
 Աստ իր թաղուիլը շորթեցին,
 Նշան' այս տապան կանգնեցին .
 Աղօթեմք, լինին անշիրտ
 'նոնք՝ որ զսա աստ թաղեցին :

Յամին Ալեդի ժըբ և Մարիկը ժըլ Ռապէճաղիմ
 Օրհնեալ էք և օրհնեալ լերուք ամէն :

Ս Ա Տ Ա Ն

Սատանի կը հարցնեն թէ աղեւծք աշխարհի
 մէջ չդորժած չարիքը մեա՞ց .

— Այո՛ կը սրտառիւթանէ. թէ և շատ չարիք
 դորժեցի՛ բայց առաջուց 'ի վեր ամենեւին մէկու
 ուտելիք հացին դէմ արդեւք չի յարուցի , ը-
 տածիս ապացոյց՝ երբ Աղամ ինձ կը հարցնե՛ր
 թէ «այն ինչ ծառին սրտուղէն ուտե՞մ , » այո՛ ,
 կե՛ր՛, ըսի :

ԶՈՒԱՐՃԱԽՕՍ ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՄԸ

Զուարճաբանութեամբը շատե՛լէն ճանչցուած վարպետ կօշկակարի մը պարտիզէն գողերը գիշեր ատեն հարին քաբը կը գողնան և կը տանին կը վաճառեն, բայց քանի մը օր ետքը բռնուելով՝ կը բանտարկուին : Դատարանի հարցաքննիչ պաշտօնեայն ըստ օրինի կը հրաւիրէ կօշկակարը և զեւթեման մանրամասնութիւնքը անկէ տեղեկանալու համար :

Կօշկակարը կը ներկայանայ և հարցաքննութիւնը կ'սկսի ,

— Անունի՞դ .

— Կօշկակարա

— Անունիդ կը հարցնեմ ոչ թէ արհեստնիդ .

— Ներեցէք տէր իմ, տճապարանօք կանչուելէս շուարեցայ . անունս (. . .) է :

— Տարի՞քդ .

— Ո՞ր տարիքս կը հարցնէք .

— Քանի՞ տեսակ տարիք ունիք դուք .

— Ծննդեմէս 'ի վեր ունեցած տարիքս է յիսուն , իսկ կօշկակարութեան սկսած օրէս 'ի վեր՝ երեսուն :

— Արհեստնի՞դ .

— Տարիքիս հետ ըսի կօշկակար ըլլալս .
 — Անցեալ երեկոյ ձեր տունը գողեր մը
 տեր են .

— Այո՛ տէր խմ .

— Պատմէ տեսներ ի՞նչպէս եղաւ .

— Ի՞նչպէս պիտի ըլլայ, իրիկունը պառ-
 կեցայ, առաւօտուն արթնցայ՝ հօրիս դուռը
 կտրուած տեսայ : (Գննելը կը ծիծաղի)

— Դուք գողերը տեսա՞ք, կը ճանչէ՞ք .

— Եթէ տեսնէի՛ կը թողէի՞ որ հօրիս
 քարը տռնեն տանին :

— Բայց գողերը բռնուած են :

— Խնայայ, չնորհակալ եմ :

— Իրենց դէմ դատ չունի՞ք,

— Ոչ :

— Ինչու՞,

— Ինչու որ ես գողնալին չի տեսայ .

— Լաւ, բայց իրենք կը խոստովանին .

— Ես ալ տանեւին չի տեսներ, կը խոստո-
 վանիմ :

— Ուրիշ ի՞նչ գիտէք .

— Միշտ սա գիտեմ միայն թէ հօրիս քարը
 համբարձեր կամ տեղափոխուեր է .

— Եւ հոս ինչու եկար .

— Եկայ հրաման խնդրել ձեզմէ որ երթամ
 քարս գտնուած տեղէն վերցնեմ .

— Առ այժմ թող այդ քարը դնուած տեղը մնայ, պէտք եղած ատեն զձեզ պիտի կանչենք և . . .

— Նորէն պիտի կանչէք մի՛ :

— Անշուշտ . ի՞նչ կայ որ,

— Ո՛հ, կաղաչեմ տէր խմ, ալ մի՛ կանչէք զիս, զի աջ ոտքս որ արդէն կը ցաւի՝ վախճամ ձախն ալ պիտի պղչկի ընկալ քաղցրութեամբի չափ երկայն սոս սոսնդուղներէն ելնել իջնելով :

— Ադ ի՞նչ խօսք է, ի՞նչ ըսել կուզէք .

— Ներեցէք, բան մը ըսել չեմ ուզեր, մի սրգալիք . միայն շնորհք մը կը խնդրեմ ձեզմէ ալ ևս չ'կանչուելու համար :

— Ուրեմն փոխանորդ մը կարգ եցէ՛ք,

— Հորս երկու հաս չէ տէր խմ, որ մէկը դու զերուն յատկացուցածիս պէս միւսն ալ փոխանորդիս յատկացնեմ :

— Բայց դուք՞ըր, հորին քո՞ըր, և սկսուած դա՞տը, ասոնք ի՞նչ պիտի ընենք .

— Ո՛հ, տէր խմ, քարս ալ իրենց դատս ալ իրենց .

— Եւ ինչո՞ւ իրենց դէմ դատ չէք բանար,

— Օգուտ չունենալուն համար .

— Ինչ՞պէս . բացատրեցէ՛ք .

— Որովհետեւ օրէնքը արդէն ինձմէ առաջ

դատ բացերէ անոնց դէմ՝ ևս հաւատարմութեան պատճառ ուղիտի պատժուին. որովհետեւ ինչպէս որ կըսէք՝ յանձանքնին խոտաովաներ են խմ դատ ուղերովս կամ չուղերովս ասոնք պատժէ աղատելիք չունին. ասկէց զատ՝ եթէ խմ ուղերովս պատժուած ըլլալնին իմանան՝ վաղը ապաշխարանքնին քաշելէ ետքը ինձմէ վրէժ լուծելու համար կարելի է հորս տեղէն կը վերցնեն եւ կամ քարերու կտորուանք լեցունելով ցտնբեցնեն, որով դարձեալ դատաւ որաց դրօշները ցաւցնել պիտի ստիպուինք : Զեմ՝ ուղեր սրդ ուցնել այդ գողերը որք ՚ի փոխարէն մեր անյիշատարութեան թերեւ մէկ մ'ալ տունս չին թալելո :

Հարցաւորնիչ պաշտօնեայն դ ոհ եղաւ այս բացատրութենէն եղինքը ազատ թողուց, անշուշտ իրեն վերապահելով զայն նորէն կանչել տալու իրաւունքը :

Իսկ զաւարճախօսը դատարանէն կը մեկնէր՝ քթին տակէն մտնալով այսպէս, « ո՛հ, սա հինգ կանգ ուն խորովիսն ա՛նեցող հարիս թշուառական մէկ քաղը արդեօք քանի՜ հազար կանգուն երկայնութեամբ ճամբաներու քարերը համրել պիտի ստիպէ զիս : »

ՀԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ

Որդեա՛կ իմ, «կռիւր» թուարանական չորս
դործողութեանց ո՞ր կանոնին համեմատ դրելու
ենք.

— Յաւերման.

— Օրինա՛կ.

— «Այսպէս կըլլայ + այսպէս չըլլայ՝ = կը-
ռիւ կըլլայ:

— Ապրիս՛ զաւակս:

ԿԾԾԻ ՄԸ

Երբ կծծի հարուստի մը հարցութեցաւ թէ ին-
չո՞ւ իրեն դիմող և տոկոսով փոխառութիւն ը-
նել ուղղութեան անգամ՝ առանց մտիկ ընելու կը
ճամբէ՝

Պատասխանեց.

« Ինձմէ փոխառութիւն ընել ուղղը կամ թշնա-
նամիս է և կամբարեկամս. եթէ թշնամիս է՝ կան
խաւ դիտեմ թէ պայմանաժամին չպիտի վճարէ
իւր պարտքը ու ես պիտի ստիպուիմ ինչո՞ւ թըշ-
նամույս դրամ յափշտակել տուի ըսելով՝ վըշ-
տանալ, իսկ եթէ բարեկամս է՝ ևհակառակ իւր
կամաց պայմանաժամին չկարենայ հատուցանել՝

— Զարմանալի՜ բան որ ես չգիտեմ. բայց հեղինակը ո՞վ է.

— Ո՞վ պիտի ըլլայ, մեր ծերունի մայրն և իր հարսը :

Զուարճախօս մը հարցուց ազատ հարսուտի մը.

— Ինչո՞ւ այնչափ կը սիրէք դրամը.

— Ուրախեալ աշխարհիս մէջ բոլոր սիրած բաներս անոր վրայ հաւարեալ տեսնելու՝ պարտեմ միմիայն զայն սիրել. իսկ դուք ինչո՞ւ կը սիրէք դրամը:

— Մեր զայն սիրելուն պատճառը, զմարդ-ձեզ նմաններու կարօտ չընելուն համար է:

ՆՐԿՈՒ ԿՆԻՊՍԱՎՍԱՌՔ

— Ինչ՞ է այն բարեկամ, եկողին կը կտրես կուտաս.

— Հապա ինչ՞ պիտի բնեմ, այսօր երկու-շարժիէ. հարիւրին երեսուն սրտկասով ապրանք կը ծախեմ. եկողը պարտալ չեմ՝ ձգեր որ դոնէ մինչև շարժու. գլուխ դ սրժիս բազդը բացուի.

— Եթէ ասանկ երթաս՝ անհող եղիր, շաբթու գլխուն չմնար, մէկ երկու օրէն դ սրժ դ ալ կը բացուի բազդ դ ալ:

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

ԹԻԻ 7 (ՊԱՐԳԵՒՄԻՈՐ)

ն առ զը

ան ան տը

Թիւ 6 Նկարհանուկը կարգաւ այսպէս
« Փողոցին մէջ քաջամ պանուղ մեծամայն
խօսելու չես »

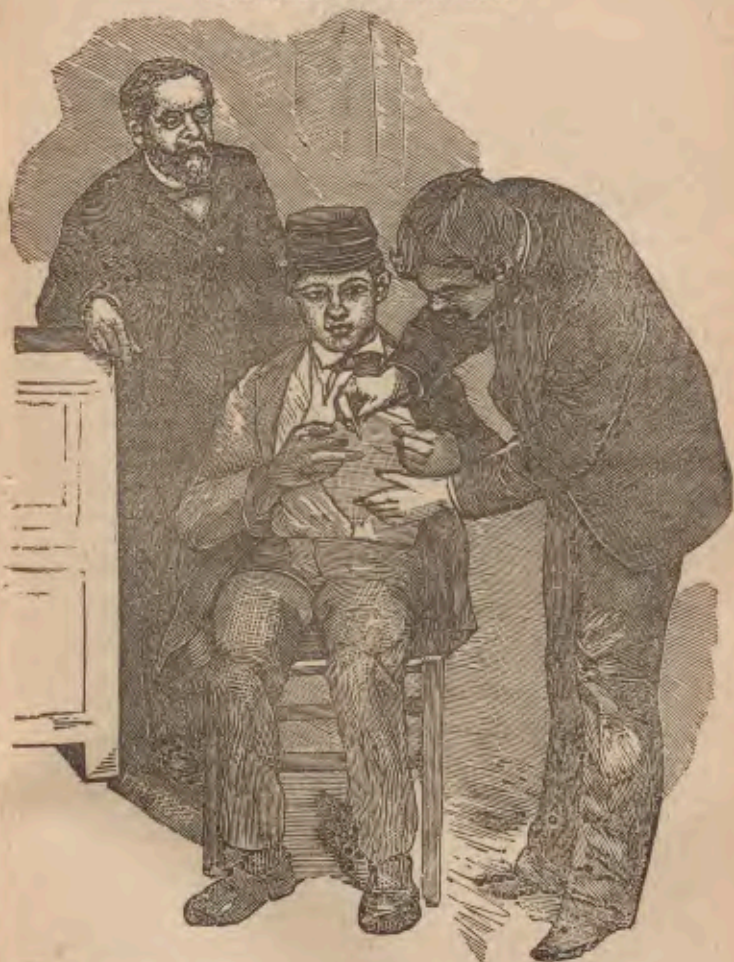
Թիւ 6 Նկարհանուկը 29 նամակագիր անձերէ
Յը միայն անսխալ կարգացած էին, որք են

Տեարք Ա. Հրանտ Յ. Ասատուրեան. Բ. Սրամ Խ.
Մատէհեան. Գ. Յովհաննէս Գ. Փափաղեան 'ի Զմիւ-
ռին. Դ. Մ. Կ. Նզլայրեան. Ի Մաղնիսա. Ե. Ղազա-
րոս Ղազիկեան : Ի Պարտիզակ :

Իսկ ինացեալ 24 անձանց ուշադրութենէն վը-
րիպած ըլլալ կը թուի, թէ՛ փողը օձին մէջ էր, հե-
տեւաբար պէտք էր « փողոցին մէջ » կարգաւ եւ ոչ
թէ « փողոց » կամ « փողոցը » :

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՍԹԷՕՈՒԵԱՆ ՊԼՏՈՒԱՍԻ

(Տղթ. Բաթէոն)

(Վ Իւրաքյժ Կաւնէ)

ՏՕՔԹՎՈՌ ԲԱՍԹՎՈՌ

Մարդկային աղղի բարերարաց կարգը կ'անցնի ֆրանսացի մեծանուն բժիշկ Բասթէօն իւր փրկարար գիւտովը : Աւելորդ է այս մասին մեր տկար գրչով փորձ փորձել նորա ճակտին փառաց պատկերը բոլորելու , ղի արդէն իւր գործն և իւր երախտաւորք կը կազմեն իր մեծագոյն փառաց պատկը :

Տօքթէօն Բասթէօն՝ (Հովիւ) (որ գողցես նախասահմանեալ էր մարդկային աղղի կատաղած շան խածուածքէ խոցուեալ ու վիրաւոր անձանց քաջ հովիւը լինելու ,) սոյն պատկերով կը ներկայանայ մեզ , 'ի փորձ դնելով իւր ճարտար գիւտն՝ բուժելու համար հիւանդ ոչխարն :

Երանի՜ թէ՛ Երկինք տար և մեր Աղղին Բասթէօնի նման վաեմախոհ և անձնուէր հովիւներ՝ որ կարենային բուժել մեր մարմնաւոր և բարոյական բազմադիմի ցաւերը :

ԳՐԱԿԱՆ ԱՍՊԱՐԻՋԻ ՇՈՂՈՒՓՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔԻ ԵՒ ՊԱՐՍԱՒԻ

«Մեծապատիւ Այբը երէկ իւր մահկանացու կենաց ընթացքը կնքեց 'ի խոր սուգ համակելով իւր պարտքաները . հանգուցելոյն մարմինը Մեծ և ՓԱՌՍԻՈՐ հանդիւիւ իրեն համար յատկացեալ դերեղմանը ամփոփուեցաւ : Մեծապատիւ Այբը իւր ԱՆԲԱՍԻՐ ՎԱՐԲՈՎ և մեծամեծ ծառայութեամբը Մեծ ԱՆՈՒՆ ըստաշած էր, ուստի յաւ է աղչին որ իւր ամենէն նշանաւոր անհատը այսպէս տարաժամ կորսնցուց : Մխիթարութիւն կը մաղթենք իւր առաքինի և բարեխոյստակ որդւոյ : »

ՀԶՍԿ — Ծայրը բան մը լլլալու է :

Երկու ամիս ետքը ԿԸ ԼՍԵՆՔԻ ԹԷՈՎ ԿԸսկըսի պարսաւը .

“ Կը լսեհք թէ՛ անցեալները մեռնող Այլերին (առանց ածականի) ժառանգորդացը մէջ անհամաձայնութիւն ծագելով՝ դատարանի դիմել հարկ է եղել, վստահի հարուստ կարծեցեալ հանգուցեալ այրը ոչ թէ դրամ՝ այլ բաւական պարտք ձգելուն ժառանգորդք և պարտագահանջք դժանք են , և այլն : ”

ՀՆՉԱԿ — Այս ալ ծայրը բան մը չըլլալուն համար է :

*
* * *

“ Մեծարոյ Բէն վարժապետը այն ինչ դաւաճութիւն վարժարանին անօրէն ընտրուած ըլլալով՝ այս շարժում կը մեկնի քաղաքէս :

“ Մեծարոյ Բէն անձին աղգասիրական եւ ռանդը և առ աղղն մատուցած ՆՇԱՆԱԽՈՐ եւ ՄՆԾ ծառայութիւնները յոյս կուտան մեզ որ այն ինչ դաւաճին դպրոցը իւր անդուլ ջանից շնորհիւ մեծ յառաջդիմութիւն պիտի տեսնէ : ”

ՀՆՉԱԿ — Հալկաւ ծայրը բան մը ըլլալու է՝ վարժապետին մեկնելէն երկու ամիս ետքը .

“ Կը լսեմք թէ՛ այն ինչ դաւաճին Բէն վարժապետը ժողովրդեան մէջ երկպառակութեան որոմ ցանեւ սկսեր և վարժարանը դուրս ելլու վիճակին հասուցեր է : ”

(Այս ալ անշուշտ ծայրը բան մը չլլալուն համար է .)

*
* *

« Մեծարոյ Տիար Գիմին ընդ Աշնուուհի Օրիորդ Դալին հարսանեաց հանդէսը կատարւեցաւ կիրակի իրիկուն . հանդէս մը՝ որուն նըմանը ոչ տեսնուած է և ոչ ալ տեսնուելիք ունի : Երջանկութիւն կը բարեմաղթեմք երկու նորապատկ տառնապետաց : »

(Ծայրը բան մը չլլալու է :)

Երկու ամիս ետքը տեսնելով որ վեսայն ըստ առաջնոյն բաժանորդ չի գրուիր՝

« Կը լսենք թէ՛ վերջերս տառնապետ Պ. Գիմը կնոջը հետ այնպիսի կռիւ մը ըրեր է՝ որուն նըմանը տեսնուած չէ ԵՂԵՐ : Ահա գայթակղեցուցիչ գէտը մը : »

(Այս ալ ծայրը բան մը չլլալուն համար է :)

*
* *

« Թօ անուն անձը, որուն ԱՌԱՔԻՆԱՍԷՐ բնաւորութիւնը շատ ծանօթ է մեզ՝ յոնիրաւի կ'ամբաստանուի տմանց կողմանէ իբր կռուարար և շահագէտ . բայց Թօ անձին տուրքինասէր ըրնաւորութիւնը չի ներեր մեզ հաւատալ առանկ խօսքերուն , և մեզ նման խոհական (գոհական)

անձինք պէտք չէ որ կարեւորութիւն տան այդ տեսակ տարաձայնութեանց։»

(Անկասկած ծայրը բան մը ըլլալու է ։)

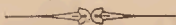
Քանի մը ամիսներէ ետքը .

« Կը լսենք թէ՛ թօ անձը կուտարար և շահագէտ մարդ մը ըլլալով՝ խել մը արհեստաւորներէ կամ վաճառականներէ ապրանք առած՝ բայց փոխարէնը չի վճարելով անանկանաւէն յիշեալ վաճառականներէն մին սրտին յաւէն խելագարեր կամ երկարատեւ հիւանդութեան մը ենթարկուեր է ։ Ի՞նչ ստտիճան անգըթութիւն ։ »

(Այս ալ անկասկած ծայրը բան մը չըլլալուն համար է ։)

Եւ երբ հետաքրքիր մը բացատրութիւն պահանջէ հրատարակչէն այս յայտնած երկու հակառակ կարծեացը համար՝ սա պատասխանը կ'ընդունի .

— Բա՛րեկամ, դուք կարգացածնիդ չէք հասկցեր, մենք չենք ըսած թէ անպատճառ ասանկ է եղեր՝ այլ ԿԸ ԼՍԵՆՔ ԹԷ ըսեր ենք, հետեւաբար, մեր այս գործածած կը լսենքին քով երբեմն ընթերցողին ՍԻԱԼ բառն ստեղծելու է իր քովէն , զի մարդ եմք, շիտակին պէս ՍԻԱԼՆ ԱԼ ԿԸ ԼՍԵՆՔ , բայց տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ այս «սխալ» բառը չենք հրատարակեր ։ »

ԱՅԼԱԿԵՐՊԵԱԼ

ԲԱՌԱՐԱՆ ՇԵՐՈՑ

Ասկէց կէս դար առաջ մեր հասերը խօսակցութեանց միջոցին հետեւեալ անունները .
 և բառերը առ ահի այլակերպելով կը դորձածեն եղեր .

Տափակ Գողիտայի մը .

Կրակոտ Անգղիացի մը .

Չուկ ուտող Յունաստանցի մը .

Ճերմակ լաթ Սմերիկացի մը .

Մռչտակ Ռուսիացի մը .

Խասալի Լռեցէք .

Կոճակ Կարճ կապէ .

Փառքոր Վերջացուր ,

Մաղը ծակ է Զգ աչացիր .

Փոխնորդ Դէտ .

Փառուր Եէնիչէրի .

Օսկի դատկ Եէնիչէրի աղասի .

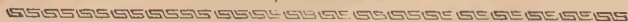
Օտղը քարոտ է Հոյերէն կը հասկնայ .

Պատին վրայ ճանճ կայ Մէջերնիս օտա-
 րական կայ .

Ապուր երողը Գիւղին մեծ աւորը .

Բացասի է Վտանդ աւոր է .

Դո՛ւ միայն կաս յերուսաղէմ Բանէ մը
 տեղեակ չես :

ԴՊՐՈՅԱԿԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐԻՔ

Հինգ վեց տարիներէ ի վեր հայրենիքէն հեռանալով՝ մեծ քաղաքի մը մէջ հովանոցաւաճառութեամբ զբաղող Ալկնցի Բարսեղեանի Միջակէտ անուն անձը վաճառքերով որ իր 12 տարեկան Ղազիկ անուն աշխարհացան ուսմունքը կատարելագործէ՝ զայն երկրէն բերել կուտայ և երեք դահեկան շարաթաւճառով այն լնջ գիւղի վարժարանը դնել կ'սրոյշէ, ուր մայրենի լեզուէ ի զատ Տաճ. Գաղ. և Անգղիարէն լեզուաց ալ դաստիասութիւն կը ըլլար: Թէև այս ուսումնասէր հայրը կը վաճառքէր զուսուրդ գիշերօթիկ վարժարան մը դնել՝ բայց այնչափ կարողութիւն չունէր. հետեւաբար Ղազիկ իրիկունները հօրը քով ախառի վերստացանաւ:

Երկաշարժի տուտում մը հայր Մելնիկեա
հետեւեալ խրատոյ կաւտար իւր ողբւոյն .

— Ղազիկ, օ՛ղու՛լ, ֆէտս եկօ, երկրէն ուր
քեզ բերել արվանք խէ՛ վարժատիւն զրկելու
միւճիպով էր, ֆէտն ճահառ ու իքստամ ա՛տնիս
երկրին վարժատիւնին մէջ սովաճ քնչկի մի
խառնեղբւր թէքմիլ անելու . ել հոյճոն ել տա-
ճիկճէն ել ֆիրէնկճէն ել լնկիլիւզճէն թահալի
տի անեւ . կիրմէ չբլամա, զինճիլլի թախտաճը ափ
սորիս, մէ եկէր մէկ ոսնիլէին մէջ դարաճիւմէն

պուղտիկ մատէթ հանելու դատիր էղար խէ՛
արծաթ տիլիթ մի մէշկդ տի խօթլամ, վարժաւ
սլիտ աղայլին ձեռքը կու պագնիս վէ զայրէթդ
գաթան տիրիդ չի տի անխ, սա ձեռքս պաղ տէ
մեր մնչուկին հետ վարժատիւնի ճամբուն պօջը
բռնէ: Հրմայէկս խամլունք չի դիտցողին հայ չի
կայ օ՛ղուչ, թէքմիլ սա իլիմը թահսիլ տրէ ուր՝
կենդանի աղօթքը բարեխօս տէտէէթ մէրաս
մնայած սա մահուա դարտակ բորուն կաթնաւ
վեր տղուն էլլի պէշ սէնէյի լլթիլամաթէն զիմ
մէթն անցած քսանը հինգ բեռան մաւ մաթլու
պաթնուս պուլաչիս հիտապը թէմլցիլա, գէօրէ,
մեղաւորս աբուքաթի վարայ չեմ կրնար տար
ուր՝ հախէն գամ, աչկս քեղ առած խմ, »

Ապա, խանութի աշկերտին դառնարով.

« Մը՛նչուկ, բորը մենծ վարժըպիս աղայլին
լնձնէ բարե տրէ, թող մեր Ղազիկին ագէկ նայի.
սակը չենք մնար, արատս հեղ մի քնչիյ մը չօր
թիւթ կու խրկինք, սա հիյնացն ալ չիտտակ ի
բեն թէսլիմ արէ ուր՝ գիրքերը թիւղթը զալէմ
վէ զայրիհիւմ ըմմէն պէտքսուտական բան առ
նէ, էվէլցուքն ալ իրկլան Ղազիկին հետ թող
զրկէ վէ եախօտ ալէլ հիտապ հաֆթայրխէն թէն
զիլ անէ »

Այս հրահանգը առնելէ ետքը Ղազիկ մըշա
կին հետ վարժարան գնաց. իրիկունը վերադար

ձին տարած հինգնոցին հետ 25 դահեկանաւ առնուելիք երեք գրեանց ցանկ մը ներկայեց հօրը : Պ. Միջակէտ լաւ ըլլալով որ դպրոցական գրեանք 100ին 10 կամ 20 զեղչով կը վաճառվին՝ հետեւեալ օրը 20 դահեկան գրկեց, բայց նոյն իրիկունն ալ գրամը ետ եկաւ 25ի ամբողջանալու համար : Պ. Միջակէտ, «պէտպէս լի վարժապիտակն մեր հիշնոցը թէլլալով թան հիսապով խամին աի անէ», ըսելով՝ առաւօտուն գրավաճառի մը խանութ դնաց և ցուցակը ներկայեց :

— Ասոնց ճէրէմէն քանի՞ է ա՛ղա .

— Քսան և հինգ դահեկան :

— Խսկօնթօն քանի է .

— Ադ ի՞նչ խօսք է .

— Ի՞նչ տըլի, Խսկօնթօն կու հարցնիմ .

— Ներեցէք, հոս առանկ բան չկայ :

— Մեղի խօնթօնթօնթօն մի՛ կարգար ա՛ղա, Խսկօնթօն ըսէ ուր փարագ տամ :

— Բայց . . . առանկ սովորութիւն մը չունինք .

— Օ՛վ ըսաւ , իւրիւննամէյի մօռիսն մէջն է ու՛ր է , վարժատիւններու հըմար Խսկօնթօն կուլի կըսէ .

— Թէև ճշմարիտ է՝ բայց հաստով առնողներու համար չէ, դպրոցներու համար է :

— Բայց տաճմ' և ոչ առնեմ', իմ զաւակաւ խատիրկային մէյտանը չի տի կարգա եա'.

— Գիտեմ' : 100 հատ առնես նէ՝ ղեղջ կըլլայ :

— Ա'խպար, ծառայականս շէմէյէճի իմ , թիթապճի խոնութ բանալու չիմ ուր ատանկ թօփափ բաներ կու լուղուրցնիս , էկօ սըվնց թօփտան 20 դրուշ տամ տէ տուր :

— Սակարկութիւն չըլլար :

— Պէ տ' աշվիներդ սիրածս , էկօ խակօն թօ մի քէրէմ' արէ .

— Պարապ տեղը մի հոգնիր, կուղես նէ առ :

— Ճա'նըմ', իրէքը մէկէն էրկու մատ հատ տութին ունեցող գիրքերուն 20 դուրուշ կու տուր վի՞ մի եա' :

— Ի՞նչ օգուտ գինը վրան գրուած է , և տղադ ասոնցմով բան պիտի սովրի :

Պ. Միջակէտ ճարահատեալ՝ 25 դահեկանը վճարեց և գրքերը տղուն յանձնեց : Ամիս մը ետքը իրիկուն մը Ղազիկ ձեռքը նոր ցուցակով մը կը վերադառնար . վասն զի վարժարանէն դասատու մը փոխուելուն՝ իր յաջորդը տղոց ձեռքի դասագրքի տեսակին չի հաւնելով՝ իւր ուղած դասագրքէն առնել հրամայեր էր . այս ցուցակով 2 գրքի համար 30 դահեկան կը պահանջուէր : Ակնցին կարծելով որ տղան կը յառաջագիմէ և առած գրքերը լմնցուցած է՝ ուրախու-

Թեամբ վաղեց 30ը համբեց դրբերը տուաւ . հա-
զիւ Թէ ամիս մը անցեր էր, անդդիարէնի դասա-
տուն փոխուելով՝ իւր յաջորդը քսան դահե-
կաննոց դիրք մը առնել հրամայեց աշակերտաց ,
այն ալ առնուեցաւ . տասն և հինգ օրէն ետքը
Թերևս ամատեանի անվճար մնալուն պատճառաւ
դասատու մը կառնէ կը քալէ , սրու հետ պէտք
է առնեն քալեն նաև իր ընտրած դասագրքերը,
սորա յաջորդը ըստ քմածին օրինաց՝ 20 դահե-
կանի երկու դիրք առնելու առաջին դասը տուաւ
աշակերտաց, և Ղազիկ զայս ալ հօրը խմայուց ։

Այս անդամ հայրը ըստ տղուն , “ Ղա՛ղիկ ,
ղա՛ւտիս, Թօիը Թօիը տահա էրկու ամիս է ուր
վարժատիւն կերթաս , եթմիչի հինգ զուրուշ
դիրքի, 24 ալ հաֆթարլիներուդ՝ էլտա տօխսա-
նը ինը, օխսանէն հինգ վարտ պակաս ալ զալէմ
վէ միւրէքէպ վէ Թուլթի հըմար առիր՝ ճէման
եէքին 106 էն հինգ վարտ պակաս , սանկ նանկ
օսկին կըլտորեցաւ, կերածդ խմածդ ալ հիսապի
զարնենք նը, պօշը սւր կերթայ օ՛ղուշ ։

— Ի՛նչ ընիմ աղա պատա , վարժապետը
փոխուեցաւ՝ նոր եկողը անոր դաս տուած դրբին
չի հաւնեցաւ, ու

Տղան չի կրցաւ խօսքն աւարտել , զի հայրը
ոտք ելաւ չափէ դուրս բարկացած և “ վա՛յ
կաթնալիւններ , հըմայեկա եախալամիշ արի , ”

լսելով՝ շունչը դրափաճառին խանութն առաւ ։

— Էֆէնտըմ , մեղի կըսին ուր մնչուկնե-
րին խամիւնք թահալ անել տանք , անճախ ,
էկէր Էրկու շաքաթն սնդամ մի թախիմ մի դիւր
քի վարա տի տանք խէ նը՝ վախնամ սէրմայէն
ֆէօս ախտարմա տ'անինք , քէրէմ ու հիմէթ ա-
նէիք տէ՛ ասոր ծայրն ու պօջը դանէիք ։

— Ե՛ղբայր , մենք ի՞նչ կրնանք ընել , տա-
կաւին վարժարաններնուս մէջ միօրինակ դասա-
դրելով ուսմանը աւանդելու գրութիւնը մուտ
գաած չէ , քսան և հինգ տեսակ քերականու-
թիւն ունինք , իւրաքանչիւր դասատու իրեն հա-
մար տանցմէ մին ընտրած է , օտոր լեզուոց դա-
սադ ըրերն ալ ասոր պէս են . կը յուսուիք թէ
քիչ առնեն այս ամեն անտեղութիւնը կը բար-
ձուին ։

— Չաննա , ատանկ նիղում մի մնչուկ ուր
թախսիս ըլլի՛ վարժըսիս ազաներն ալ ալան
քէնալնէ խօզ աի խաղան վէ մեր ֆօքին քալին ։

— Համբերելու է , ուրիշ ճար չիկայ .

— Է՛յ տա նոր բուսուլային միւճիպն լնչ է ,
ծառայականա ֆիրէնկճէէն մուխուֆ չիմ .

Գրափաճառը կը կարգայ , “Մօռսօ շուաղի .
լէթթիւու կուտիւէ . ”

— Ատ ի՞նչ պիչիմ անուն է, չանախ խալէ՜ս սիին կուլիուլը կու նումանի :

— Ինչ որ է, պիտի առնէ՞ք .

— Վախնամ կէնէ կու փոխին .

— Դուն գիտես .

— Ա՛խպար, ես գիտիմ իսէ նը՝ վաղ անցայ, թող մնչուկը խանութս նստի հրմայէկս չէմչկէ՜ ճութին անէ, առ ըսած թարիֆաթ էլլալէն սըղ՜րա կու խրկիմ վարժատիւն :

Զայս ըսելէ ետքը բարկութեամբ մեկնեցաւ .

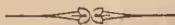
Գրավաճառն ալ երկար շունչ մը առնելով՝ հարցուց ինքնիրեն . « Ո՛հ, դասադիրք յօրինողաց ասրանքները ծախելու համար միջնորդ կարգեալ բարեկամ դատատուաց շնորհիւ արդեօք մինչև ե՞րբ այսպիսի գլխու ցաւեր մտիկ պիտի ընեք, մինչև ե՞րբ .

ՀՆՉԱԿ — Ատոր կարճ պատասխանը սանկ (՝) երկար նշանմօէ :

Որքան որ ուսեալ մը լինիս
Եւ որքան խելացի լինիս ,
Գրպանըդ որ կուտ մը չունիս՝
Զէռցի չափ արժէք չունիս :

Փորձառու Անկուտին

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ

ԹԻԻ 1

Գոյնովն մէկ , համով երկու
 Օշորակ մը կը ճանչն՞ս դու ,
 Վրան անոյշ՝ տակն է կծու ,
 Ուր յարակից են իրարու :
 Ումպ մի անոյշըն որ խըմես՝
 Ետքը կծուն ալ պիտ' առնես ,
 Իսկ եթէ զայն չառնել ուզես՝
 Կարելի չէ՝ անշուշտ խմես :

ԶԵԿՈՅՅ

Հետզհետէ հրատարակելի այս կերպ հա-
 նելուկներն յանգուոր ըլլալու պայմանաւ առա-
 ջին լուծողն իրաւունք պիտի ունենայ օգտակար
 և զուարճալի կատակերգութեան տեսարակ մը
 ստանալու : Տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ
 միայն առաջին լուծողին պատասխանը պիտի
 կարենամք հրատարակել :

Այս առթիւ կը խնդրեմք մեր ամեն Պատ-
 ուարժան նամակագիր անձերէ որ ստորագրու-
 թիւնք և գործատեղիք որոշակի դրեն, երբէք չի
 հետեւելով ոմանց՝ որք բոլորովին հակառակ

ստորագրելու կանոնին՝ տակաւին կը շարունակեն իբր ստորագրութիւն ըսկ երկու անճանաչ տառի պէս բաներ գծելու խառնուրդի (թնրճութիւն) մէջ թաղել, որպէս հաւկիթք անտեսանելի կերպով կը թաղուին յարդի մէջ :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

Թիւ 8 (ՊԱՐԳԵՒԱՌՈՐ)

Ի

Կայ

0

ՍՍՍՍՍ
ՍՍՍՍ

Թիւ 7 Նկարհանուկը կարգաւ այսպէս
« Տղեկն անգամ զուարթ է կաղանդի առտուն »

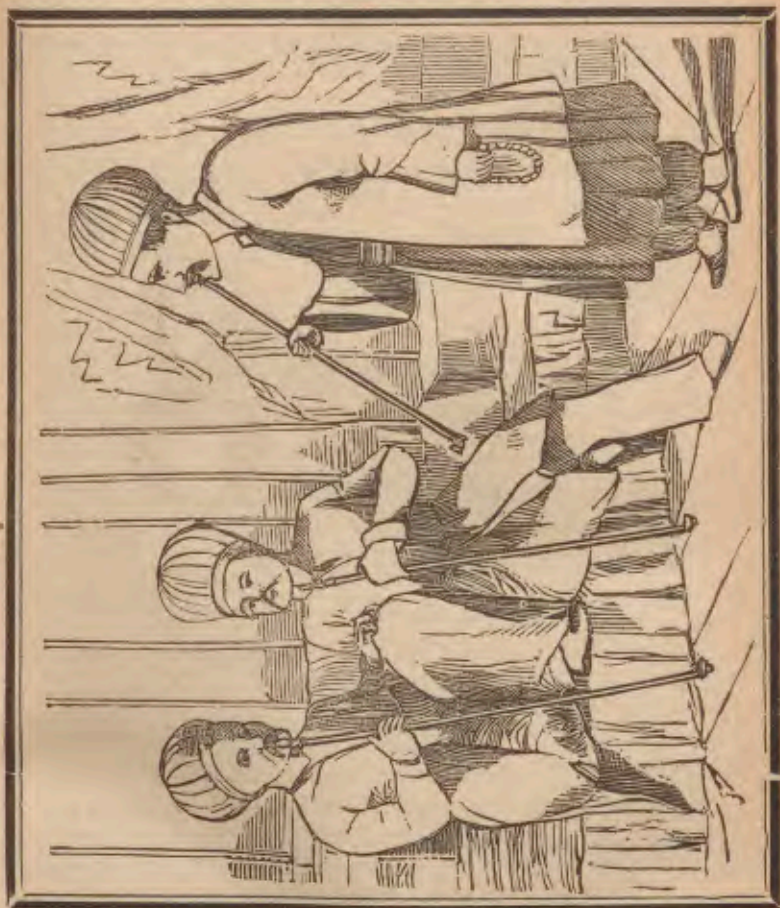
Թիւ 7 Նկարհանուկը 18 նամակադիր անճերէ
Զը միայն անսխալ կարգացած էին, որք են

Տեարք Մ. Մխիթարեան, Տ. Մանուկեան. Տիգ-
րան Տօղրամաճեան. Սերովբէ Գլըճճեան. Ա. Հայ-
կունի. Սեփոն Գալաֆեան. Մինրան Ալէքսանեան.
Նաղարէթ Եսայեան. Լեւոն Զատիկեան.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵԿԱՐԱԳԻՐ ՊՈԼՍԱՐՆԱԿ ՀԱՒՈՒՑ ՄԵՐՈՅ

(ՊԱՏԿԵՐ Ա.)

ՊՆՏԿԵՐ Ա.

Հանդերձանք եւ խօսակցութիւնք ի սրճարանս

Այս առաջին պատկերն մեզ կը ներկայէ Պոլսաբնակ Հայոցս հաւերուն ասկէջ մինչև կէս դար առաջ գործածած հաղ ուսաներուն ձեւը :

Խրաքանչիւրն զլուսը կը դնէ եղեր խոշոր խոյր մը , ԳԱԼԲԱԳ . դաստակն տասնէ աւելի բրդէ մանր ու կլոր կոճակներով սեղմեալ երկայն կրկնոյ մը ՊԻՆԻՇ անուն . ասոր վրայէն կարճ պարեգօս մը՝ ՍԱԼԹԱ-ՄԱՐԳԱ կամ ՍԷՅՄԷՆ անուանեալ . մէջքը դօտի մը ԳԷՄԷԼ անուամբ . Պինիշն տասը մատի չափ կարճ վերարկու մը, կոչեցեալն ՃԻԻՊՊԷ . դօտիին աջ կողմէն կէս կանդուն երկայնութեամբ նեղ ժապատ ինով մը կախուած խոշոր ծխաքսակ մը , ԹԻԻԹԻԻՆԻ ԳԷՄԷ . ձախ կողմէն ալ նոյն ձեւով կախուած նեղ քսակ մը , ասով կրեւու համար երեք չորս կտորէ բաղկացեալ ադուցիկ ծխափայտն ԿԷՉՄԷ անուն . Պինիշն տակ կուրծքին վրայ պահած մէկ կանդուն երկայնութեամբ ու լայնութեամբ կապտադոյն թաշկիշակ մը , ՄԱՀՐՐՄԱ . ոտքն անցուցած կարմրադոյն մորթէմոյկին ՄԷՍՏ հետ կարուած զանկա-

սպան մը , ՉԱՇԳԼՈՒ • զուլպային վրայէն բա-
րակ կաշիէ դեղնագոյն սօլեր մը , ԹԷՌԻԼԻԿ •
որպէս զի երբ զանկապանն հանէ՝ սոյն ԹԷՌ-
լիկով պտըտի տանը մէջ , իսկ վտղոյը՝ մէսալին
վրայէն թուխ-կարմիր մուճակ մը , ԲԱՊՈՒՃ •
ժախու առնելիք անական մանր մունր պիտոյքը
(միդեղէն , կանաչեղէն և այլն) մէջը դնելու
համար ալ վերտրկուն տակէն կրնակէն վար
կտխուած խոշոր պարկ մը , անուանեալն ՏՕՐ-
ՊԱԿ : Մեծագոյն մատն դլուխնին բոլորովին ա-
ծիլած , իսկ վտքրամամտութիւնը ականջնուն
վրայ հոսրալիք , ԶԻԻԼԻԿ մը ձգէին : Բնդհան-
րապէս ամենքն ալ սովորութիւն ունէին դիշեր-
ները դլուխնին կէս քաշ բամպակով լեցուած
խոշոր գտակ , ԿԷՃԼԻԿ ԽԱՎՈՒԽ • կամ զուլպայի
հիւսքով շինուած գտակ ՈՒՍԿՈՒՅԱ մը դնել :

Ոմանք տան տիկիներն երբ դերի դործա-
ծել և ջնջին պատճառներով զանոնք գանակօ-
ծելը (զոր ներկացող պատկերն ևս ՚ի կարգին
պիտի տեսնեմք) նուիրական պարտք համարած՝
մեծ յայլթանակ մը տանուլի պէս սրճաբաններէ
ներս մանեղնուն՝ զուարթերես կաւետեն եղեր
թիւ՝ «կէնէ ասօր մերինը օտքիս տակն ուռի ծե-
ծեցի .»

Ներկայից մէջէն համաժողով միաբերան — Օ՛րս ,
աֆէրիմ , Աստուած խուլէթդ աւելցնէ :

Շատ անգամ այս կարճ յառաջաբանով կըսու
կըսին եղեր խօսակցութեան :

— Ա՛խպար, կէնէ աս ինչէնի՞ զուլումներ
կըլլայ կոր, հացը ստակ մը տահա էվելցեր է :

— Ամա՛ն, պէրանդ խէր պայ, տէմէք աս
կէ ետքը իրեք փարայի պիտի առնենք :

— Հա՛, զահէ՛ր :

— Յը՛ք, յը՛ք, յը՛ք, յը՛ք :

— Աս ի՞նչ զուլում է, աս ի՞նչ օրերու հա
սանք . թէքմիլ եէյինթին էվելցեր է :

— Ասոր խօլոյ ճամբան հաֆթալըս հացը
պիրահէնճէ առնելու է քի՛ կտոր մը պրայթլան
միշ ըլլայ տէ՛ խտարէ ըլլայ :

— Խաղովէն ալ եբէյի կըխը առեր կ'եր
թայ կոր, երէկ գիշեր ծուկ՝ ուտողին խանութէն
օխան իրէք զուլումչի տէյ քի առի նէ՛ մէշկըս
ճաթեցաւ . հէմ տունը սըմսուլամիշ ընելու է
քի արթըս խաղովէ չը խմեն, պագ օրը զէթին
հացով ուտիքին ալ բէքմէզով եախօտ ըռէչէլով
խաղովալթը թող ընեն :

— Պանի՞րը ինչ ճուրի վրայ է, կիտէ՞ք .

— Լս էթ—մէյտանիի բաթւորին խանութէն
չէքէ չէքէ կիւճպէլա հարուր տիրէմը էսսուն
փարա առի, ամա աշկա ալ ֆալ թաշիի պէս
պացվեցաւ :

— Ասանկ էրթանը նէ՛ ալլահալէմ՝ սա դը-
խըմ թիւթիւնէն ալ վաղ պիտի կանը:

— Պանիր ըսիր տէ՛ անցածն օր մէկուն կը-
նիկը անունովը չըլլայ, հօշ տուք ալ կը ճանչնաք
եա՛, նոր կարդըվեցաւ տէյի խօրածան կըլլար
կոր, Օնօվրիօս աղային կնիկը իշտէ, մէկ շար-
թըվան մէջ հարուր տիրէմ պոնիր խարճըվեր է
տէյի խայնածաէն աղւոր քէօթէկ մը կերեր է:

— Աֆէրիմ. օ խ, ծառքը սիրեմ, ա՛խպար,
թօփուլնիս անոնց վրայէն պակաս ըլլայնէ՛ տու-
ներնիս կը բույցունեն:

— Ան չէ ամա Տիրատուր աղտ, տղադ ինչ-
ճի՞ ըրիր:

— Ինչճի՞ պիտի բնեմ, հիսնա կէշեր ղէնա-
հաթը խալըախճութին է:

— Երէ՛ն պերի է.

— Տահա անճախ երկու շաբաթ եղաւ.

— Բէք կէճ դաւընչըն ա՛խպար, պատվելի՞
պիտի ընէիր քի ատտար վախիտ զբալասուն
խրկեցիր. ես իմինս սալմուրը թէքմիլ ընել տա-
լուս պէս դորձք առաքելոյին թող չաւրիլի քի
պաշտայէ, եախէն պոնեցի առջիս ինկիր ծօ՛,
ըսի, թիւլպէնաճիլի մը քով տըրի. ի՛նչ ընեմ
պէ՛ ախպար, քառսուն քէսէլին չեմ եա՛:

(Այն ատեններ միլիոնատէր մը կը համարուի
եղեր 20000 դահեկան ունեցող խանութպանը)

— Թիւլպէնաճի ըսիր տէ՛՛ ճանմ՝ Տիրատուր աղա, խանութիւ. քովի տրացիւնները ինտո՞ր են:

— Ատամ դուն ալ ձգէ տըվոնք, տահա անցած օր էր տափակին երեսին անանկ խը-
եախ սկսէ մը փախուց քի՛ մարդուն քիթը բե-
րանը տիւմ տիւղ եղաւ տէ սէսմէզի եկաւ :

— Վօ՞ւլ զարկաւ .

— Իշտէ, կրակոտը:

— Վա՛յ, կրակոտը ատտար խուվէթլի՞ է քի.

— Դո՛ւ միայն կաս յերուսաղէմ, հէրիֆը սինիրլի է , սինիրլի :

— Մուշտակը ի՞նչ ճուրի վրայ է .

— Ան չիմտիլիք քիւրքը կլօխը քաշեր ծան ծուն չի հաներ կոր .

— Բօնճարեաճի ծուկ ուտողիւ հետ ինտո՞ր ես, նայինք.

— Ան ալ էրկու իրեք օր է պողազը կա-
պեր է , ալլահալէմ քի ծուկ կերած վախտը ա-
ճէլէ է ըրեր տէ փուշը պողազը խրխեր է : »

Եթէ օտարական մը սոցա հաւաքուած սըր-
ճարանը մտնէ՛ խօսուք խկոյն ձայներնին քա-
շեն, չրթունքնին խաճներով նշանացի լուծեան
կը հրաւիրեն զիրար, և երիցագոյնը առանց ծը-
խափայտը չրթերէն զատելու՝ քթին տակէն կը
մրմուսայ եղեր այսպէս .

— Փառքօր , մաղը ծակ է . պատին վրայ
ճանճ եկաւ :

— Կօճա՛կ .

— Ալլահէմ քի փոխնորդ է .

— Հէմ օսպը քարոս է . երեսի ճուրով
սըվկեց քաղվինը տեղերնիս երթանք : ”

Եւ վախերնուն ծխելը կիսկատար թողլով
ոտք ելնել ու ծխափայտերնին քսակներնուն մէջ
տեղաւորելով՝ անխօսուկ մը իրարու ետեւէ կը
ծիկը դնելը մէկ կընեն եղեր :

(Շար.)

ՏՈՒՆԻ ՎԱՐՊԵՏ ԳԱՅՈՂ

ՏՂԵԿԻՆ ՎԻՇՏԸ

Փորս ցաւի երկուշաբթի ,
Սիրտըս բունդ է երեքշաբթի .
Որջա՛փ երկայն Չորեքշաբթի ,
Քիջ քիջ կը սիրուի Հինգշաբթի .
Կուգեմ գրկել օրըն Ուրբաթ՝
Որ ինձ բերէ սիրուն Շաբաթ ,
Ազատ կըլլամ ուրախ գութարբ,
Այլ ո՛հ , կա՛րճ է Միաշաբաթ :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Երկու ամիսներէ 'ի վեր անդործութիւնը
կը տիրէր , վասն զի հրապարակին վրայ գտնու-
ած մէկ քանի անճարակ երիտասարդներուն
անճարակի կիւրակէ օրը ծախսիլը շատերուն
սիրտը հանդարտեցուցած էր :

Այս շարժում հրատարակին սկսում քիչ մը
ողեւորիլ, առաջին պատիւը մօտենալուն պատ-
ճառաւ ։

Տիկին Ա. . . իւր աղջիկը տարին երկու հա-
ղար դուռ, եկամուտով նշանեց :

Պարոն Բ . . . ին աղջիկը 200 ոսկի դրամա-
դրվածով Պ. Գ . . . ին տղուն հետ ընկերը ըլլա-
լու սկայմանագիր մը ստորագրեց : Այս տակար-
կութեան միջնորդ Ջեք հարիւրին հինգ. վճարել
որոշուեցաւ երկուստեք :

Վերջին ութ օրուան մէջ տասը երիտասարդ-
երարու վրայ տանտական ոսկիի ծախուելու հա-
մար թերհաշիւ երկեակու ոսկի ստացան :

Հրապարակին՝ վրայ սալոր (հրիկ) ծախու-
լատ կայ չոր տեսակէն, բայց դրամի սլակասու-
թեան պատճառաւ առնող Հիւր :

ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻ

(ԽԱՐԴԱԽԵԱԼ ԵՒ ԱՅԼԱԿԵՐՊԵԱԼ)

ԿԵՂԾԻՆ ՄՕՏԵՅԷ՛Ք

ԱՆԽԱՐԴԱԽԷՆ ՀՆՈՒՑԷ՛Ք

Ոչ-կաղգուրիչ

Ոչ-ամբիչ

Ոչ-ղօրացուցիչ

Ոչ-վերանորոգիչ

Այս գինին է ամենազղու ուժալմալիչն ,
զոր պարտին գործածել ալք և կանայք ծերք և
տղայք՝ որք կամին քաջառողջութիւննին վը-
տանդել : Սա բազկայեալ է Բաշա—Լիմանիի
ընտիր գինիէ , մկանց և ոսկրային ընտիր փոշի-
ներէ , ու յատկապէս սրտորաստուած փոշեպատ
և ոստայնապատ շիշերու մէջ տոնուած է :

Այս գինին՝ ամեն վատառողջութիւն աղ-
դերու միաւորութիւնն է ընդ դէմ՝ արեան ա-
ռողջութեան , դալկահարութեան , թոքախտի,
ստամոքսի յաւերու , անմորսողութիւն պատճա-
ռելու , վտրհարութեան , հիւժման , ՚ի մի բան
թուլութեան , վտտութեան , ջղային ամեն ու-
ժահաստութեան , չերկնյնենք ամեն հիւանդու-
թեանց առաջնորդող գինի մ'է , զոր գործա-
ծողք չարաշուկ կերպիւ վերայիչեալ հիւանդու-
թեանց դոնէ միայն ենթակայ կըլլան ընդ միշտ :

Սա չափն միայն կըսեմք թէ՛ Բաշա—Լիմա-
նիի պատուական գինւոյն զօրութիւնը այս բա-
ղադրութեանց մէջ կը մեռնի և ոգին յօդս կը
ցնդի :

Խնամօք պատրաստեալ կեդրոնատեղիք և
ընդհանուր մթերանոցն են ստորերկրեայ մութ
նկուղներ : Կը վաճառին ոսկեգոյն կամ արծա-
թագոյն թղթերով պրստատեալ շիշերով :

Աւերդդ է ըսել թէ յաճախորդաց ԱՉԱՅ
ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆԸ գեղադործերուն խնամօք
պատրաստելիք գինդինախառն առողջարար գի-
նին, վերոյիշեալ խարդախեղներուն քով ստակ
մը չըներ, վասն զի ասոնց պատրաստած գինի-
ները հրապուրիչ շիշերու մէջ չեն դրուիր, որոց
վրայ լաւ գինի արտադրող քաղաքներու և
գոյութիւն չունեցող գործարաններու անուն-
ներով լի աղբեր վաւկուած ըլլան :

Հետևաբար, առողջարար գինւոյ պէտք
ունեցողներուն ջերմապէս կը յանձնարարեմք
որ՝ գինդինայի զօրութիւնն ալ բնականէն իր մէջ
պարունակող զուտ և անարատ հին գինւոյ մէն
մի քաշին ութ տասը դահեկան աժանութեանը
չի նային, այլ հազիւ կէս քաշը 20—25 դահե-
կանի ծախուելու վրայ եղող կեղծեալ գինինե-

րէն դործածեն , անոնցմէ տեսներէք վնասուն պատասխանատուութիւնն ալ կեանքերնուն և քսակնուն վրայ ձգելով :

ԵՐԿՈՒ ԴՐԱՅԻ ԽԱՆՈՒԹՊԱՆՔ

Ի՞նչ է այն դրացի, գիշերը քնհատ էիր որ առտուն եկար չեկար մտաբել սկսար .

— Ի՞նչ ընեմ . այս օրերս գողերը դարձեալ սկսան խլրտիլ, մենք ալ մինչեւ լոյս կարդաւ ստիպուեցանք նստիլ .

— Բայց , պահնորդ չունի՞ք . լերան զլուխը տասը տնւոր էք , չէ՞ք կրնար պահնորդ մը պահել .

— Կրնանք , բայց դրացիներէ ոմանք հըսկող պահնորդին ամսականները չի վճարելուն՝ խեղճ մարդը առաւ քսակեց , որով պարտաւորեցանք մինչեւ լոյս նստիլ . հիմա , քեզի բան մը ըսե՞մ , առանձին նստելէս ալ վրաս սոսկում կուգայ . կարճ ըսեմ , կը վախնամ կոր :

— Ատոր գիւրին ճամբան կայ , գողերը տեսներուդ պէս՝ սկսէ Մա՛րկոս, Կիրակո՛ս, Կիկո՛ս Մի՛կոս, Տիտո՛ս, Գենա՛րկոս, անունները պոռալով կանչել , գողերը այս ձայնէն՝ տանը մէջ բազմութիւն կայ կըսեն ու կը վախսին .

~~~~~

— Բայց բա՛րեկամ, այն միջոցին մարդ կը շուարի, և թեթեւ առած անունը նորէն կրկնէ, որ դո՛ղն ալ չինձ ա մարդ իկենի ունենալնիս հասկընալով՝ . . .

— Ի՞նչ պամպատակ մարդ ես եղեր ե՛ղբայր, առաքելոյը դոց չ՛դիտե՞ս, սկսէ՛ Պօղա, Սրապիտնի, Նեղոսի, Աբսէնի, Պարսամա, Պալտամա սրտալով աղմուկ պատճառել .

— Ե՛ղբայր, եթէ առաքելոյով փախչենին դիտեամ՝ դո՛հալթիւն և փառաբանութիւնն ալ ծայրէ ի ծայր տասն անգամ կը կրկնեմ, ասկէց զատ, մեր փողոցին մէջ այդչափ բնակիչ չըլլալը գողերը մեզմէ աղէկ դիտեն . և մանաւորեւ հիմակաւ գողերը ատանկ ձայներէ վախնալու աչք չունին . ատենօք է եղեր որ “գող՝ սիրաւ գող,” կըսէին, հիմա՝ գողերուն ընկերացած ատրճալը քսցս բառերը սա կերպով սրբազրեցին, “գող՝ տանախրոջ սիրաւ գող :”

Եթէ դիւրինը չի գտնուած գժուարութիւն մը կայ՝ գժուարը դիւրին կարծեմ է ահա :

*
* *

Ձանքը կը նմանի սրտագրաւ սիրահուց մը, որ զինքը գրկողը կ'երջանկացնէ:

ԲԱՐԵԽԲԱՏ ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՄԸ

Ակնցիկն մէկը քանի մը օրէ ի վեր անմարսողութեամբ կը նեղուէր, յորմէ աղատուելու համար Հայ դեղարան մը մանելով 40 փարայի «ինկիլիզ թուզի», կուղէ առնել: Բարի դեղադուրծը իրեն իմացնելով թէ մեծ անխոհեմութիւն է բժշկի խորհուրդ հարցնելէ առաջ խելքին փչած դեղը սռնելը, որ շատ անգամ երկարատեւ հիւանդութեանց պատճառ կըլլայ, կառաջարկէ դեղարանին վրայի սենեակը ելնել՝ ուր նոյն օրը բժշկի մը ձրի հիւանդներ կընդունէր:

Ակնցիկն, անկուտիաբար բժշկի գտնելուն համար չափազանց ուրախացած՝ շտապաւ սանդուղէն կ'ելնէ եւ բժշկին կը ներկայանայ:

Անմիջապէս հարցաքննութիւնը կ'սկսի.

— Ի՞նչ ունիք, ի՞նչ կ'զգայք.

— Էֆէնարմ, իրէք օր է ուր պէօֆիլզիւր իմ, խուռսախիս մէջ սանկ բան մի կու կայնի:

— Արդեօք ի՞նչ կերաք.

— Ի՛շ տի ուտիմ, թաւուլի բազարի արնաւուտին լըքմանթայէն քնչիյ մի նօհաի եօհնի կերայ, առտուն էլա խտէ՝ կուկուլուկ մի քաչիմ՝ ըսի նը՝ անճախ էրկու նէֆէս քաշեցի, զէօրէ նէֆէսըս կը յրեցաւ վէ մարբիւճը ձեռքէս ինկաւ:

— Օ՛, նարկիլէ՞ ալ կը խմէք.

— Հիւրբիւմիւնքէ. աօխսան սէքիզ թարիլ խէն ֆըսֆըսուկը թէրք արի՝ կուկուլուկ կու քաչիմ:

— Ասկէ ետքը ծխելը ձեզի համար արգիւ-

եալ է, կը հասկնամք .

— Պէլի :

— Ի՞նչ կերայ ըսիք՝

— Նօհաի եօհնի. սա ո՞ւր է, նոհուտով կեփին:

— Դժուարամարս բաներ որչա՞փ ալ կուտէք:

— Խա՛յրը աղաս, ըմմենն ալ չի կերայ, պինտ առաջ քնչի՛յ մի իշկէմպէ չորպասի կերայ, սրղրա՛ նօհաի եօհնին, պա խուսուս շատ չէր, վախտէ թապախ մի բան էր խէ նը՝ կաթնալէր լօգման. թաճին օրոտխճա շատ տաքցիւնելուն՝ մեղաւորս ալ աճէլէյով ուտիմ՝ ըսելն ի.քէն բերնիս էր. քեան մինտէրին անանկ մի էրեցի ուր՝ քնթիս կըռճիկը մուղմուղաց, անի սահտուն թէրք արի:

— Բերնիդ էր.քեան մինտէրին ո՞րն է .

Լեղուն ցուցներով. — Լեղիւս է իշտէ :

Բժիշկը չի կրցաւ ինքզինքը բռնել ու բարձրաձայն խնդալ սկսաւ. դեղագործն ալ այս տարօրինակ խնդալուն պատճառը իմանալու համար վեր վաղեց . բժիշկը չի կրնալով խնդալը դադրեցնել՝ դժուարաւ պատմեց, միանդամայն մէկ երկու դեղի անուններ տուաւ որ պատրաստէ, վասն զի խնդալէն կարգիլուէր դեղադիրը գրելու . իրեն նայելով դեղագործն ալ խնդալ սկսեր էր, բայց քիչ մը ետքը ակնյիլին հետ վար իջնելով՝ բժիկին պատուիրած դեղը պատրաստեց և փոխադէն վեց դահեկան պահանջեց:

— Լ.Ֆէնտրմ, վերի օտան էլլախուս հըմա՞ր
40 փարայի լնկիլիզ թուղիլն 6 զրուշ կուղիս :

— Դ՛նչպէս ինկիլիզ թուղի, տօրթէօւը ինծի ատանկ բան չըսաւ .

— Ինծի մարթալալ մի կարթար ա՛ղա, մեղաւորս հէր իշտար տալեանճաէն մուխուֆ չիմ իսէ նը՝ ինկիլիզի թիւղի ըսելը բէք աղիկ գիտիմ, էճնկըճալլա լսեցի :

— Դ՛նչ կըսեն ե՛ղբայր, տօրթէօւին ինծի հրամայածները ատանք են. պիլ քառպօնաթ տը սուա, և . . . .

— Հա՛հ, թամամ, քնչիյ մի ֆէօա կայնէ, պէլի, պիր դառաւանա սիւտ ըսաւ . հրմայէկս ինծի աճէմիի տե՞ղ կու գնիս ա՛ղա, մէկ խառաւանա սիւտին հրմար վեց զուրուշ կու տուր. վի՞ մի եա՛, խառաւանա մի եօղուրալին բիլայան իրէքնոցի է, սիւտը տահա աժան ալլի :

Գեղարանին մէջ դանուողք սկսան բարձրաճայն խնդալ . գեղաղ սրծը մտածելով որ եթէ աս մարդուն հետ խօսքը երկարէ՝ խնդալուն վերջը չառնուելէն զատ զսրծերնուն ալ արդեւք պիտի բլլայ, ուստի բժշկին հրամայած գեղերը կը պատրաստէ, առանց ստակ մը առնելու կը յանձնէ ու կը ճամբէ, վերադառնալով որ եթէ ինքն իրեն խելքին փչած ինկիլիզ թուղին առած ըլլար՝ շատերու նման երկարատեւ հիւանդութեան մը ենթարկուելով անպատճառ իր անխոհեմութեան տալախարանքը պիտի քաշէր, և թերևս բերնին էրբեան մինատելին ալ նօհաի եօհնիին և պիր դառաւանա սիւտին հաւմը առնելէ յաւիտեանս զրկուէր :

ՆԿԱՐ ՀԱ ՆՈՒԿ

ԹԻԻ 9 (ՊԱՐԳԵՒՄԻՈՐ)

Է

Ը

Ժ

Ս
ԿԵ

Հ

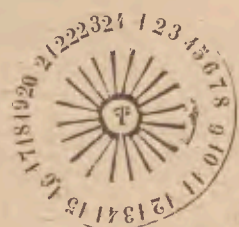
ՊԻ

Թ

Ն

Ը

Ղ

ՆԷ

ՊԷ

ԹԻԻ 8 Նկարհանուկը կարգալ այսպէս
« Ոջինջ մարդկայինս Է մեծութիւն »

ԹԻԻ 8 Նկարհանուկը 31 նամակագիր անձերէ
6ը միայն անսխալ կարգացած էին, որք են՝

Սեփոն Մ. Ս. ԼԼահիվերտեան. Միւրիճան Տ. Մա-
նավեան. Նաղարէթ Նսայեան : Զմիւռնիայէն՝ Յով-
հաննէս. Շահաւմեան: Սարգիս Զաքըրեան. Յովհան
Նէս Գ. Փափաղեան :

ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՍՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

(1886)

Ազգային Սահմանադրութեան Տարեդարձի հանդէսը ինչպէս ուրիշ տարիներ՝ այս տարի ևս խիստ շքեղ և վայելուչ կերպով կատարուեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցի պարտիզին մէջ :

Հնչակ, սոյն նուիրական հանդէսը անձամբ պատուող մեծաց և փոքունց իւր գոհունակութիւնը յայտնելէ ետքը՝ պարտք կը համարի հնչելով հրաւիրել ամենուն ուշադրութիւնը նոյն օրն հանդիսավայրէն դուրս անցած հետեալ տեսարաններուն վրայ, զի Ազգային լըրագիրը հանդէսն նկարագրած ատեն անշուշտ կամուս զանց ըրած էին այս կէտն իրենց ընթերցողաց պարզելու, գիտնալով որ Հնչակի իրաւունքն էր այն :

Սկսինք ուրեմն :

(Վարագոյրը բացուած է .)

Տեսարանը կը կը ներկայացնէ վէլի Էֆէնտի և Զըրբըճը Զայըրը կոչուած զբօսավայրերը. (այս վերջինը նոյն օրն Զըրբըսըզներու Զայըր կոչուելու արժանի էր :

Ազգային Հիւանդանոցի պարտէզն հաւաքեալ հանդիսականաց թուոյն կիսուն չափ ազգայնոց բազմութիւն մը վերոյիշեալ երկու ըզբօսավայրերու ծառերուն տակ խումբ խումբ նստած են , աջ կողմերնին ունենալով օղիի բարձրաստիճան Տամէճանոններ , իսկ ձախերնին դիմոյ խոշորկէկ կալօններ :

Ասոնք նոյն օրը թէև աարեգարձի հանդէսը պատուելու մտօք ճամբայ ելեր՝ բայց դըլուխնին ալ ոտքերնուն պէս ճամբէն խոտորելով շունչերնին չխտակ յէլի Էֆէնտի և Չըրբըճը Չայըրին առած են :

Ասոնք մինչև իրիկուն գնչուներու երգերով և նոցա ընտիր բարոյախօսութիւններովը կը զբօսեանան :

Ասոնք իրենց ծանուցեալ ոչ—ուղղասիրութեամբը գթութեան կարօտ յարկին մէջ բընակող իրենց հարց , մարց , քեռց , եղբարց և զաւկներէն նախամեծար կը համարին գթալ գնչուներուն՝ որոց ճակատները աարին մէկ անգամ հիւանդանոցի պարտիզին դուռը վճարելի երկուդահեկան մուտքին հարիւրասպատիկներովը կը զարդարեն :

Այս դրամաշորթ և բարոյախօս գնչուներէն շրջապատուած են խօսքով ազգասէր , տաքիքով չափահաս՝ խելքով անչափահաս հայեր , անխոհեմ երիտասարդներ , հօրերնուն բա-

ըի օրինակացը հետեւելու հրահանգ ուող բարի ծայրիկ պաւկներ, թող դիւանայս և դմանկախի :

Տեսարանը հետզհետե՛ կը մլթննայ , զի ու
գելից բնակելիաց շող իններու խիտ ամպերով կըս-
կըսին ծածկուիլ աչքեր և պայթելու մօտ փո-
թորիկներ կան րպեղներու մէջ :

Փոխ որիկն սկսաւ .

• • • • •

• • • • •

Սատայուք ումենեքեանքս միաբանութեամբ,
 «Երբեմնին ճերմակ կենայ . . . ուն կաշիի պէս»

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

ખેડ

ԹԱՊԼԹ ՎԻՎԱՆ

(Կենդանի Պատկեր)

Այս արբեալ պարօններէն ոմանք Չըրքը-
ճը Չայըրըլին մէջ բոլորովին Չըրքըլէն դուրս ե-
լած՝ և գնչուներէ կողոպտուած քսակներնուն
յիշատակը միայն հետեւելին տանելով՝ հազիւ
կրնան ինքզինքնին Պալըդըլի գերեզմանատան
պատերուն տակ նետել, ուր մինչև առաւօտ ի-
րարու վրայ կ՛կտած կը մնան . և շունք լերանց
լիզեն ըզ շուրթս, զականջս, ըզպէխս և ըզ քի-
թըս բերանս այս արբեալ կ՛կտողաց :

(ԶԴԻ ՎԱՐԱԳՈՅՐՆ)

ԱՐԱՒԱԿԱՆ ԱՌԱԿ ՄԸ

Կար ու չկար, ժամանակաւ խեղացի էշ մը կար . — իշուն խելք ունենալն խնդիր չէր եղած այն ատեն — . այս էշն երջանիկ էր , վասն զի իւր տէրն հարուստ և բնաւորութեամբ ալ բարի էր : Այս սուտ աշխարհիս մէջ հարուստին ո՞ր բանը երջանիկ չէ, մանաւանդ բարի հարուստին : Գիշեր մը այս էշը եղին հետ կը խօսի ախոռին մէջ . — այն ատեն կենդանեաց իրարու հետ խօսելու մասին տարակուսի խնդիր չ'կար — :

“Ելլու՛կ, կըսէ էշը, ես կը զարմանամ՝ մարդիկներուն խելքին վրայ, որ իրենց մէջ եղած անխելքին «էշ» կըսեն, իբր թէ էշն ըլլար Աստուծոյ արարածոց ամենէն անխելքը . թէ որ իրենք խելք ունենային՝ փոխանակ անխելքին էշ ըսելու, ուրիշ կենդանիի մը անունը կուտային, որ արդարեւ իշուն խելքին հետ բաղդատմամբ տխմարագոյնն է , օ՜ֆ, օրինակն ալ ամեն օր աչքիս առջեւ չ'ըլլար :

— Ո՞վ է այդ կենդանին , իշուկ աղբար .

— Ո՞վ պիտի ըլլայ , Նզը , իշթէ գո՛ւն :

— Ի՞նչ է իմ անխելքութիւնս .

— Կը հարցնե՞ս ալ հա, հա, հա, քահ քահ մ'է որ կը ձգէ էշը , շարունակելով հանդերձ իր ճառը . թէ որ մարդիկ իրենք իշու չտի խելք ունենային՝ անխելքին ոչ թէ էշ՝ այլ եղ ըսելու էին . հաստատեմ ըսածս .

« Դուն տմեն օր օրն 'ի բուն կը տատիս արտը , կը հերկես , կ'աղիօտես և այլն , որպէս զի ցորէնն հառնի մարդուն համար , դարին հառնի իշուն համար : Օրմը անդամ հանդիստ չունիս , խի ես օրն 'ի բուն կուտեմ կը խմեմ . շատ շատ շարաթը մէկ երկու առտու տէրափրստ պիտինբստի ու տանիմ շուկայ : Ինչո՞ւ դուն ալ ինծի պէս չատրիս . թէ որ ինձ չտի խելք ունենայիր , առաւօտուն երբ դքեղ արա տանելու համար գային՝ խելք կընէիր պոչդ տնկել , ճիւերդ փռել , և որչափ մշան՝ չպճրտկալ և երբեմն ոքտըրալ . ի՞նչ պիտի ընեն , հարկաւ «եղն հիւանդ է» ըսելով պիտի երթային . դուն ալ այնուհետեւ քէյֆիդ կը նայիս . դուն ասանկ խելք մը ունեցա՞ր մինչեւ հիմա . ըսէ՛ նայիմ , իրաւունք չունի՞մ եղեր մարդիկն մեղադրելու որ անխելքին Նզ ըսելու տեղ էշ կըսեն :

— Իրաւունք ունի՞ք, շնորհակալ եմ ձեռնէ, չէն կեցիր, վաղն այդպէս կրնեմ.

Իշուն տէրը որ իշու լեզուէն կը հասկնար, և ինչո՞ւ չի հասկնար, քանի որ ժամանակաւ էշ մը — Բաղասամու էշը մարդու լեզուաւ կը խօսի, է՞ր մարդ մ'ալ գտնէ իշու լեզուէն չ'հասկնայ. — լաած լինելով իշուն խօսքերը, երբ առաւօտուն կուգան կրօնէ թէ «Եղն հիւանդ է, ի՞նչ ընենք», և կը պատասխանէ, «է՛շը լծեցէք»:

Եշն անմիջապէս կը տարուի տրաք, կը լծուի արօրին, արիւն քրտինք կը թափէ օրն 'ի բուն, հազար անգամ սա խօսքերն ըսելով, «ճ'ի ըլլայ ինծի, պարապ տեղը մարդոց մեղքը սուի, թէ որ ես էշ ու իշու զաւակ չըլլայի, ինչո՞ւ եղնէի ու խըրատ տայի եզին, ու այս վորձանքը գլխուս բերէի»:

Եշն իրիկունն ախոռ կը մանէ, տրատում տըխտը, սակայն խելք ընելով եզին բան մը չըսեր, գիշերը երկար բարակ մտածելէ յետոյ՝ վերջապէս գլխուն ճար մը կը գտնէ, — արդէն ո՞ր անխելքն գլուխը քարին զարնելէ յետոյ խելք չը բերեր գլխին ու ճար չգտներ իւր տէրտին —:

Եշն առտուն կանուխ կ'արթնցնէ եզը ըսելով, «եզ աղբար, մեռնիլ կուզե՞ս.

— Մեռնի՛լ, ո՞ր խենդն է որ մեռնիլ ուզէ:

— Անանկ է նէ՛ եզ աղբար ինձ մահիկ ըրէ.

դուն գիտես որ Բաղասամու էշը մարդկային լե-
զուն գիտէր ու կը խօսէր, ես անոր ցեղէն եմ,
գիտցած ըլլաւ. տէրս կնկանը հետ խօսելով, կը
զրույէ կոր թէ՛ „ կնի՛կ. եթէ եղը սատկի՛ մսէն
պիտի զրկուինք, կաշին պիտի մնայ մեզ միայն,
մարթեւ տամ այսօր եղը. միսը կուտենք ու կը
ծախենք ալ, ինչու ասանկ քեար մը ձեռքէ հա-
նենք: „ Եղուկ աղբար, թէոր մեռնիլ չես ուզեր՝
հիմա տխուրին դուռը բացուելուն պէս չորս սա-
քի վրայ կը ցատկես, պօղ- տնկելով գէպ ՚ի
դուռը կը վաղես, սքով այն ատեն կըսեն թէ՛
եղն ընծայեր է, ալ ինչո՞ւ մարթուի, բայց թէ
որ միաքդ գրեր ես մեռնիլ . . .

— Մեռնի՛լ, բառաչեց եղն իշուն խօսքը
կտրելով, մեռնի՛լ, հագս է հատեր, ինչո՞ւ մեռ-
նիմ, աւելի աղէկ է որ տատիմ աշխատիմ քան
թէ այսքան շուտ մեռնիմ:

Եղը սուտ չէր, ո՞վ աշխարհիս մէջ մեռնիլ
կուզէ. բայց էշը սուտ էր, զի չկա՞ն միթէ աշ-
խարհիս մէջ շատեր՝ որ սուտ խօսիլ կուզեն ի-
րենց շահուն համար:

Թէեւ էշը այն օրը կ'աղատուի՝ այլ սակայն
իւր սուած խրատին հեռուանքն ատեն ատեն
ինքն ու իր ցեղ մինչեւ ցայսօր յԱրաբիա կը կրեն,
վասն զի այն օրէն ՚ի վեր մարդիկ համազուելով
թէ էշերն ալ կրնան լծուիլ արօրի՝ երբ եղներէն

մին հիւանդանոց կամ յանկարծ մեռնի՝ էշ կը լծեն եզան տեղ, մինչև եղ մը գտնեն ։

Այս առակին բարոյականը Հնչակի ընթերցողաց կը մնայ գտնել , խրատուիլ և այնպէս վարուիլ մարդկային ընկերութեան մէջ ։

Հայ առակախօս

Վ. Վ.

Սնմիտ մարդիկ ինչի՞ կը նմանին .

— Նեղ կսկորդ ունեցող շիշերու, որք թէև քիչ հեղուկ կը պարունակեն՝ բայց պարպուած միջոցնուն տւելի շատ աղմուկ կը պատճառեն. կը նմանին նաև բեռամբարձ սայլերու՝ որք զաւցած ժամանակնին տւելի աղմուկ կը հանեն քան թէ պարտապ եղած առեն ։

Ծովու ձկներէն ու երկնից աստղերէն շատ ի՞նչ կայ սչխարհիս երեսը .

— Մարդկանց չարիքը ։

Ի՞նչ է գինովութիւնը .

— Մարդկութեան գուրս ելնել ։

— Ի՞նչ է գինով մը .

— Շնչաւոր կոծոյ (քիւթիւկ) մը ։

ՀԱՉԱԿ Ի ԿԱՐԳ ԿՐ ՀՐԱԽԻՐԷ

Ա. Այն մի քանի խղճահար (²) կառավարիչ (առապաճի) ներք ու դաստատոները՝ որք դառն ու փալախանը վերցուած՝ բայց ծեծը Հ'վերցուած կարծելով, ապտակել, կից դարնել եւ ականջ քաշելու զրուժեամբ աղայոց հողին կը խշխշացնեն :

(Միաբերան աստացուք, Աստուած ալ իրենց հողին խշխշացնէ . ամէն :

Բ. Ի կարգ կը հրաւիրէ այն կնքուղաւորները՝ որք «Կապեն բեռինս ծանունս եւ դնեն 'ի վերայ ուսոց մարդկան, եւ խնքեանք ոչ կամին մասամբ իւրեանց չարժել գնոտա :»

Գ. Ի կարգ կը հրաւիրէ ժողովներու անդին ժամերը յուժպէտս վառնող ճամարտախօսները :

Դ. Ի կարգ կը հրաւիրէ նաեւ այն ցանցառ թուով երեսփոխանները՝ որք ժողովներու մէջ ամեն խնդրոց լուսաբանուելու ատենը կը մրաբեն, բայց «քուէ'» ի դրուած վայրկենին յուշաբերեալ՝ «խօսք կուզեմ, կը ձայնակցիմ, ես ալ ատանկ պիտի ըսէի,» ըսելով ունկնդրաց ծիծաղը կը չարժեն :

Ե. Ի կարգ կը հրաւիրէ այն միազէտները՝ (մի՛ մեղադրեք գրագէտ չըսելնուս) որք բոլորովին անյարմար բառեր կ'ստեղծեն, կայլակերպեն, զոր օրինակ, վարտիքին՝ չապկընկեր, կռռախմբին՝ կռռատրմիկ, քալելուն՝ ալ՝ ոտոք քալել, կը գրեն, (կ'երեւի թէ իրենք գլխով կը քալեն .)

Զ. Ի կարգ կը հրաւիրէ քսակահատ գինեպաններէ Է Գօմբանի նուագածուներէ կողոպտուող գինեմոլները՝ որք քանի մը ժամ ետքը արբածը գումուսուի պէս մոմտուքէ կը պաշարուին .

Կ Ի Ն

Ի սրտէ պէտք է զթալ այն մարդուն վերայ՝ որ ունի կին անզգամ, զի սա է շղթայ՝ յոսս առնն, Գօսութիւն նորա ձեռաց, բեռն՝ յուս այնորիկ, ծովն՝ տջայ նորին, քայալն՝ աւտամանց, վուշ՝ ՚ի կողն, և գաշոյն՝ ի սիրտ նորա:

*
* *

Ի սրտէ պէտք է հրճուիլ այն մարդուն վերայ, որ ունի կին՝ զերթ բանաստեղծութիւն աշխարհի, այն խմաստով՝ որով աստեղք են բանաստեղծութիւն երկնից : Այսպիսիք են երկրային մուսրակք պայծառ, լուսատու և ներդաշնակ՝ որք կը կառավարեն զճակատապիր մարդկութեան :

Եւրիփիատ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՇՈՒԱԴԵՏ ՏԻԿՆԱՅԻ

Էնճինառլա՛ն. Խոյի գուղուբառ էնճինառլա՛ն.

— Կէ՛լ ծօ, դա՛ն փամայ:

— Ալաճախան զիյէթ սիղ սէքիլ փարայ:

— Օլաճաքնը սէօյլէ քի ալայլմ՝.

— Օլմուշուտա պու օլաճայխաա պու. սէ-
քիլ փարա տըր. նէ՞ լաղում զիյէթ, տէօրտիւ
կուռուշա օլուր, ալ պաղալում չօլուք չօճուք պօլ
պօլ եսունլէն.

— Եօդ, սէքիլ փարայ չօդ տըր, տէօրտիւ
դուռուշա տա չօդ տըր, պէշինի գըրդ փարայա
վէրլըսէն ալըրմ՝.

— Նէ՞ թամաքեառ իմլչին տու տու, ու-
ֆաքլիք վա՛ր եա, քաչ թանէ ալաճայսին:

— Օէ թանէ ալաճալմ՝ ամա՛ պիր սէքիլ-
լիք պօղաճագսին:

— Ե՛հ, չօղ այսուաթա խաեռ օրդասա՛ պիրաե՛ սէքիլլիք պօղմալի.

— Վա՛յ կըլխուդ, օն թանէտէն ղիեաաե՛ սինի նէ՞ ետրաճարմ, աշճիի խանութ մռնիմ:

— Նէյիսէ, ալ պապարում:

— Ետի դուռուշ վէրքի՛ սէքիլլիքի վէրէյիմ.

— Նա՛սին, իքի էնճինառը պլի՞ր մի սայա՛ ճայիղ տուտու.

— Նի՛շին ծօ. օն թանէմիլ իքի ղրուշ տէ՛ յի՛ւ մի. իքի ղրուշ խաեքալին, իշթէ սլա՛դ (մասաւըննրովը համրեւով,) իքի, իւշ, տէօրթ, պէշ, ալթը, ետի, սէքիլ. իշթէ եէտի բարմաղըմտա գաբանընօր, եէտի դուռուշ խաեքիմ:

— Ե՛հ. թամամ, ույաուրառը մաքառնա՛ նին թէրթիպլինի, բառմա խապլինա պէնտէ պաշլառսամ տուտու՝ տրաճային պէշէ ինէր:

— Քա ճա՛նմ Օղաբեր տուտու, արևուդ համար ըլլայ սըւիկայ կատմը հիստալ բրէ, ղէրէ բաթըռարէն ղէյնա տաղըլմիշ եղու, հէմաշիկըռն չեմ հաւնիր կոր, օյինպազլին մէկն է, չեւլայ իս խորէ. հիմա ութնայ մը պիտի տամ, էրկու խուռուշ ալ պարաք ունիմ, քանի՞ խուռուշ ետ պիտի առնեմ:

— Տասը խուռուշ, ութը երկուք ալ տա՛ սը խուռուշ չը՛նեք մի եա՛:

— Ծախծ կի հեմէն, ալթը խուռուշ խառէր-
սին կըսէ. կէօրախւն մի ծօ՛, օն դուռուշ վէրէ-
ճէքսին աէյօր:

— Է՞. քաչա՞ թութաուն պու հիսապճիի.

— Մըսի վրա՞դ. մարդու ալ չի հաւնելիք
կընէ. կայնէ քա, սա քովի պախալը կանչենք
հարցնենք:

Նպարալաճառը դժուարաւ կը համոզէ այս
երկու հաշուապետ տիկիները թէ ութնոցը տա-
լով վեց դահեկան ետ պիտի առնեն:

Երբ ամուսինը երեկոյին տուն կը վերադառնայ՝

— Ասօր անանկ աղւոր էնկինառմը առիքի.

— Քանիլի՞ առիր, կէնէ անցած օրուան 300
տրամը օխայի տեղ առած բախլայիդ պէ՞ս է:

— Չէ, սա հեղու վարպետ եղայ, ան առաջ
ութը փարայ ըսաւ, ետքը չորս հատը խուռու-
շի մը կըլլայ ըսաւ, ես ալ հինգ հատը 40 փա-
լայ առի, էյէր աթիխ տալրանմիշ չըլլայի նէ՛ ու-
թը փարայի պիտի առնէի:

— Ա՜ֆէրիմ, կատր մ՞ալ աթիխ տալրան-
միշ ըլլայիրնէ՛ հատը տասը փարայի ալ կառնէիր,
սա ալ բախլային քովը դրեցինք. դուք չարչիյէն
սուղ կառնէք մենք դռնէն աժան կառնինք ը-
սածնիդ սա չէ՞:

— Քա ճանըմ, ի՞նչ պօշ լախըռտըներ կը-
նես, քովի Օղաբեր տուտուն ալ հիսապ ըրաւ՝
թամամէ ըսաւ:

— Անանկ է ես, ան ալ քեզի պէս հիսապի
է եղեր. ութն անգամ հինգը 40 կընեն աղէկ
գիտէ եղեր մինակ:

— Ի, անանկ չընե՞ր մի ես՝.

— Անանկ կընէ ամա՛ մարդը ութը փա-
րայ ուզեր է՝ դուք ալ պօլ քէսէէն ութը փարան
տուեր աուեր էք :

— Իյ զարար չունի.

— Զարար չունի մի՛, վաստկալը դուք չէք
ա՛, դուք խաբուիք նէ զարար չունի, մենք խաբ-
ուինք նէ զարար ունի. հէմ՝ ասկէ ետքը ես վազ
անցայ քու աժան առնելէդ կնիկ, հատկցա՞ր .

— ԱՖ կընես ամա Օղարեր տուտուն տու-
նին ամենական պէտք եղածը ինք իր ծառքովը
կառնէ՝ սաթը ճինները ետվար կըլլանքի իրենցմէ
առուտուր ընէ աէյի, արթըլս անոր բան մը չես
կընար ըսել .

— Օ՛. ամեն ըրած առուտուն ալ ասանկ
էնէ՛ վա՛յ է եկէր էրկանը գլխուն. հէմ՝ ո՞ր սա-
թը ճին անանկ միւշթէրի մը կուղէ փախցնել որ
միշտ մէկին տեղ երկուք կը վճարէ, աճապա
մինչև հիմա որչա՛փ խաբուեր է ադ զավալըն ե
ասկէ ետքը ո՞վ գիտէ որչա՛փ պիտի խաբուի :

— Ի՛հ, ի՞նչ ընենք, մեր կարճ խելքովը ծառ-
վընուս աստար կուգայ :

— Անանկ է նէ խրատուեցէք, ու ասկէ ետքը
մատ մը կարճ խելը ընենէդ արչըններով երկայն
հիսապներու մէջ մի մոնէք :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ

ԹԻԻ 1 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

Ճաշակեցի շատ օշարակ ,
 Ձը դաի երբէք , խմրա Հնչակ ,
 Գունովն մէկ , համով երկու ,
 Վրան անոյշ , տակըն կըծու :
 ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆ է այդ բաժակ ,
 Որ մերթ դառն մերթ անուշակ
 Մտաըռուակէ միշտ հաւատար ,
 Ուստի խորշել չէ ումեք կար :

1886 Մայիս 6

ԱՐԱՄ Տ. ՄԱՆԱՎԵԱՆ
 Ա. շակերտ Ս. Ն. Վարժարանի
 Խառգիւղ

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

ԹԻԻ 2

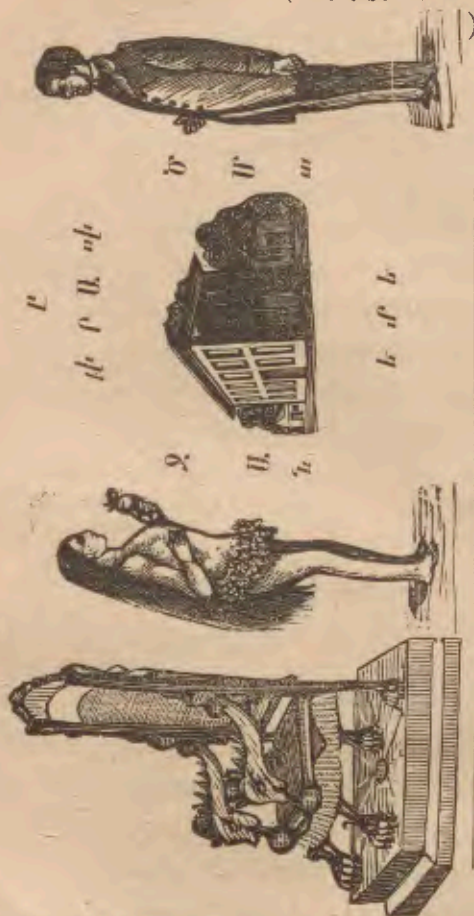
Կը տեսնեմ շատ հայրեր մայրեր ,
 Որք իրենց ցեղ ո՛հ չեն պահեր :
 Ես ունիմ հայր ունիմ և մայր ,
 Այլ ի բընէ չեմ հայր կամ մայր .
 Սակայն ընդ դէմ բաղդին դժխեմ
 Միշտ անխափան սերունդս պահեմ :

ՆԿԱՐՀԱ ՆՈՒԿ

թիւ 10

(ՊԱՐԳԵԻԱՌՐ)

« Երբ աչ մեռնիս սոսիս՝ քոյ ձախ մեռնի քի տեմե »

Թիւ 9 Նկարանուիւր 19 Նամակագիր անձերէ
1ը միայն անսխալ կարգացած էր , որ է , Տիար Կ.
Նաւասարդեան. 'ի Զմիւռին

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՆԿԱՐԱԳԻՐ ՊՈԼՍԱԲՆԱԿ ՀԱՒՈՒՑ ՄԵՐՈՅ

(ՊԱՏԿԵՐ Բ.)

ՊԱՏԿԵՐ Բ.

Զարթնումն

Այս Երկրորդ պատկերը կը ներկայէ մեր հաւերէն մին՝ որ արշալուսոյ միջնադ առաջին լոյսը նոր երեւիլ սկսած պահուն արթննալու եւ անկողնոյն մէջ նստելով Մալե-հե-լեաներու ուղիւնոսին մէջ խորատուղուելէ ու կիսկատար ալօթքներ մրմնջելէ ետքը՝ երեք անգամ ծափ կը զարնէ , աս ճայնէն հարսը որ խիստ կանուխ արթննալու եւ դուրսը դուրանը առջեւ սպասելու պարտաւորեալ էր՝ զգուշութեամբ դուռը կը բանայ ծխափայտը կը ներկայէ ծերուկին, որոյ հրամանաւ անկիւն մը ծունկ բարեւ նստելէ վերջը ունկնդիր պիտի ըլլայ նորա պատգամաց : Ձմռանք յիշել թէ ասոնցմէ շատեր առաւօտները մէկ քանի ժամ անկողնոյն մէջ նստելու , ծըխելու եւ սուրճ առնելու սովորութիւնն ունէին :

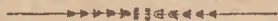
Հարսերը մունջ պիտի լինէին սոցա ներկայութեանը , մինչեւ խիլ երկու երեք զաւկի մայր եղողներ համրի դեր կը կատարէին կեսրոջ եւ սլարոնտա տի տռջե , որոցմէ խիստ կը վախնային : Ամեն երեկոյ Մահ-մահաի խնդիր մը կը յուղուէր շատ տուններու մէջ , որոյ վրայ գաղափար մը ունեւու համար հետեւեալ քարոզն մտիկ ընելու է .

— Օրթալըսին հալէն խապա՞ր էք աճասլա , կըսէ ծերուկը , ուժով ուժով ծխափայտը քաշելով , առանց հարսին երեսը նայելու , ելլինթին մէկ թաքաֆէն կեւեղնայ , տունին մէջէն պէտ-սլերէթեթը

կիթ կիտէ խայիպ կըլլայ, չիւնքի՝ խտարէ չի կայ. Օնօրիրոսին կնիկը անցած օր խայնաթաէն ծեծ կե-
րեր է խորաֆ բաներ ընելուն համար: Ծառքլիւդ
տահա չի սորվեցաւ շէնքով շնորքով մօմին քիթը
կտրելու. աս բանի՞ հեղ է կըսենք քի սա մօմին
քիթը կտրած վախիթնիդ մախտաը ֆիթիին տէյ
քէօքիւն չի դարնէք քի՝ չի մարի, ամա պիտի ընէք
քի՝ «ծեղմէ վախերնուս ծառքլիւ կը դողայ», մարդ
էղողին մէյ մը կըսեն, աս ինչէնի՞ պէյնամաղութին
է: Արատա մէյ մը լախըսաը ըրած վախիթնիս մօ-
մին քիթը սրբելու կելլաք, չօլբազճասընա ֆիթիլը
քէօքէն կը կարէք, մօմը կը մարէք՝ լախըսանիս պա-
թալ կընէք. անկէ ետքը էղ մը վախիթ ալ պէքլէ-
ենք քի՝ մօմին ան բէք կարճ մնացած ֆիթիլը ալըլ-
միշ ըլլայ տէ՝ մութէն լոյսը ելլանք, ան սուս լա-
խըսանիս ալ խայիպ կընենք կոր ըսելիքնիս ալ: »

Մէկ երկու ժամայս և ասոնց նման քարոզներ
տալէ ետքը՝ ծերուկը անկողնէն կելնէ, և եթէ օրն
շաբաթ է՝ հագուելէ առաջ աթոռի մը վրայ նըստե-
լով՝ ձախ ձեռքը հայելի մը և աջ ձեռքը ձըմաղը մը
առած՝ պիւտերուն մէջի ճերմակ մազերը քաշելու
սովորութիւնն ի դործ կը դնէ, զոր ներկայող պատ-
կերն տեսնողը չի կրնար ծիծաղը բռնել: (Տե՛ս Հա-
տոր Բ. Պատկեր Գ.)

(Շար.)

Մարդ մը խեղդուելէ հաղիւ աղատուած՝
կ'ուխտէ որ մինչև լողալ չի սովրի՝ ջուրը չի
մտնէ: Կերեւի թէ աս մարդուն ըղեղին մէջ

Ջուր է վաղեր որ այսպիսի յիմարական ուխտ մը կընէ, վասն զի առանց Ջուրը մանեւելու ի՞նչ պէս կարելի է լողալ սովորել :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ՇԱՐԱՓԱՍՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

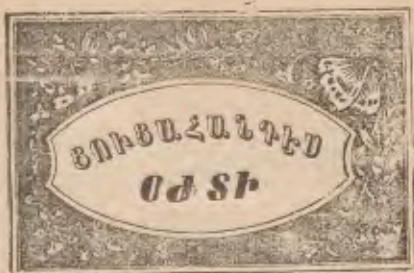
Հրապարակին վրայ գիշերները ընդհանուր հանդարտութիւն կը տիրէ :

ԲՍՄՊԱԿ — Այս միջոցին սուտ-խուլ ըլլալու համար ախտնջնին թըրմոյններ շատկէկ պըտնուելուն՝ 1-2 բենայ վրայ դրաւ :

ԱՖԻՕՆ — Օղիին առատութեանը պատճառաւ տիրկայ կըլլող չիկայ :

ԲՈՒՏՐՍ — Շատ պարիթ բան , ասոր տեղ պատանան անցաւ , բաթ աննան ալ օրիորդներուն տեղն անցաւ :

ԿՍՐՄԻՐ — Կարդ մը երկտասարդաց և օրիորդաց քով կարմրելու երես չ'կայ, անոր համար ներկով կարմրիլը մօտա է , օրով առեւտուրը բանուկ է այս ապրանքին :

Հարսնիքի մը Երկուշաբթի առաւօտն է ։

Նոր իրարանցում՝ մը կայ տանը մէջ .
մինչև արշալոյս քնհատ մնացած տէկնայք և
օրտրդք, որք հաղիւ մէկ մէկ անկիւն քաշուած
կը մրաբէին՝ տան սպասուհւոյն ձայնէն ըն-
դոստ կարթննան . այս ձայնը զիրենք կը հը-
րաւիրէ այն սենեակը՝ ուր օժտի ցուցահան-
դէսը տեղի պիտի ունենայ . Ոմանք աչքերնին
շփելով , ոմանք երեժկտալով և ոմանք գինու-
վի պէս աստ անդ տատանելով՝ առաջնորդեալ
սենեակը կը հաւաքուին . Տան տիկինը , որ
պոսակի արարողութիւնը կատարուելէն ետքը
այլ ևս կեսուր կը կոչուի , սրահին մէջ տեղը
կամ տանդուղին զլուխը կեցած՝ խորխտածայն
հրամաններ կուտայ սպասուհեաց .

— Բոլոր սենեակները աչքէ անցուցէք ,
քէօշէ պուճախ քաշուած մրաբայները , մըղ-

կալլանմիշ եղողները ու վարդիկ տղաքներն անգամ արթնցուցէր որ ցուցահանդէսէն մահուամբ չի մնան :

— Օմենքն ալ արթնցուցինք Տի'կին , միայն տիկին կնքամօր դրկի սղեկը կախօրանին մէջ կը քնանայ , ան ալ բերե՞նք .

— Հասա՞, բերելու է որ երբեղեցիկ առարկաները տեսնէ՝ ճիճի՛ ճիճի՛ ըսելով զըւարճանայ :

Հետզհետէ սնտուկին գտնուած սենեակը հաւաքուին տիկնայք և օրիորդք , որք կեսօրջ առժամեայ բացակայութենէն օգուտ քաղելով՝ ըստ սովորութեան ցածէն կը խօսին .

— Ինծի անանկ կուգայ քի՛սա սնտուկը մեր հարօին սնտուկէն մենծ է :

— Իմ աչքիս ալ անանկ կերևայ , բայց ասոր լանքը քիչ մը նեղ է , խոշորութեանը նայելով՝ բաւական ծանր ըլլալու է .

Մամիկ մը — Ինչի՞ս ծանրն է ետմըրում , մեր տտենուան սնտուկները ծանր էին , չիֆթ մը օտնամաննիս պիլէ տայանըլը ըլլայ տէյի իրեք օխա քէսէլէյով շինել կուտային , հիմակուններուն պէս մուխավայէ չէր քի իրեք չիֆթը վաթսուն տիրէմ քաշէր . անկէ հասկըցէր մեր սնտուկներուն ինչտար ծանր ըլլա-

լը . անկէց սօղրա՝ էյէր սա սնտուկը թէրա-
ղիին մէկ աշկը դնենք , մէկալ աշկն ալ ասոր
վրայ խարճըված փարաները դնենք նէ՝ փա-
րային թարափը կէս մատ չենք կրնար դեանէն
կըյրել , ամա՝ մէկալ թարափը սնտուկին հա-
փիփութենէն տէ՛յ վեր կելլայ :

Օրիորդ մը — Ձեզի բան մը ըսե՞մ , ես շատ
անտեղի կը տեսնեմ այս բաները , ի՞նչ պիտի
չահինք ուրիշի մը հադնելիք հադուստները
տեսնելէ :

Օրիորդին մայրը — Մեղա՛յ , ատ ի՞նչ խօսք
է , ա՛ննման , աս իր միւրվէթն է , տեսնելու
ենը , մեր հոս դալուն բուն պատճառը ասոր
համար չէ՞ր , վասն զի հարս փեսայ շատ կը
տեսնենք , բայց եթէ սա սնտուկին մէջլինները
չի տեսնենք՝ մէկ երկու շաբաթ իրար դանք
նէ ինչո՞վ վախիթ պիտի անցունենք :

— Բերանդ սիրեմ , սրտէս խօսեցար քու-
րո՛ւկ , տեսնելու ենք որ սրտերնիս ըռահաթ-
նայ . չի տեսնանք նէ՝ «ի՞նչ ճէհէղ բերեր էր»
տէյի հարցնողներուն «խապար չենք» ըսել-
նուս պէս , մէկը չի հաւտար հարսնիք դալեր-
նուս , որ մեծ ամօթ մ'է մեզի :

Երբ կեսուրն սենեակ մտնէ՝ սոյն խօսակ-
ցութիւնը կը վերջանայ . օժտին սնտուկը սե-

նեկին մէջ տեղը կը բերուի և կամացուկ մը ծածկօցը կը վերցուի :

Տիկին մը — Ուղուրլու խատէմլի ըլլայ, Սատուած ամօթօլ չընէ, աճապա ձեռքին ի՛նչ աղւոր մարիֆէթները պիտի տեսնանք սա ո՛րն տուկին մէջ :

— Պզտիկուց ի վեր ան էվճիման էր, աղբըրտօցը վրան գըղըր բիւթիւն ինք կը կոկէր. պօյը սիրեմ, հէմէն աղւոր աղւոր վայլէ վայլեցունէ :

Մնտուկին բանալին երկու անգամ կը դարձնեն, որոյ դսպանակն ճը՛նկ ճը՛նկ կը ձայնէ:

— Սպասուհին — Վը՛յըզ. պալլիքն ալ գամբանալը է եղեր :

— Պէսպէլլի հիմակու մօտան ասանկ ըլլալու է քի՛ ետպանճի մը բացած տտեն ետխան ծառք տայ. ինչե՛ր ալ իճատ կընեն քո՛ւրուկ, աս ի՞նչ խելք է :

Մամիկը — Կոռպէկու ելան պիլէքիմ, ան խելքոյլին չէ՞ քի առաջ աշվընիդ կը կապեն ետքն ալ ճէպէրնիդ կը պարպեն :

Վերջապէս մնտուկը կը բանան. ամենքն ալ դըլււմնին երկնցնեն, աչքերնին խոշորցնեն, կարճատեսք կաճապարեն քթերնին ակնոց անցընել, ոմանք անյագ հետաքրքրութեամբ

բազմոցին վրայ նստած տեղերնուն կենեհն կը
կայնին, բերուած փոքրիկ դնդասեղն անշամ
աչքէ չի փախցնելու համար : Երկու օրիորդք
կ'սկսին սնտուկին պարունակութիւնը մի առ
մի դուրս հանել :

— Օ՛հ՛հ՛, առ ի՞նչ աղւոր շրջադճեաստներ են .

— Մատները սիրեմ, ինչ ալ աղւոր կա-
րեր է : (Իբր թէ հարսն էր կարողը.)

— Հէմէն վայլէ վայլեցնէ :

— Մաշալահ, մաշալահ, հէլպէթտէ սա
ճերմակեղեններուն վրայի պռօտէները իր բա-
նածներն են .

— Հապա՞, ամենքն ալ իր ճեռքէն ան-
ցած են : (Մամիկը, քթին տակէն) Սնտուկին
մէջ տեղաւորելու համար :

— Ասոնք կէօրիւմիւխներն են , տօյումլու-
խին նայինք :

— Ճերմակեղեններուն տիւղինաները թա-
մա՞մ են աճապա .

— Մեղայ դուն ալ, հիչ անոր խաթուն
մարիկը պակաս բան կընէ :

— Հէմէն վայլէ վայլեցունէ տէ՛ տահա
ծանրերը հագնի :

— Հօրկանը մօրկանը երեսնին ճերմակ կե-
նայ , ափէրիմ, կտրեր կապեր շէնք շնորհք .

աս խտարն ալ մէյտան բերեր են , ղէրէ հիմակու վախթը խօլայ չէ քուրուկ , հօշ ասոր հօրը հալը վախտը տեղն է եւ' .

Մամիկը — (Կիտեա քի մարդուն օրթախն են ,)

— Աս ինչ աղւոր շաբխա է :

— Շաբխային աստար աղէկ ըլլալուն սէպէպը ինքն է , բիւթիւն իր ծառքովը ղատեց ծաղիկները ու շտկեց , շաբխա կապող կնիկն ալ մատը խածաւ ասոր ասանկ վայլումին բան ճանչնալուն համար .

— Քուրուկ , մարդ փարայ ալ խարճէ նէ ասանկ տէյերին խարճէ , Գիթիփիսսենց հարան ալ առեր էր ամա՛ է ան ու՛ր , աս ուր ,

— Հէլպէթտէ սէքսէննոցը 200 նոցին պէս չըլլար եւ' . հէմ աս ինչ տար ալ բան բերերէ .

Մամիկը — Շատ բերէ քիչ բերէ ինք պիտի վայլեցնէ , կէլին ալթըն իսկէմրի կէթիրմիշ՝ տէօնմիւշ քէնտիսի օթուրմուշ կըսեն , հէմ ան չէ ամա՛ սա հետը բերած ֆիստան . ներուն Չ ամիսէն մօտան փոխուելով դարձընողչէքին համար փարայ բերե՞ր է հետը ,

— Ան մասրաֆը աղա փեսային կը վայլէ . հէմ մեր հարսին , աչկս , անանկ բաները շատ աղւոր ծառքէն կուգայ , տըպոցին մէջ ամեն

բան սորված է եղեր, դրանք մօտիսթրայի կարօտ է:

Մամիկը — Հիմա կարօտ չէ ամա՝ կայնէ զաւկի մը տէր ըլլայ՝ ան հիմակուան «էօղէ գիտցածները բիւթիւն հաւան կ'ելլայ:

Օրիորդ մը — (Կախօյ ի Հարսին) Հարս, սա խըն հօգդ չընես հա անոր խօսքերը, ցնդած պառաւին մէկն է: (Հարսը կը ծիծաղի)

Մամիկը — (Ծարանակէլով) Հէմէն Աստուած տայ որ թապիյէթն ալ ֆիստաններուն մօտային հետ չի փոխուի տէ՛ շատերուն պէս հարս դալէն ետքը պաշխալաշմիշ չըլլայ, զէրէ խոստովանանք մնայ՝ մենք ասանկ շատ ճեհէզներ տեսանք ամա՝ ետքն ալ ամիսներով խըռկիւռէրնին կիմանանք. ասոր համար կըսեմք ի՛ հիմակուանին չի նայինք վերջերնին պարի ըլլայ:

Ներկայք միաբերան — Ամէն:

Ինչո՞ւ համար կանանց հաւատարմութիւնը միշտ կասկածի տակ է:

— Վասն զի արանց անհաւատարմութիւնը անկասկած իրողութիւն մ'է:

ՅՆԾԱՅԱՊԱՏԻՒՆԻ ԱՂԱՄԱՐԱՐ

ՄՈՎՍԵՍ ԱՂԱ ՄԻՋՆՈՐԴՋԷՔԵԱՆ

Որ բարգմանի **ԽԱՆՈՒԹ՝** ի գիրս միջնորդաց

Տիկին Վառվառ և խր բոլոր իրենց հարսնյուին համար զոյգ մը ոչ տանելու մտքը սակերջաց բազմա ճայն վաղցըր կը մտնեն ու ճանչոր սակերջի մը կը զխմեն քիչ ..... չի խաբուելու համար , որոյ խոնտութին առջև դրուած աթուռակներուն վրայ կը նստին . ընդ հանրապէս սակերջաց խոնտութները այն չափի նեղ են՝ ուր հազիւ խոնտութսրնը կրնայ ծնկան վրայ նստիլ , և տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ է տնչուչտ որ տարանք դնելու տեղ չունին , կամ ապրանքի չգոյութեան պատճառաւ : (Ուզածիդ պէս հասկցիր) :

Ոսկերիչը այս տիկնանց ուղած ձևովը ոչ չունենալուն՝ քոտ տրամադրութեան սակերջական օրինաց՝ քանի մը մունեաթիկ կը կանչէ և կոտորարէ որ երթան ասկէ անկէ օղեր գտնեն : Անոնք ապէս մօրուստօր և տննորն մունեաթիկք տատ տնդ կիյնան ,

կը պտտան կը կանչուըռտեն . «Ալընմը թութ քիւբէ սէքիւ զն լիրայո՛ւ » :

Հեռուէն ձայն մը . — Քի՞մ խթէյօր, պիր պուօ կէօթիւրսմ օլմուր մու :

— Օլմալ :

Եւ տհա հինգ տասը խանութներէ օլեր բերուեւ լով՝ ի տես կը դըռնին յաճախորդայ :

Ապրանք բերողները առ խանութպանն :

— Վարպէ՛տ , Մովսէս աղան բարեւ ըրաւ .

— Չեմ՝ ուղեր , խապուլ չեմ՝ ըներ :

Ուրիշ մը — Ուստա . . . Պատուիրանքը չի մոռնանք :

— Ախպար , քէտի նէ՞ տիր քի պուտու նէ օլուեն :

Այլ մը — Վարպէտ , բան մը պխտի ընենք նէ՛ Օրէնքով ըլլայ :

Աշկերտ մը — Վայպեստ բայէվ ըհաւ , ըսաւ թի ըսէ թի , տըսէ թի , յիսէպիւ երտու ձերդն :

— Խա՛ռնախալին մէնծը ըսաւ , թըս թըս ղիւղպէ դուն ալ , սանքի մեծ բան մնէ տէ :

Կարճահասակ մ՛տլ որ հեռու մնացեր էր , ձեռքը ունեցած զոյգ մը օլին տուիւր դերձանով մը կապած՝ բուրվասի սէս խանութպանին կերկնքը նէր ըսելով .

— Վարպէ՛տ , ուստա Մովսէսը բարեւ ըրաւ :

— Հիմա ինչտար ծան ունիմ՝ կը սլուամ՝ հա, պու նէ՞ խաղըութիւն տըր ս՛ղբար :

— Քա ճամմ՝ դուն ալ ի՞նչ խըսընմիւզ կըլլաւ կոր , Մովսէս աղան բարեւ ըրաւ կըսեն կոր , բարին չտու նայ, ըսէ ճամբէ , թախտաբերտէյի սէս շարուեցան :

— Քսւ խեղդէ չի հասնիր մարիկ , բարենին խաւոււ ընել դործիս չիգար :

— Մեղայ , զէհէր տանկ պռաք կանչէք պիտի :

— Զորար չունի , տակիայ նոր առէթ մը չէ :

— Քա ճանմ դուք ալ ադ բարենիդ ետքը բերէք , հասկցանք իշթէ քի մոմսէս աղային պարտք ունի եղեր , մեր երթալն ետքը եկէք :

— Էօլիւյի պաշտօնաւորաւ աղարար կըսեն մարիկ :

Այս բարեւանական խառնակութեան կարծես աւելի միայլ մը տալու համար էր որ խոհարար մը ուժգնութեամբ կը պոռար , « Թապաղը եմէք իլէ եէյէն ուտալա՛ր »

— Վու՛յ , անկաճիս տակը ի՞նչ կէշ ալ կըսուոյ .

— Գա՛յսէրլի , նէ՞ բիշիրսիլին .

— Սըս գուգու սէօյիւշիւ իլէ ճիյէր քէսպալը :

— Ծօ՛ւ մամն պարոն խըվըռզըվըռ , թապալտը առ վաղէ , չի հատած , հիմա կը հատնի :

— Քա ճանմ հիմայ առ բաթուտըյին մէջ հայ ու տեղը մէդի ըրէ :

— Զըլլար մարիկ , ետքը կը հատնի :

— Շրջուն ջրախաճառ մը — Հաֆիֆ սու՛ւ . տիւ տիւ հանմներ , պայլական ջիւր մի տա՞մ մի , պէօվը ըէօկնիդ կու պազուշիլ վէ տամաղնիդ չիֆայտոյ կանէ .

— Աման դուն ալ անդին գնա , հիմա առ խաւ նիճաղանճին մէջ ատենը գտար ջուր ծախելու :

— Տի ծախիւ՛ ես , խառաճխուռանճաս ի՞նչ ճեպերս է վիւր . հեմ առ բաշան տօտիկօվը կըլլեցնուլ մարդոյ մէջ խնողը ջիւր խմելու է վիւր՝ հիտտէթը թէսիլին ըլլի :

— Ինձի նոյէ հաճի աղա , ես առ խառնիճաղանճին մէջ դարձ չունիմ , մենք երթանք տէ՛ դուք Մովսէս աղային կուրը ըրէք :

Տիկնանց այս յայտարարութեանը վրայ հաւաք ետքը միաճայն դռչեն — Զէ՛ , չըլլար մարիկ , մեր

ըրածը չախտ էր, դուք գործերնիդ նայեցէք, Քա-
խաթ վա՛րպետ, պատուիրանքը չի մոռնաւ :

Եւ կը մեկնին : Տիկնայք ալ Տ ոսկինոց օղ մը
կընտրեն :

— Հիմայ ինծի նայէ հոճի աղա, խաթրըդ չի մնայ
ամա իմ՝ գիտածուններէս մէկուն տէյտիրմիշ պիտի
ընել տամ առ օդերը :

— Բէք աղէկ, չարչըյին մէջը չէ՞ մի առ վար-
պետը . զարար չունի :

Հաղիւ թէ տիկնայք իրենց ճանչւորներէն մէկուն
խանութին մօտեցեր էին, ահա օգերուն տէրերը մի առ
մի սկսան դալ, և առ խանութպանն ուղղելով՝

— Ուստա կէ՛ս, ինծի ուզեր ես . (Ըսել կուգի
որ եթէ յաջողի յաճախորդն համոզելով իր օղը ծա-
խել՝ կես խանութ կայ իրեն) :

— Ուղեցի, բէք աղէկ, բիշ մը ետքը եկոյ :

Ուրիշ մը — Ուստա կէ՛ս, սիեահ գութուլու բէ-
րուղչին իշի պիթտի՞ մի :

— Աղնաուրմ, պիր աղտան կէ՛շ :

Թոթովախօսը — Ուստա տէ՛ս . վայտէտս բաեէ՛վ ըկու :

— Քա ճանըմ՝ հոճի աղա, իմ գիտցածս քու ա-
նունդ Մաղաք է . առ եկողը քեզի Տաքէս կըսէ կոր :

— Չարչըյին մէջ ա՛նանկ կըսենք մենք :

— Մեղայ, աստար տարվան Մաղաքը Տաքէս ըրեր են

Ոմն — Ուստա կէ՛ս, Մովսէս աղան բարեւ ըրու :

— Վա՛յ հոս ալ առ Մովսէս աղային կռիւը սիտի
ելլայ վախճում :

— Հիշ չիւպէ՛ մընէր քուրուկ .

— Քեզի բան մը ըսե՞մ . ես վաղ անցոյ, երեսի
ջրով տեղերնիս երթանք . (առ խանութպանն)
դուն իրիկաւան առ օդերէն քանի մը հասը տուն
բեր, հոն կը հաւնինք աստիկը կուտանք, Մովսէս
աղային կռիւը մտիկ ընելու վախիթ չունինք, ըսե-
լով մեկնեցան :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն Ո Ւ Կ
Թ Ի Ի 11 (ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՐ)
(ԶՈՐՍ ՏՈՂ ՈՏԱՆՍԻՈՐ)

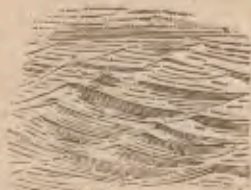
0

2

ուհի

տ

պարտք

պահք

շ'դիտէ

ուտիք

ՊԱՀՔՆ

Թիւ 10 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս
« Մեծատուն եւ ագան մարդը ամեն ատեն սի-
րելի ջե »

Թիւ 10 Նկարհանուկը 20 նամակագիր անձե-
րէն 4ը անսխալ կարդացած էին, որք են

Տեարք Արշակէ՛րէստէ՛ճեան . Անտոն Խրիմեան .
Զմիւռնիայէն՝ Կ. Նաւասարդեան . Յ. Շահումեան :

ԿԱՄԱԻ ՄՈՌԱՑԿՈՏՈՒԹԻՒՆ

Գուգրում Զէնօփիկ աղա , ֆիստանիս թան-
թէլան նորէն չի մոռնաս :

— Զեմ մոռնար , իրիկուան կը բերեմ :

— Երէկ ալ ատանկ ըսիր՝ չի բերիր , կայ-
նէ մատդ բան մը կապեմ :

— Կապէ :

— Զօճուխը ոտքի աման չունի . սանկ ա-
ժընկէք բան մը առնէիր :

— Կառնեմ :

— Կայնէ ասդիի մատդ ալ կապեմ որ չի
մոռնաս :

— Մն ալ կապէ :

— Շաբաթ մըն է որ Բօնիցային չաբխա
կապել պիտի տանք կըսեմ . վեց մէծիտիյէն
ալ աս իրիկուն պիտի տաս քի՝ վաղն առնենք :

— Կառնենք :

—Սա ֆէսիդ բիւսկիւլէն թէլ մը տուր մատդ կապեմ որ չի մոռնաս :

—Ինչո՞ւ , Մախառային թիրէն հատա՞ւ :

—Չէ ամա՝ կապերը ըռէնքլի ըլլայ քի՝ ինչ ըլլալը միտքդ մնայ . հա , նայէ՛ պիտի մոռնայի , Անտոնիկիս գլուխը բաց է , հետդ տար տէ՛ գլխարկ մը առ :

—Մատս կապէ որ չի մոռնամ :

—Մեղայ տէր , իշթէ չօճուխը հետդ պիտի գայ , ասոր ի՞նչը պիտի մոռնաս :

—Պէլքի չօճուխը ճամբան կը մոռնամ :

—Բա ճանըմ , դուն աստար մոռացկոտ չէիր նէ :

—Մոռացկոտ չէի և չեմ ամա՝ առեւարոց ընթացքը չ'գիտնալէդ՝ քեզի անանկ կուգայ որ մոռացկոտ եմ :

—Ըսել է որ պիլէրէք մոռացկոտ կըլլաս կոր :

—Ի՞նչ ընեմ կնիկ , ուրիշ ճար չկայ :

—Էյ մատներդ կապեցի նէ՛ կէնէ՞ պիտի մոռնաս :

—Հիմակու հիմա ատանկ բաներ առնելու ժամանակ չունենալս գիտցիր տէ՛ կուզես նէ՛ տասը մատս ալ կապէ :

ՊԱՐՈՆ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴ

Ձբօսավայրի մը մէջ օղիէն խմուած պարոն մը օրիորդի մը կ'ըսէր .

Ա՛հ , օրիորդ , զձեզ տեսնելէս ի վեր սիրտըս կալեկոծի , սաստիկ յուզման մէջ եմ . եթէ այս հիւանդութիւնս քիչ մ'ալ տեւէ՝ աւաղ , գերեզման պիտի իջեցնէ զիս :

— Ի՞նչ ըսել կուզէք պարոն .

— Ըսել կուզեմ թէ՝ իմ այս հիւանդութիւնս միմիայն դուք կրնաք բժշկել , ուստի ձեր հրամանին կ'պատսեմ :

— Բայց ես բժիշկ չեմ .

— Ո՛հ . եթէ գիտնաք թէ որչափ կը սիրեմ զձեզ , և եթէ իմ ձեր վրայ ունեցած սիրոյս մէկ հարիւրերորդը փոխադարձաբար դուք ալ իմ վրայ ունենաք՝ եթէ քաղցր նայուածք մը նետէք թշուառիս վրայ՝ ա՛հ , անմիջապէս պիտի բժշկուիմ , և այս վայրկեանէս Բաբել քօնէօս՝ որ կինս ըլլալու բարեբաղդութիւնը պիտի ունենաք :

— Պարոն , քանի որ զիս բժիշկ կը կոչէք՝ սա հրահանգս լսեցէք , աւելի աղէկ կ'ընէք որ այդ սովրած երկու գաղիարէն բառերնուդ տեղ նախ՝ « յանդգնութիւն » կոչուած բառին սահմանը և ապա պատուտած կոշիկներնուդ ձեւաւոր կարկտան մը դնել տալը սովորեք :

ԾԱԿԾԿՈՒԱԾ ԴՏԱԿՆԵՐ

Կերեւի թէ՛ օդին տաքութիւնը թեթեւութեամբ ծանրաբեռնեալ կարգ մը երիտասարդաց մոային խանգարումները կը սաստկացնէ . ասոնք բորբոքեալ ըղեղնին հովահրելու մոգը է անշուշտ որ կօշկակարի օղակ բանալու գործիքովը գտակներուն մի քանի տեղերէն նեֆէլէներ բանալու մօտա մը հնարեր են :

Ըստ մեր կարծեաց՝ գտակնին ծակծկելու տեղ գլուխնուն վրայ մէյմէկ եւի բանալու են, որ շուտով իրենց մոային բորբոքմանց առաջքը կառնու :

ՏԱՐԻՔԻ ԽՆԴԻՐ

Շողենաւու մը մէջ երկու տիկնայք բարձրաձայն կը խօսակցէին այսպէս .

— Ճանրմ, Անթառամ տու , իմացանք որ անցածներս էֆտիմիցայիդ համար աղջիկտես եկեր են . իրաւ է .

— Ա՛խ քուրուկ , տէրտիկս թագէլէթմիշ մ'ըներ , մեր խըսմէթն էր ամա՛ ծառքոյնիս թէփմիշ ըրինք :

— Վախնամ խըլավուզը խօսք խառնեց .

— Չէ , չէ :

—Աճապա չի հաւնեցա՞ն , հօշ արեւը սի-
րեմ , չի հաւնուելո՞ւ զաւակ է քի . . .

—Բէք ազւոր հաւնեցան . կէսուր օլաճախին
ալ մինչեւ ետքը դովելէն բերանը վրայ չեկաւ :

—Պէլքի փարայի խօսք բացին . . . .

—Չէ , գիտեն որ փարա չենք կրնար տալ :

—Վախնամ տուն ուզեցին տէ չէ ըսիք ,
հօրմէն հիսէին մնացած տիրէկ մը տունը կըր-
նայիք տալ .

—Ախ չէ քուրուկ չէ , ինտո՞ր ըսեմ . ա-
պուր մը խառնեցի որ՝ ապուր չի նմանիր ,
աղջիկտեսին օրը պոյին պօսին բէք հաւնե-
ցան , տարիքը հարցուցին , ես ալ 15 ը նոր
պիտի լմնցնէ ըսի , ասոր վրայ հէլէլէնկով չէ-
լէլէնկով ելան դացին : Երկու օրէն Խւււււ
եկաւ ըսաւ քի՝ «աֆ կընէք , մեր խամէթը չէ
եղեր . » սէպէպը հարցուցի նէ՝ կէսուր օլաճա-
խը ըսեր է քի՝ աղջիկը 15 տարու իքէն ատ-
տար չիշմանցեր պոյ նետեր է նէ՝ 2 տարիէն
տահա պոյ պիտի նետէ՝ 40 տարու կնիկ մը
պիտի դառնայ , անոր համար չըլլար» :

—Անանկ է եա՛ , մինչեւ 18-20 տարու պոյ
կը նետեն . հէմ՝ անչէ ամա՛ իֆտիմիդ քա՞նի
տարու էր .

—Է՛հ իշթէ , սանկ , 23 ին մէջն է , ար-
թըլս պոյ նետելուն վախթը անցած է ամա՛
ինչ գիտնամ քուրուկ , հիմակունները պզտիկ

կուզեն ըսելով՝ ես ալ 15 ին մէջն է ըսի ձեռքէ չի փախցնելու համար, էյէր չիտակ ըսէի նէ՝ ըմացած բան էր, ո՞վ դիտէր որ տակէն ասանկ չափան օղլու պիտի ելլար :

—Քուրուկ, դուք ալ խլավուզին ըսէիք՝ բան մը ուշտուրմիշ ըներ :

—Արեւուդ մեռնիմ, աղջիկանս տարիքը խլավուզին բերնովը չի հարցուցին քի՝ «եաղնըչ է ըսեր ըսելով շտկենք, եիւզ պէ եիւզ ինծի հարցուցին, չի հասնէի պիլէքիմ, չիտակի պէս 15 տարու է ըսի, դուշ էլտէն ուշտու. դիմացի գեղը խօսքկապ տարեր են :

—Էհ ի՞նչ ընենք քուրուկ, խըսմէթ չէ եղեր, բաղդէդ է :

—Խելքէս է, սա բէք աղէկ դիտեմ որ ձեռքովս ետ ըրի. հիմա ուխտ ըրի տեսած բարեկամիս ըսել քի՝ աղջիկնուն տարիքը չի պահեն, չիտակը զուրցեն :

—Աղէկ կըսես քուրուկ ամմա՝ չիտակն ալ զուրցես նէ՝ ան ատենն ալ մեծ է ըսելով չեն առներ :

—Հոգս, թող չառնեն, սա սուտ զուրցելուս համար խըսմէթը թէփմիշ ըներա միտքս բերելով ետքէն ինքնիրենս միիկ միիկ չեմ էրիր ա :

(Ստախօսն երբեմն այսպէս ինքն իր ձեռքովը կը պատժուի :)

—Միւսիւ Զէնօփ, այս երեկոյ ի միասին ջուրերը երթանք՝ երկու օր ժամանակնիս անցունենք .

—Ես ալ կը փափաքիմ եղբայր, բայց անպիտան դերձակը բանթալոնս չի լմնցուց :

—Հագած բանթալոնդ ի՞նչ ունի որ .

—Եղբայր, դիտես ա՛, ես քեզմէ բան չեմ պահեր, խօսքը մէջերնիս՝ բանթալոնիս յատակը պատըռտած է .

—Զըսե՛ս, անոր համար է որ միշտ ձեռքերդ ետիդ կապած կը պտտիս :

ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՄԸ ՄԷՁ

Պագսանա՛, պիր հաշլամա կէթիւր .

—Է՛նա վռասթօ՛ .

—Եանընա վռասթօ գօյմա .

—Խայըր, շիմտի կէլիւր .

—Է՛յ ճանըմ, տահա պէքլէյիմ մի .

—Հա՛, կէլիւօր .

—Իւշ սաաթ օլտու գարտա՛շ, հալա հաշլամա կէլէճէք .

—Հաշլամա պի՛ր .

—Արթըդ իստէմէմ, էյվալլահ .

—Սէպէ՞պ .

—Հաշլամա կէլինճէյէ գատար պու տառ վէ սըճագ տիւքեանուտ հաշլանմայա վագթիմ եօգ :

ԱՆԿԱՐՆԼԻ Է ԲՈՆԵԼ

Հանրակառքին առջեւէն վազող կարապետները .

Մարդը յանկարծակիի բերող քսակահատները .

Յըխցըխ գիւղի սրընթաց-թըսթըս շոգենաւները .

Քօնսօլիտի տարբերութիւնը չ'տուող պօրսայի ճագոնները :

Քաղաքապետութեան պաշտօնէից երեւցած ատեն խանութը շալկերով կծիկը դնող խալտեալները և ջրախառնակաթալածառները :

Դրամօժիտը կանխիկ առնելով՝ այս շաբթու անպատճառ հարսնիքը պիտի ընեմ՝ ըսող՝ ու կծիկը դնող գուրս-փեսաները ԱՆԿԱՐՆԼԻ Է ԲՈՆԵԼ :

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

Հետեւեալը՝ որ Յամի Տեառն 1779ին գրուած ձեռագիր երգարանէ մը ընդօրինակեալ է , երաժշտաց ուշագրութեանը կը յանձնեմք :

ԻՒՐԻՒԿ ՍԷՄՍՅԻ

Տերաձին կոյս Յերաստ երկնից դու եւ խաբոնի .

Պարբեղ ծաղիկաւ անաշահօր բոբեալ Րահավի .

Փառօ՜ շէղ պայծառագեղ խալտե՜ նիզըրի

Սեր որոհանդիս արայ մեզ քուել երէ փէնծիւկեանի :
 Բեւ կորեան Մահ , ուր էցե ահ եկայ , ցնծասցուտ ,
 Կոյս խնկելի հայր Բարեգոմի Նէվա երգեսցուտ :
 Իւշաղ հանկանի նոր սեռիէ հոգեւոյ պարեսցուտ ,
 Բարեբեւ լեր պապարելով է յայն Պէյաթի :
 Ապա երգեա Նէշապուրի եղեալ Կապույս
 Ի նիհաւէնա դարչցուտ անդրէն 'է զեր իրաւոյս :
 Օգնեա գնաթ աղաղակաւ ասորէն Նիհաւէն
 Մեղ զնաւան դու ես մայն հասաւ Սապահ :
 Բարէ նշան արա առ մեզ անկա 'է Չարկեան
 Սերդ մեր Կար հոգեգրանից լարեալ 'է Տիւկեան :
 Մեծաբարբաւ աղաղակեմ զայս Հիւսէյինի
 Յոգեա 'առ մեզ ցոյ գնաթեան ասոր 'է Հիւսարի :
 Նա Մուհայէր արաւոնսն 'է հանապարհ ,
 Յաւապարի վարանան 'է փիւսէլիբի :
 Բոցով մեղաց արեւակել եկայ 'է Հիւսաղ ,
 Ու Գրանեմ զոտ առաջնորդ արանել 'է Շէհնաղ :
 Բահաթիւլէրվան զարաւանեմ 'է իոր Խաւարի :
 Դու ես մեջնորդ առ Կեզ Գուլեմ Պէստէնիկեարի :
 Լինել արաւալ ա'հ ո' գրելի գնաթ Արաղ
 Ձէ մեքան Էվիմ երգեա զեղ օրհնեսցուտ ,
 Բեւ կորեան Մահ , ուր էցե , ահ , եկայ , ցնծասցուտ :

ՈՒՍԿԱԿԱՆ ԲՈՌԱՐԱՆ ՁՄԻՒՌՆԻՈՅ

Պինտ աղգիկ է . . . . Շատ աղւոր է .
 Խշխշուկ . . . . . Տաք—արիւն
 Բարլախ զապրօ . . . . Աղէկ փեսացու .
 Քորըդ . . . . . Քոյրդ
 Պաշխա թռած բան է . Շատ ձեւաւոր է .
 Բաթ է . . (չէ +իւ է) . Դժուարաւ կը վճարէ .
 Ընդապապ . . . . . Պարտատէր .
 Աննուշ ճուրի է . . . . Անպատիւ է .

Այս բառերէն կրնան կազմուիլ սա խօս-
 քերը .

«Քորըդ բարլախ զապրօ մը ունի , որ պինթ
 աղգիկ է , խշխշուկ է , պաշխա թռած բան
 է . բաթ է , (չէ «իւ է) աննուշ ճուրի է .»

Թարգմանութիւն

Քոյրդ աղէկ փեսացու մը ունի որ շատ
 աղւոր է , տաքարիւն է , շատ ձեւաւոր է .
 բայց պարտատէր է , դժուարաւ կը վճարէ ,
 անպատիւ է :

Ներգործական և չեզոք բայերը խօսակ-
 ցութեանց միջոցին կրաւորականի կը փոխուին ,
 զոր օրինակ . փոխանակ ըսելու սկսեմ՝ սի-
 րիմ , ուտեմ՝ ուտիմ , եւ :

Չ'մոռնանք յիշել նաև թէ մօրաքոյրին Ձաճա կըսեն, անշուշտ վաղն ալ Ղատղատ կամ ճէճէ պիտի ըսեն հօրաքոյրին :

Գաւաթ մը ջուրին՝ «մէկ քուբա ճուր», և «Մնօթի եմ» ին՝ «Փորս տամպուրա կը չէլէ կոր» կըսեն : (Ծափ)

ԽՕՄՈՒՆ ՇՈՒՆԸ

Գաղղիացի որսորդ մը իւր շանը հետ փարիզի ճաշարաններէն մին մտնելով՝ սեղանին գլուխը ճաշելու վրայ եղող Մնգղիացիի մը դէմը կը նստի, շունն ալ սեղանին տակը կը մտնէ :

Ճաշարանի սպասաւորը ըստ սովորութեան պատրաստի կերակրոց ցուցակը կը ներկայացընէ որսորդին, որ աչքէ անցունելէ ետքը՝ «կարագով եփուած երեք հաւկիթ» բերել կը հրամայէ :

— Ինծի ալ կարագով եփուած հաւկիթ բերէք, կըսէ սեղանին տակէն շունը :

Սպասաւորը ափի բերան կը մնայ շան մը

այսպէս խօսիլը լսելէն . Անդղիացիին ալ զարմանքէն յանկարծակիի գալով՝ պատառաքաղը գետինն կը նետէ :

— Է՛, ինչո՞ւ կեցեր էք , կը գոչէ որսորդը սպասաւորին , քանի որ շանս ախորժակն ալ հաւկիթ կուզէ՝ պէտք է անոր հրամանն ալ կատարել , ես պիտի վճարեմ :

Սպասաւորը ներողութիւն խնդրելու համար քանի մը բառ կակաղելէ վերջը՝ հրամայուած երկու պնակ հաւկիթը բերելով՝ մին որսորդին կը յանձնէ և միւսն շանը առջեւ կը դնէ : Շունը անմիջապէս կը լափէ իւր բաժինը , և քիթն ու բերանը լիզելով՝ տիրոջ ուտելը լմնցունելուն կ'սպասէ :

Որսորդը հաւկիթը ուտելէն ետքը .

— Քիչ մը խաշած միս բերէք , կըսէ .

— Ինծի ալ բերէք , կը կրկնէ շունը .

Սպասաւորը , մանաւանդ Անդղիացիին չափէ գուրս զարմանքով կ'սկսին շունը դիտել , որ գլուխը վեհանձնօրէն բարձր բռնած՝ աչքին ծայրովը խոհանոցի դրան կը նայէր , ուսկից սպասաւորը պիտի ելլէր :

Սպասաւորը երկու պնակ խաշած միսը կը բերէ , շունը դարձեալ իրեն ներկայուած բաժինը կը մարսէ , որսորդն ալ ամենայն անխռովութեամբ իւր բաժինը լմնցնելէ ետքը , խընձորի շաքարեղէն կուզէ :

— Նոյնպէս, այդ խնձորէն ինծի ալ բեր, կը կրկնէ շունը:

Անգղիացին, սպասաւորը և այլք ալեւս համոզուած էին թէ շունը կը խօսէր, ու մինչդեռ սպասաւորը հրամայուած խնձորը բերել կը վազէր՝ անգղիացին յարմար առիթը գտած էր որսորդին հետ խօսելու:

— Ներեցէք, պարոն, կըսէ, զայն բարեւելով, կը զարմանամ, կը հիանամ թէ ինչպէս կարողացաք խօսիլ սովորեցնել այս կենդանոյն:

— Ուսումն և կրթութիւն կարող են ամեն բան ընել, կը պատասխանէ որսորդը հպարտօրէն:

— Այո՛, կրթութիւնը, կը մրմռայ շունը:

— Այդ ճշմարիտ է, կը յարէ Անգղիացին, բայց սա ալ ճշմարիտ է կարծեմ թէ՛ զինքը այս վիճակին բերելու համար բաւականէն աւելի հոգնութիւն քաշած ըլլալու էք:

— Ո՛հ, կրնաք երեւակայել:

— Եթէ գտնուեր մէկը որ 500 անգղիական ոսկի վճարելով զայն ծախու առնել ուղէր . . .

— Այդ գնով չեմ ծախեր. վասնզի աւելի կարժէ:

— Եթէ 1000 վճարէր՝

— Է՛հ, այն ատեն կը յօժարէի:

Սակարկութիւնը լմնցած էր :

Անմիջապէս Անգղիացին թղթապանակէն 1000 ոսկինոց պանքնօթ մը կը հանէ որսորդին կուտայ :

Որսորդը պանքնօթը լաւ մը աչքէ անցունելէ ետքը դրպանը կը դնէ՝ և խօսքը շանը ուղղելով՝ «Ֆիտէլ՝ կըսէ , այսուհետեւ այս պարոնին հրամանացը պիտի հնազանդիս , զի նա է քու տէրդ :

— Տէր իմ , կը պատասխանէ շունը , դու որ զիս կը ծախես՝ ես ալ վրէժս առնելու համար ահա այս վայրկեանէս կուխտեմ յաւիտեան չի խօսիլ :

Անգղիացին շունը առած ուրախութեամբ կը մեկնէր , որսորդն ալ ճաշարանին ունեցած պարտքը վճարելէ ետքը կը մեկնէր քթին տակէն մրմուռով , ո՛հ , ահա այն երջանիկ ժամանակին մէջ կապրինք , ուր ուսում և կրթութիւն հարստութեան հետ կը միանան , կըթուլթիւն . ինչ հրաշքներ կը գործես :

Որսորդն իրաւունք ունէր այսպէս ըսելու , զի ինքն առաջին կարգի վարպետ որովայնախօս մ'էր :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ

Թ Ի Ի 2 Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ Ի

Դիմեցի շատ վայրեր ծանօթ ,
 Խուզարկեցի ուշիւ խնամոտ ,
 Տեսայ ԶՈՐԻՆ , ջուներ ծնունդ՝
 Անխափան իւր պահէր սերունդ :

ԱՐԱՄ Տ. ՄԱՆԱԿԵԱՆ

Զ Ե Կ Ո Յ Յ

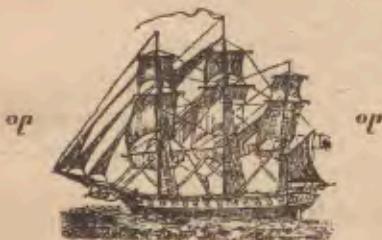
 Ըստ մեր խոստման՝ ներկայ 12րդ տետրին հետ ՀՆՉԱԿԻ Պատուարժան Բաժանորդաց կը նուիրեմք Մոլիէռի «Բռնի Ամուսնութիւն» անուն կատակերգութիւնը , որ Առաջին Հատորին հետ պիտի կազմուի . իսկ ձեռքէ առնողներ , որպէս յայտարարած էինք կանխաւ , սոյն յաւելուածն Յական դահեկան վճարելով կրնան ստանալ , (եթէ չեն ուզեր հատորը կիսկատար կազմել) : Բաժանորդագրութեան պայմաններն նոյն են Բ. Հատորին համար ալ : Բաժանորդք Բ. Հատորին 12րդ տետրին հետ պիտի ստանան դարձեալ ծիծաղաշարժ կատակերգութեան տետրակ մը :

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 12 (ՊԱՐԳԵԻԱԻՈՐ)

Ի

L L L L L

Ը

յար

L L L L L

Ք

յ

ԹԻԼ 11 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս .

Ով ինչոնան Զատիկ
Պարտք ունի տալիք
Մեծ պահքն է պզտիկ
Զ'գիտե պահք ուտիք :

ԹԻԼ 11 Նկարհանուկը 16 նամակադիր անձե-
րէ 3ը միայն անխալ կարդացած էին . որք են ,
Տեարք Միքայէլ Գ. Թահմաղեան : Ա. Մասեհեան :
Զմիւռնիայէն՝ Կ. Նաւասարդեան :

